

E.T.A. Hoffmann (1776–1822): »Djävulselixiret« (1814–1816).

Öfversättning (1904) af Erik Brogren (1877–1932).

Denna bok har äfven utkommit under titlarne »Djävulens elixir«, »Trolldrycken« och »Djävulselixiret«.

Afskrifven af Erik Jonsson <generaldepoten@rambler.ru> under år 2002 (tvåtusentvå) och 2003 (tvåtusentre) efter det i Landskrona Stadsbibliotek befintliga exemplaret.

Denna utformning Copyright © 2004–2005 Erik Jonsson.

Texten i denna fil (<eta_hoffmann_elixir-1.pdf>, <eta_hoffmann_elixir-2.pdf> eller <elixiret.pdf>), är omställd till frakturstil (typsnitten DS Normal-Fraktur och DS Alte Schwabacher) af Erik Jonsson (1954–) under åren 2003 och 2004 (förlagan har antiqvastil). **Om man läser denna text genom någon söktjänst på WWW efter att ha valt »visa som HTML«, komma somliga bokstäfver att felaktigt visas såsom andra tecken än bokstäfver. Man torde därför hellre hämta filen <elixiret.pdf> eller också besöka någon af nedan uppräknade HTML-sidor.** Antiqvastil (typsnittet Luxi Serif) är i denna frakturversion af romanen använd till återgifvande af några ord och fraser på latin, italienska och franska. I frakturstilen har dubbelt »w« merendels ersatt enkelt »v« i öfverensstämmelse med bruket i fraktursats vid den tid, då frakturstilen ännu var vanlig för svenska tryckalster och bruket af »w« och »v« växlade beroende på om en text sattes med fraktur eller antiqva; detta är således icke en fråga om rättstafning utom vid vissa särskilda ord, hvilka stafvas med »v« äfven i fraktur. I frakturstilen gängse ligaturer (sammanfogade bokstäfver) äro införda, t.ex. *ck* för *ck*, *ch* för *ch*, *sch* för *sch*, *st* för *st*, *si* för *si*, *sl* för *sl*, *ß* och *ff* för *ss*, *ft* för *ft*, *fi* för *fi*, *fl* för *fl*, *ff* för *ff*, *ll* för *ll*, *tt* för *tt*, samt åtskillnad emellan det långa *j* (begynnelse-s) och det runda *s* (slut-s). Öfrig anpassning till frakturstilen omfattar bl.a. införande af tecknen „ och “ såsom anföringstecken på högsta nivån (motsvarande » respektive « i antiqvafilen), tecknen » och « såsom citattecken inuti citat (motsvarande „ respektive “ i antiqvafilen) samt tecknen , och ‘ för citat på lägsta nivån (motsvarande › respektive < i antiqvafilen). Beträffande s-skrifningen och andra för frakturstilen säregna teckenval har ibland rådfrågats den svensk-ryska delen af S. Cornet: »*Neht Rhyft och Ewenft Handlexikon*« (Leipzig 1912) liksom en del andra skrifter med den svenska texten i fraktur, t.ex. »*Bibelen eller den Heliga Skrift*« (Stockholm 1857), Christian Cavallin: »*Latinskt lexicon*« (Stockholm/Lund 1871) och S. U. Grönlund: »*Lärobok i Franskans språket efter prof. S. G. Ollendorff's nya method*« (Stockholm 1861). Se kommentarer beträffande omvandlingen på närmast följande sidor.

Vid frakturstil ovana läsare kunna först öfva sig på »*Propheten Daniel*« ur »*Bibelen eller den Heliga Skrift*« i filen <daniel.pdf>, hvare en och samma text ingår i såväl antiqvastil (typsnittet Bodoni) som fraktur. Den kan hämtas ifrån

<http://generaldepoten.bravepages.com/bdhs/index.html>

<http://www.geocities.com/Athens/Troy/6160/bdhs/index.html>

Romanen »Djävulselixiret« finnes äfven i sin helhet i antiqvastil i filen <lxr.pdf>, hvilken liksom denna fil kan hämtas ifrån

<http://www.generaldepoten.tk>

Läsning af texten i denna fil <elixiret.pdf> anbefalles framför läsning af texten i filen <lxr.pdf>, då frakturstilen genom sin skönhet betydligt förhöjer läsupplevelsen för dem, som verkligen tycka om att läsa och ej blott vilja komma åt innehållet.

Denna fil är senast ändrad den 29.3.2005 (tjugonionde mars år tvåtusenfem).

Beträffande omarbetningen ifrån antikvastil till frakturstil.

För att ställa om texten till frakturstil är det icke tillräckligt att helt enkelt byta typsnitt i ordbehandlaren. Frakturstilen har nämligen några särdrag, som fordrar en del handarbete; vi tänker därvid på s-skrivningen, avstavningen och bruket av ligaturer (till ett tecken sammanfogade bokstäver). Såväl s-skrivningen som bruket av ligaturer får betydelse för avstavningen, så att man inte kan få ett gott resultat med den i vanliga ordbehandlare och textbehandlingsprogram inbyggda radslutsavstavningen för svensk text, eftersom denna är avsedd för text i antikvastil med bokstäver endast på de vanliga platserna för *bokstäver* i teckentabellerna.

De av oss använda frakturtypsnitten utnyttjar nämligen teckentabellens platser för tecken, som mer sällan används i text, till frakturstilens ligaturer, t.ex. procenttecknet % till ċ (ck), myttecknet μ till tt (tt), ^a till ſl (sl), } till ft (ft), \ till ll (ll), [till fi (fi),] till fl (fl) och { till ff (ff) m.fl. När man vidare slår an tangenten »c« får man ligaturen ċ. Bokstaven c ligger i stället på platsen för dollartecknet \$, som man sällan använder i text. Detta är bekvämt, eftersom bokstaven c rätt sällan förekommer annat än tillsammans med h i ċh (ch) eller k i ċk (ck), men i dessa kombinationer desto oftare. Dock kräver bruket av sådana ligaturer, att man upplöser dem i de bokstäver, de är bildade av, när man behöver avstava mellan dessa bokstäver (t.ex. ċ till c≠f).

I frakturstilen använder man två olika tecken för bokstaven »s«: *runda s*, vilket skrives »ſ«, och *långa s*, som skrives »f« — ej att förväxla med »f« (f), vilket är försett med tvärstreck. Denna åtskillnad förekommer även i vissa antikvatypsnitt, men där ser man långa »f« mer sällan än i frakturtryck, i synnerhet i samtida texter. En text i frakturstil ser däremot konstig ut och förlorar en del av sin skönhet, om man endast använder det runda »ſ«, vilket liknar »s« i antikvastilen. Tvärtom är det långa f antagligen vanligare, så att frakturtypsnitt brukar ha detta på s-tangenten och det runda ſ på någon annan tangent. Bruket av mer än en sorts s är ett av flera viktiga bidrag till frakturstilens skönhet och läsvänlighet; ligaturerna är ett annat.

Egentligen är det inte så svårt att veta, om man skall ha långa f eller runda ſ, även om det kan förekomma några knepiga fall (mer om det nedan); det långa f är nämligen ett begynnelse-s, vilket inleder ord och stavelser, varemot det runda ſ är ett slut-s, som avslutar ord och stavelser. Men därför kan man inte helt enkelt ändra typsnitt och plötsligt ha en frakturtext. Man kan inte heller uteslutande använda ordbehandlarens »sök- och ersätt« för att åstadkomma uppdelningen emellan de två sortens s, ty det kräver ändå en smula mänskligt förstånd för att inse, när det skall vara det ena eller det andra. **Exempel:** i namnet *Andersson* är det första s ett slut-s (sista bokstaven i *Anders*) och det andra s ett begynnelse-s (första bokstaven i *son*); följaktligen skrives namnet *ſnderſſon* i frakturstil, med det första s:et som ett slut-ſ och det andra s:et som ett begynnelse-f.

När man har ändrat typsnittet för en text till fraktur, blir först alla antikvastilens s till långa f i frakturstilen. Då kan man ändra en hel del av dem till runda ſ genom att söka på alla förekomster av s med skiljetecken efter, eftersom de flesta s omedelbart före skiljetecken är slut-ſ. Dock icke alla, eftersom s i t.ex. förkortningen »d.v.s.« är ett begynnelse-s (s i *säga*) och skall vara långt f i frakturstilen: »d.v.ſ.« med f som i *fäga*. Många andra f, som skall ändras till ſ, måste man emellertid spåra upp med egna ögon och ändra för hand. Enbart det hittills omtalade förklarar alltså, att man inte utan vidare kan använda »sök- och ersätt« för att på rätt ställen ändra långa f till runda ſ. Det är därför inte att undra på, att många felaktiga s-skrivningar har dröjt sig kvar i denna

text långt efter det, att den har lagts ut på Världsväven. Vi kan heller inte lova, att s-skrivningen är fullkomligt rätt överallt i denna text än.

Genom att s ibland dubbeltecknas uppstår ytterligare några lägen, när man behöver *välja* rätt s. Dubbeltecknade ss kan i frakturstil skrivas ꝥꝥ, ꝥꝥ, eller ꝥꝥ (däremot *aldrig* »ꝥꝥ«). I svenskt frakturtryck var bruket i vissa fall vacklande för dubbelteckningen. Vi har sett olika sätt att lösa detta i svenska tryck från adertonhundratalet. Bruk av ligaturer för dubbelteckning av s reglerades i tyskan först i början av nittonhundratalet, när frakturstilen redan hade kommit ur bruk i svensk vardagstypografi, och i svenskan har detta veterligen aldrig fastlagts i regler. I tyskt frakturtryck använder man de två första ligaturerna (ꝥꝥ och ꝥꝥ) i uppräkningslistan ovan men i svenskt frakturtryck vanligen de två senare skrivsätten (ꝥꝥ och ꝥꝥ), varav den sista inte är någon ligatur. Man kan vidare träffa på ꝥꝥ i stället för ꝥꝥ, kanske när ꝥꝥ har saknats i tillräckligt antal i sätteriet (vi har t.ex. sett detta i »*Församlingsskolans läsebok*«, Rock Island 1890).

I denna avskrift av »*Djävulselixiret*« använder vi alla tre sätten att dubbelteckna s på ett vis, som vi inte skall redogöra för i detalj just nu. Utan att uttömma ämnet kan vi dock säga, att man i allmänhet använder dem följande vis. Ligaturen ꝥꝥ (ꝥꝥ) motsvarar ss i ordslut såsom i ordet wiꝥꝥ (viss) och ss i stavelseslut inuti ord såsom i ordet wiꝥꝥte (visste). Ligaturen ꝥꝥ står för ss mellan vokaler inuti ord, där ingendera s:et egentligen är ett slut-s, såsom i ordet wiꝥꝥꝥ (vissa). Om man avstavar ordet wiꝥꝥꝥ vid radslut, måste man då lösa upp ligaturen ꝥꝥ och ersätta den med två s. Av dessa två s måste då det första bli ett slut-s (ꝥꝥ), och det andra, vilket står först på nästa rad, måste bli ett begynnelse-s (ꝥꝥ). Tillsammans får vi således tecknen ꝥꝥ såsom frakturstilens motsvarighet till antikvastilens dubbelteckning ss, liksom i exemplet med efternamnet Ånderꝥꝥson (Andersson) ovan, trots att det första ꝥꝥ före avstavningen icke egentligen var något slut-s men blev ett slut-ꝥꝥ först efter avstavning. I svenskt frakturtryck ifrån adertonhundratalet är detta sätt att dubbelteckna s med ꝥꝥ vanligare än ꝥꝥ, även när ordet inte behöver avstavas. Det innebär, att man då behandlar det första s som sista tecken i en stavelse. Vi har valt att i denna text först och främst använda ligaturen ꝥꝥ i sådana fall och ibland upplösa den i ꝥꝥ, men enbart när ordet behöver radslutsavstavas. Detta medför självfallet en del merarbete med avstavningen men dock en behagligare skriftbild. Exempel på detta: ordet deꝥꝥꝥ (dessa) avstavas i denna avskrift av »*Djävulselixiret*« deꝥꝥꝥꝥ (des-sa).

Fördelningen mellan långa ꝥꝥ och runda ꝥꝥ synes för övrigt i svenskt tryck ha varit vacklande, så att somliga böcker har långt ꝥꝥ i ord, där andra böcker har runt ꝥꝥ. På den tiden var stavningen överhuvud inte lika enhetlig som nu, och det är också mindre självklart i svenskan än i tyskan, när man skall ha långa ꝥꝥ eller runda ꝥꝥ. Det skulle kunna bero på ett samband i tyskan emellan uttal av s-ljudet och s-skrivning, eftersom tyskan till skillnad ifrån svenskan i uttalet har både tonande och tonlöst s.

Några ord i denna text, vilka har vållat huvudbry och ändrats några gånger, är t.ex. *plötslig*, *brottslig*, *neslig*, *barnslig*, *fängsla*, *känsla* och *rädsla*. Svårigheten med s-skrivningen är här också förknippad med en svårighet med radslutsavstavningen. Om man avstavar efter den enkla regeln med ett konsonanttecken till nästa rad, sy-

nes det självklart, att s skall vara runda s i alla dessa ord, nämligen om man avstavar dem plöts^{li}g, brott^{li}g, nes^{li}g, barns^{li}g, fängs^{li}a, fäns^{li}a och räds^{li}a. Emellertid är detta i själva verket inte fullt så självklart, eftersom samtida avstavningsregler inte alltid har varit i kraft och inte heller är skapade med tanke på frakturstilen. För övrigt avstavar vi hellre med hänsyn till ordets uppbyggnad (mer om det nedan). Vi har letat efter dessa ord i några böcker med frakturtryck, och därvid funnit bl.a. följande.

»Nytt Ryskt och Svenskt handlexikon« av J. Cornet (Leipzig 1912) stavar dessa ord ängs^{li}g, plöts^{li}g, brott^{li}g, nes^{li}g (men nesa), barns^{li}g, fängs^{li}a, fäns^{li}a och räds^{li}a. Med den s-skrivningen bör de avstavas ängs^{li}g, plöts^{li}g, brott^{li}g, nes^{li}g (men ne^{li}a), barns^{li}g, fängs^{li}a, fäns^{li}a och räds^{li}a.

»Latinskt lexikon« (Stockholm/Lund 1871) och »Svensk-Latinsk Ordbok« (Stockholm/Lund 1876) av Christian Cavallin stavar ängs^{li}g, plöts^{li}g, brott^{li}g, nes^{li}g (men nesa) och barns^{li}g med runt s till skillnad ifrån det långa f i ängs^{li}g och barns^{li}g hos Cornet. Följer vi den cavallinska ordbokens skrivsätt skall dessa ord alltså avstavas ängs^{li}g, barns^{li}g och inte ängs^{li}g, barns^{li}g. Även Cavallin har dock fängs^{li}a (men fängs^{li}g), fäns^{li}a och räds^{li}a.

»Lärobok i fransyska språket« av J.U. Grönlund (Stockholm 1861) stavar brott^{li}g med runt s (lektion 69) till skillnad mot brott^{li}g med långt f hos Cornet. Av detta skrivsätt följer avstavningen brott^{li}g. I lektion 65 förekommer vidare ordet fäns^{li}het, vilket för ordet fäns^{li}a implicerar avstavningen fäns^{li}a.

»Församlingsskolans läsebok« av A. O. Bersell, S. P. A. Lindahl och W. Ljung (Rock Island, Illinois 1890) har plöts^{li}g och räds^{li}a med runt s till skillnad ifrån plöts^{li}g och räds^{li}a med långt s i Cornets fickordbok och räds^{li}a med långt f hos Cavallin., så att dessa ord med detta skrivsätt bör avstavas räds^{li}a och plöts^{li}g.

Visserligen kan man misstänka, att s-skrivningen i den i Leipzig utgivna »Nytt Ryskt och Svenskt handlexikon« kan vara påverkad av tyska sättares s-skrivningsvanor, men likväl torde ovanstående genomgång antyda ett vacklande bruk för s-skrivningen i vissa ord i svenskt frakturtryck. Som ofta är det därför inte fråga om rätt eller fel, när man väljer det ena eller det andra skrivsättet (i synnerhet som det nog aldrig har formulerats några svenska regler för detta), utan det mer eller mindre lämpliga. Läsaren torde kunna räkna med, att vi i »Djävulselixiret« kommer att ändra en del skrivningar fler gånger efter hand, som vi blir bättre upplysta i denna sak.

I frakturstilen är det regel snarare än undantag att man ersätter vissa bokstavsföljder med ligaturer, d.v.s. flera till ett tecken förenade bokstäver. Sådana förekommer även i antikvastil, t.ex. av ff, fi, fl och ffl, men skillnaden blir tydligare i frakturstil och underlåtenhet att använda ligaturer straffar sig med en fulare skriftbild. Emellertid måste särskild hänsyn visas ligaturerna vid avstavningen.

Det har ovan framgått att frakturstilens särdrag gör det nödvändigt att avstava för hand och inte förlita sig på ordbehandlarens inbyggda, självverkande radslutsavstavning. Vi har därför avstavat för hand efter följande linjer.

Målet för avstavningen är att få så välfyllda rader som möjligt. Detta uppnås däri-genom, att vi använder flera olika avstavningsregler och gör detta på två olika sätt: ibland följer vid dem och ibland bryter vi emot dem, när detta är ändamålsenligt.

Avstavning får gärna ske mellan sammansättningsled, efter förstavelse och före ändelse (även vissa utländska förstavelser och ändelser), böjningsändelser såväl som avledningsändelser och oavsett om ändelsen börjar på självljudstecken eller med-ljudstecken. Vissa ord avstavas ibland på detta vis, ibland på annat vis, så att ett och samma ord kan avstavas på flera olika sätt.

Exempel: öfver=svinnligare (öfver-svinnligare), lik=blett (lik-blekt), ön=skade (ön-skade), an=knöt (an-knöt), munk=arneſ (munk-arnes), af=stå (af-stå), predik=stolen (predik-stolen), prunk=ande (prunk-ande), väck=ande (väck-ande), vidlyft=iga (vidlyft-iga), af=grunden (af-grunden), tyng=er (tyng-er), be=skrifva (be-skrifva), på=tvinga (på-tvinga), för=aktlig (för-aktlig), in=trängt (in-trängt), aning=ar (aning-ar), be=traktade (be-traktade), in=stuckna (in-stuckna), vinst=en (vinst-en), fäll=skapet (säll-skapet), furst=ens (furst-ens), an=ing (an-ing), fråg=or (fråg-or), röst=er (röst-er), dom=aren (dom-aren), korsform=igt (korsform-igt), högtflyg=ande (högtflyg-ande), park=en (park-en), Medard=us (Medard-us), ög=on (ög-on), chfli=ſka (cykli-ska), ättling=ar (ättling-ar), för=klarligt (för-klarligt), arm=ar (arm-ar), be=slöt (be-slöt), hast=igt (hast-igt), för=svunnen (för-svunnen).

Den enkla regeln att föra ett ensamt medljudstecken till nästa rad tillämpas ibland, varvid dock vissa ligaturer icke bryts utan behandlas som en bokstav. Detta gäller t.ex. ligaturen ft (st), som icke brytes utan än står som första tecken på nästa rad, än som sista på föregående. Vi bryter ej heller ff (sk), när det egentligen borde vara en ligatur, om än en sådan ligatur saknas i det använda typsnittet. Vissa ord avsta-vas ibland på detta vis, ibland på tidigare beskrivet sätt, så att ett och samma ord kan avstavas på mer än ett sätt.

Exempel: dy=ster (dy-ster), må=ſte (må-ste), hi=ſtoria (hi-storia), klo=ſter (klo-ster), floſt=er (klost-er), po=ſtiljonen (po-stiljonen), kän=ſloſtämning (kän-slostämning), nä=ſtan (nä-stan), jägmä=ſtaren (jägmä-staren), ly=ſtenhet (ly-stenhet), mön=ſtren (mön-stren), hemliga=ſte (hemliga-ste), vi=ſtades (vi-stades), fur=ſtenſ (fur-stens), furſt=ens (furst-ens), blomſt=rande (blomst-rande), blom=ſtrande (blom-strande), röst=er (röst-er), re=ſte (re-ste), grön=ſkade (grön-skade), mi=ſte (mi-ste), åtmin=ſtone (åtmin-stone), hvi=ſka (hvi-ska), chfli=ſka (cykli-ska), ſi=ſta (si-sta), ön=ſkade (ön-skade), ma=ſkerade (ma-skerade; maſſ och maſſerad skrivs på svenska med långt ſ, på tyska skrives dock Maſſe o.s.v. med runt ſ). Vissa ligaturer bryts ibland, för att avstavning skall kunna ske: ck (ck), ft (ft), fl (fl), ff (ss; med två långa ſ, varvid det första ändras till rundt s, när man bryter ligaturen för afſtafning). Där-emot bryts aldrig ligaturerna ft (st), fl (sl), ſi (si), fi (fi), ch (ch), ſ (ß).

När f-ljudet stavas »fv« (fv), avstavas emellan f och v; som bekant är dubbelt w (w) vanligare än enkelt v i fraktur, men motsvaras i antikvastil oftast av enkelt v.

Exempel: omsväf=vat (omsväf-vat), djäſ=vul (djäſ-vul), gref=ven (gref-ven), bedöf=vande (bedöf-vande).

Djävulseligiret.

Kapucinermunken
broder Medardus'
efterlämnade papper
utgifna af
E.T.A. Hoffmann

Stockholm 1904 (Utskrifven i Landskrona 2003)

Utgifwarens förord

Gunſtige läſare, gärna wille jag ledsaga dig under deſſa dunkla plataner, där jag för förſta gången läſte den fällſamma hiftorien om broder Medardus. Du ſkulle ſätta dig bredwid mig på en ſtenbänk, ſom halft döljes af doftande buſkar och brofigt färgade blommor, du ſkulle tillſamman med mig ſtåda bort mot de blåa bergen, ſom i underliga konturer torna upp ſig bakom den ſoliga dal, ſom utbreder ſig framför oß wid ſlutet af den löföſwerwurna trädgårdsgången. Men wänd dig ſedan om, och knappt tjugu ſteg bakom oß ſer du en gotiſk byggnad, hwars portal är rift prydd med ſtathen. Mellan platanernas dunkla grenwerk ſtåda helgonbilder ned på dig med ögon, ſom äro flara och fulla af lif; det är helgonmålningar, ſom i friſka färger prunka på de breda murhorna. Solen ſtår glödande röd öfwer bergen, aftonwinden börjar fläſta, öfwerallt är det lif och rörelſe. Underbara röſter ſuſa och hwiſka mellan träd och buſkar; ſom blefwe de till ſång och orgelflang, tona de ur fjärran. Allwarliga män i wida, weckade fläder wandra med blicken fromt riftad mot himmelen thſta i trädgårdens af löfhwalf täckta alleer. Ha då helgonbilderna fått lif och ſtigit ned från de höga ſimſerna? De underbara ſägner och legender, ſom där blifwit afbildade, fläſta omkring dig och wäcka en hemlighetsfull rhyſning; det förefaller dig ſom om allt ſkedde inför dina ögon, och wiligt måſte du tro därpå. I denna ſtämning bör du läſa hiftorien om Medardus, och då ſkall du hålla munkens beſynnerliga viſioner för mera än en regellös leſ af en upphetsad inbillningskraft.

Då du nu, gunſtige läſare, har betraktat helgonbilder, floſter och munkar, är det wäl knappaſt nödigt att jag

tillfogar att det war den härliga trädgården i kapucinerflosteret i B., som jag förde dig till.

När jag en gång under några dagar uppehöll mig i detta floster, wifade mig den äremördige priorn broder Medardus' efterlämnade och nu som en märkwärdighet i arkivet bewarade papper, och endast med möda kunde jag öfwerwinna priorns betänkligheter att meddela mig dem. Egentligen, menade den gamle, hade dessa papper bort uppbrännas. Sæf utan fruktan att du skall bli af priorns åsigt, gunstige läsare, lägger jag denna på grundwalen af dessa papper utarbetade bok i dina händer. Men om du besluter dig för att som en trogen ledsagare följa Medardus genom mörka forsgångar och celler, genom en brofig, ja en den brofigaste wärld och i sällskap med honom fördraga det hemsta och fasansfulla, galna och löjligen i hans lif, skall du kanske ha nöje af de mångfaldiga bilderna i den camera obscura, du får se. Det kan också hända, att det som förefaller ofattbart wid närmare skärskådande snart synes dig tydligt och afrundadt. Du ser det dolda frö, som ett dunkelt öde alstrade, och som blifwet till en hyppig planta, frodas vidare i tusen refwor, till deß en blomma, mognande till frukt, suger till sig all lifssaften och till och med dödar fröet.

Sedan jag rätt flitigt genomläst kapucinermunken Medardus' papper, hwilket blef mig swårt nog, emedan den hädangångne skrifwit en mycket liten, oläslig muntstil, förefom det mig som om det, wi i allmänhet falla dröm och inbillning, wäl kunde wara en symbolisk kunskap om den hemliga tråd, som går genom vårt lif och knyter det samman i alla deß willkor, men som om den wore att afsta som förlorad, som tror att han med denna kännedom wunnit styrka nog att wäldsamt sönderflita denna tråd och upptaga kampen med den dunkla makt, som härskar öfwer oss.

Kanhända, gunstige läsare, går det för dig som för mig; och det skulle jag äfven af giltiga orsaker rätt hjärtligen önska.

Förra delen.

Barnaåren och flosterlifwet.

Åldrig har min mor sagt mig under hwilka förhållanden min far framlefwat sitt lif; men om jag återfallar i minnet allt det, som hon berättat om honom sedan min tidigaste ungdom, måste jag wäl förmoda att han warit en med djupa kunskaper utrustad och lefnadsklof man. Just af dessa min moders berättelser och enstaka hrtanden wet jag att mina föräldrar från ett beqwämt lif, som de fört under åtnjutande af mycken rikedom, nedsjönko i det mest tryckande och bittra armod och att min far, en gång af satan frestad till ett skändligt brott, begick en dödsshnd, som han, när under senare år Guds nåd upplyst honom, wille göra bot för på en pilgrimsresa till »den heliga linden» i det widt aflägsna, falla Breußen.

På denna mödosamma wandring kände min mor trots flera års äftenkap för första gången att detta icke, som min fader befarat, skulle förbli utan frukt, och oaktadt sin fattigdom, blef han mycket glad däröfwer, emedan en syn nu kunde gå i fullbordan, hwari den helige Bernhard genom en sons födelse tillförsäkrat honom tröst och syndaförlåtelse. Wid »den heliga linden» hufnade min fader, och ju mindre han, sin swaghet oaktadt, wille aspruta på de föreskrifna beswärliga andaktsöfningarna, desto mer tog det onda öfwerhand. Tröstad och renad från sin shnd, dog han i samma ögonblick, som jag föddes.

Tillika med mina första omedvetna inträff ljusna inom mig de älsfliga bilderna af flostret och den härliga kyrkan vid »den heliga linden». Ännu susar omkring mig den dunkla skogen, än i dag slår emot mig doften af det hyppigt spirande gräset och de brofiga blomster, som utgjorde min vagga. Sådane ett giftigt djur, icke en skadlig insekt har sitt bo i denna den välsignades helgedom; ej en flugas surr, ej en syrjas pipande bruter denna heliga stillhet, i hwilken endast prästernas sånger flinga in, där de draga fram i långa processioner tillsammans med pilgrimerna, swängande gyllne kar med doftande rökelse. Ännu ser jag i kyrkans midt, beslagen med silfwer, stammen af den lind, vid hwars fot änglarna nedlagt den undergörande bilden af den heliga jungfrun. Ännu småle mot mig färgrika änglar och helgongestalter från kyrkans väggar och tak!

Min moders berättelser om detta underbara floster, där hennes djupaste smärta funnit nåderik tröst, ha så inträngt i mitt innersta att jag kunde tro mig själf hafwa sett och erfarit allt detta, fastän det är omöjligt att mitt minne räcker så långt tillbaka, och min mor redan efter halftannat år lämnade denna heliga ort. Det förefaller mig sålunda, som om jag en gång själf i den öde kyrkan sett en underligt allvarlig mannagestalt, och som om denna just varit den främmande målare, som vid kyrkans byggande i urgammal tid kommit tillstädes, hwilkens språk ingen kunde förstå, som på kortaste tid med konstförfaren hand smyckat helgedomen med de härligaste målningar, men som sedan efter förrättadt wärf åter försvunnit. På samma sätt minnes jag liksom en gammal, i främmande dräkt klädd pilgrim med långt, grått skägg, som bar mig på sin arm, som i skogen för min räddning letade brofiga mossor och stenar och lekte med mig, oaktadt jag är wiß om att den lefwande bild af honom, som finnes inom mig, kommit till blott och bart

genom min moders beskrifning. Han förde en gång med sig en främmande underskön gosse af min ålder. Vi suto i gräset och smektes och kyßtes, jag skänkte honom alla mina granna stenar, och han förstod att därmed lägga allehanda figurer på marken, men till slut antogo de alltid korsets form. Min mor satt bredvid oss på en stenbänk, och stående bakom henne, såg gubben med mildt allvar ned på våra barnsliga lekar. Då trängde några hnglingar fram ur skogsinnaret, som efter klädnad och hela deras väsen att döma, väl endast af nyfikenhet och lust att se sig om hade kommit till »den heliga linden». Seende utropade en, då han blef oss warse: „Se där en helig familj, det är något för min skiffbof!” Han tog werfligen fram papper och bljerts och gjorde sig i ordning att teckna, men då lyfte den gamle pilgrimen sitt hufvud och ropade vredgad: „Gländige hånare, du will gälla för konstnär, men inom dig brann aldrig trons och kärlebens låga; döda och stela, som du själf, bli dina verk, utstött i ensamhet och tomhet, skall du förtwisla och gå under i ditt eget armod!” Bestörta, skyndade de unge männen därifrån.

Den gamle pilgrimen sade till min mor: „Till er har jag medfört ett underbart barn, på det att det måtte tända kärlebens gnista i er son, men nu måste jag åter taga det från er, och i lifhet med mig själf, fån I aldrig mer se det. Er son är härligt utrustad med många gåfwor, men fadrens synd kofar och jäser i hans blod, lifwål kan han utvecklas till en tapper trons kämpa; låt honom ägna sig åt det andliga ståndet!”

Min mor kunde aldrig uttrycka hwilket djupt, outplånligt inträff dessa pilgrimens ord gjort på henne; men detta oaktadt, beslöt hon att ej utöfwa något twång på min böjelse, utan lugnt afwakta hur mitt öde skulle gestalta sig, och hwarthän det wille leda mig; enär hon dock icke kunde tänka på en finare uppfostran för mig, än den

hon själf kunde ge. Mitt minne af tydliga, egna erfarenheter börjar från den tidpunkt, då min mor på sin hemresa anlände till ett cisterciensernunnekloster, hvars furstliga abbedissa, som kändt min far, vänligt mottog henne. Hon var en stor, majestätisk och wacker qwinna, åt hwilken ordensdräkten förlänade en wärdighet, som ingaf wördnad. Hon såg på mig med en genomträngande och allwarlig blick och frågade: „Är detta er son?“ Hennes röst, hela hennes utseende tillika med den mig främmande omgifningen, det höga gemaket, bilderna och porträtten på wäggarna, allt werfde så mäktigt på mig, att jag började gråta helt bittert, gripen af en inre rysning. Då talade furstinnan, i det hon såg på mig allt mildare och vänligare: „Hur är det med dig, min lille vän, är du rädd för mig?“ — Swad heter er goffe, min föra fru? „Grans“, swarade min mor. — „Franciscus“, gentog furstinnan med djupt wemod. Hon lyfte upp mig och tryckte mig häftigt mot sitt bröst, men i samma ögonblick afpressade mig den plötsliga smärta, jag kände, ett gällt skri, så att furstinnan släppte mig helt förskräckt, och min mor, bestört öfwer mitt beteende, sprang fram för att leda ut mig. Furstinnan tillät det icke, och det wisade sig att det fors af diamanter, som hon bar på bröstet, när hon tryckt mig till sig, så swårt sargat mig på halsen, att stället war alldeles rödt och genomsprängdt med blod.

„Stadars Grans“, sade furstinnan, „jag har gjort dig ondt, men wi skola bli goda vänner ändå.“ En syster hämtade konfekt och sött win, och jag, som redan blifwit mindre blhg, lät ej länge öfwertala mig, utan satte tappert i mig af sötsakerna, som den hulda frun, i hwilkens knä jag nu satt, med egen hand stoppade i munnen på mig. När jag också fått smaka några droppar af en söt dryck, som förut war mig helt obekant, fick jag tillbaka all den muntra liflighet, som enligt min mors vittnes-

börd varit kännetecknande för mig allt från min tidigaste ungdom. Jag skrattade och pratade till största förnöjelse för abbedissan och de systrar, som voro inne i rummet. Ännu är det mig alldeles oförklarligt, hur min mor kom sig för med att uppfordra mig att berätta om de sköna och härliga ting, som jag sett på min födelseort, och att jag, liksom inspirerad af en högre kraft, kunde skildra den obefante målarens taflor och bilder så lifligt, som om min själ redan funnat fatta deras innehåll. Därvid kom jag in på de skönaste helgonlegender, så att jag tycktes helt förtrolig med alla kyrkans skrifter i dessa ämnen. Furstinnan och till och med min mor betraktade mig med häpnad, men ju mer jag talade, desto mera steg min hänförelse, och när slutligen furstinnan frågade mig: „Säg mig, kära barn, hur wet du allt detta?“ — då svarade jag utan ett ögonblicks eftertanke att den sköne, underbare gossen, som den främmande pilgrimen fört med sig, hade förklarat för mig alla målningarne i kyrkan och äfwen själf målat med brofiga stenar mången bild, hwars mening han utlagt för mig ensam, och tillfäga förtalt många andra heliga sägner.

Man ringde till vesper, och en syster packade en massa konfekt i en strut åt mig, som jag stoppade på mig med mycken tillfredsställelse. Abbedissan reste sig upp och sade till min mor: „Kära fru, er son anser jag nu som mitt fosterbarn och vill hädanefter förja för honom.“ Min mor kunde icke tala för wemod, utan lyfte furstinnans händer, fällande heta tårar. Redan voro wi i begrepp att gå ut, när furstinnan kom efter oss och ännu en gång lyfte upp mig, och skjutande forset åt sidan, tryckte mig intill sig. Och häftigt gråtande, så att tårarne droppade ned på min panna, utropade hon: „Franciscus, förblif from och god!“ — Jag war djupt rörd och måste också till att gråta, utan att egentligen weta hwärför.

Genom abbedissans understöd fick min mors hushåll, som hon nu förde i en liten arrendegård nära flostret, snart ett bättre utseende, nöden tog slut, jag fick bättre klädd och åtnjöt undervisning af kyrkoherden, som jag också, när han läste mässan i flosterkyrkan, betjänade i egenkap af forgoffe.

Kyrkoherden var själfva godheten, han förstod att fångla min lifliga inbillning och visste att så afpassa undervisningen efter min sinnesart, att jag fann glädje i den och gjorde snabba framsteg. Min mor älskade jag öfver allt, men furstinnan vördade jag som ett helgon, och det var högtidsdag för mig, när jag fick se henne. Vid hvarje lägenhet sökte jag riktigt lysa för henne med mina nyförvärfvade kunskaper, och om hon kom och talade vänligt till mig, kunde jag knappast få fram ett ord; jag kunde endast stirra och höra på henne. Hvarje hennes ord blef qvar i min själ, och ännu dagen därpå förblef jag i en underligt högtidlig sinnesstämning, och hennes bild följde mig hwart jag gick. Hvilken obestriklig känsla grep mig icke, då jag, swängande röfelsefaret, stod framför högaltaret, och orgelns toner strömmade ned från locket och ryste mig med sig, swällande som en brusande flod, — när jag då urskilde hennes röst i hymnen, hennes röst, som trängde ned till mig som en ljusstråle och uppfyllde mig med aningar om det högsta och heligaste!

Men den härligaste dagen, hvaråt jag glädde mig weckor i förväg, ja, på hwilken jag aldrig kunde tänka utan hänryckning, var festen på den helige Bernhards dag, som då detta helgon är cistercienserordens patron, alltid firades på det högtidligaste med stor aflat. Den i grannstaden residrande biskopen celebrerade då själf mässan i flosterkyrkan, och hans kapell utförde musiken från en tribun, som man uppreste wid sidan af högaltaret. Efter högmässan tågade nunnorna, företrädde af

abbedissan, som war smyckad med insul och bar herdestafwen af silfwer i handen, i festlig procession genom klostergångarne och kyrkan, och sedan gudstjänsten war slut, blefwo såwäl de andlige, som medlemmarne af det biskopliga kapellet förplägade i en af de stora klostersalarne. Flere af klostrets wänner, ämbetsmän och köpmän från staden deltog i detta gästabud, och emedan den biskoplige konsertmästaren fattat behag i och gärna hysfellsatte sig med mig, fick också jag wara med. Hade förut min själ, glödande af helig andakt, helt riktat sig på det öfwerjordiska, så trängde nu det glada jordelifwet in på mig och omgaf mig med fina brofiga bilder. Alllehande lustiga berättelser, skämt och roliga infall gjorde nu sin rund under gästernas högljudda löje, hwarwid flaskorna tömdes i mängd, till deß qwällen inbröt, och wagnarna stodo i ordning till hemfärden.

Jag war sexton år gammal, då kyrkoherden förklarade, att jag war förberedd nog att beghinna de högre teologiska studierna i seminariet i den närbelägna staden. Jag hade nämligen beslutat mig för inträde i det andliga ståndet, och detta beredde min moder den innerligaste glädje, då hon däri såg förklaringen och uppfyllelsen af pilgrimens hemlighetsfulla antydningar, hwilka på wißt sätt stodo i samband med min faders märkwärdiga och för mig obekanta vision. Genom mitt beslut trodde hon först min faders ande försonad från sin skuld och räddad från den ewiga fördömmelsens qwal.

Äfwen abbedissan, som jag fick se i samtalsrummet, gillade på det högsta mitt förehafwande och upprepade sitt löfte att understödja mig med det nödwändiga, till deß jag nådde prästerlig wärdighet. Gurstinnan war särdeles rörd, och hennes röst skälfde af wemod, då hon förmanade mig med fromt högtidliga ord. Hon gaf mig en wacker rosenfrans och en bönbok med wackert illuminerade bilder. Hon lämnade mig också ett anbefallningsbref

till priorn för kapucinerklostret i staden, och rådde mig att omedelbart uppsöka honom, då han på det ifrigaste skulle bistå mig i allt med råd och dåd.

Man finner sannerligen icke lätt en wackrare plats än den, där kapucinerklostret är beläget strax utanför staden. Den härliga klosterträdgården med utsikt åt bergen syntes mig för hwarje gång jag wandrade i de långa alleerna och stannade än wid en, än wid en annan af de lummiga trädgrupperna lysa i ständigt ny skönhet. Just där war det jag första gången träffade prior Leonard, då jag besökte klostret för att aflämna min rekommendationsfrifwelse. Den för priorn utmärkande wänsfällheten blef ännu warmare, när han fått brefwet, och han förstod att berätta så mycket tilldragande om den härliga frun, hwilken befantskap han i tidigare år gjort i Rom, att han redan därigenom intog mig från första stunden. Han omgafs af bröderna, och man fick snart inblick i hans förhållande till munkarne, i klostrets hela inrättning och lefnadsordning, och jag kunde iakttaga att den själstro och glädtighet, som redan framträdde i priorns httre, också utbredde sig öfwer alla bröderna.

Leonard tyckte om mig och underwisade mig själf i italienska och franska; utmärkta woro i synnerhet de böcker, som han lät mig låna, och hans samtal, som på ett sarskildt sätt utwecklade min ande. Nästan all den tid, som studierna i seminariet lämnade öfrig, tillbragte jag i klostret, och jag märkte huru min böjelse att själf låta ifläda mig munkdräkt alltmer wärte. För priorn hoppade jag min önskan, och utan att precis försöka få mig bort därifrån, rådde han mig att åtminstone wänta ett par år och under denna tid se mig om i världen. Ochuru jag wist icke saknade andra befantskaper, som jag gjort, merendels genom biskopens kapellmästare, hwilken underwisade mig i musik, kände jag mig obehagligt förlägen i alla sällskap, i synnerhet om fruntimmer woro närwa-

rande, och detta drag, såwål som min böjelse för kontemplativt lif i öfrigt, syntes afgörande tala för en inre kallelse till klosterlefnad.

En gång hade priorn talat för mig om många tänkvärda ting i afseende på wärldslifwet; han hade kommit in på de slipprigaste ämnen, hwilka han förstod att behandla med wanlig lätthet och behag i uttrycken, så att han, ehuru han sorgfälligt undwef allt anstötligt, dock alltid träffade kärnpunkten. Slutligen tog han min hand, såg mig skarpt i ögonen och frågade om jag ännu wore ofhldig. Jag kände att jag rodnade, och wid prior Leonards qwistiga fråga trädde plötsligt i hjärta färger fram för mig en bild, som redan länge warit glömd. — Konfertymästaren hade en syster, som ehuru hon just icke funde kallas skön, likwål war en utomordentligt täck flicka i sin wackraste blomning. En morgon, då jag med anledning af musikunderwisingen skulle begifwa mig till konfertymästaren, öfverraskade jag hans syster i lättaste morgondräkt och med nästan helt blottad barm. Hastigt fastade hon öfwer sig schalen, men mina giriga blickar hade redan uppsnappat för mycket; jag funde icke få fram ett ord. Aldrig förr anade känslor stormade inom mig och drefwo blodet så wäldsammt genom ådrorna, att pulsarne slogo hörbart och frampattigt, mitt bröst sammanpressades som om det wille brista, och en thst suck gaf mig äntligen ånho luft. Därigenom att flickan helt obeswärad gick emot mig, fattade min hand och frågade hur jag mådde, blef det onda än wärre, och det war en lycka, att konfertymästaren kom in i rummet och befriade mig från mina qwal. Aldrig har jag tagit så falska ackorder, aldrig sjunkit så i tonen som den gången. Jag war from nog för att anse det hela som en anfäktelse af djäfswulen och prisade mig lycklig att på så kort tid genom afetiska öfningar ha slagit den lede fienden ur fältet. Nu wid priorns försätliga fråga såg jag konfertymästarens syster

stå framför mig med blottade bröst, jag kände hennes varma andedräkt, hennes handtryckning — min ångest steg hvarje ögonblick. Leonard såg på mig med ett wißt ironiskt löje, för hwilket jag bäfwade. Jag kunde icke fördraga hans blick, utan slog ned ögonen. Då flappade priorn mig på min glödande kind och sade: „Jag ser, min son, att ni har förstått mig, och att det än så länge gått er wäl. Herren beware er från världens förförelse. De njutningar, som den erbjuder er, äro af kort waraktighet, och man kan wäl påstå att en förbannelse hwilar öfwer dem, då människans högre och andliga krafter gå under i det äckel, den förslappning, den slöhet gentemot allt högre, som de alstra.“ —

Hur mycket jag än bemödade mig att glömma priorns fråga och den därpå framfallade bilden, wille det ingalunda lyckas, och hade jag också hunnit så långt, att jag kunde wara otwungen i flickans närvaro, så skedd jag dock mer än någonsin hennes åsyn, emedan jag redan wid tanken på henne greps af en beflämning och inre oro, som syntes mig så mycket farligare, som därmed war förenad en underlig längtan, blandad med en lyshetenhet, som wäl kunde räknas som syndig. En afton skulle medföra en afgörande wändning i detta tillstånd af owißhet. Konfertiästaren hade, som han ofta brukade, inbjudit mig till en musikunderhållning som han föranstaltat tillsammans med några wänner. Utom systern woro ännu andra damer närwarande, och detta ökade den förwirring, som ensamt systern förorsakade mig. Hon war nätt flädd och syntes mig wackrare än någonsin, det kändes som om en ohygglig och oemotståndlig kraft drog mig allt närmare henne, och så kom det sig, att jag, utan att själf weta det, alltjämt befann mig i hennes närhet och girigt uppsnappade alla hennes blickar och ord, ja, trängde mig in på henne så att hennes flädning måste snudda wid mig, när hon rörde sig, hwilket

allt fyllde mig med en inre, aldrig förr känd lust. Detta tycktes hon märka och finna behag i; och ibland var det, som om jag varit tvungen att i dåraktigt kärleksraseri rycka henne till mig och trycka henne till mitt bröst. Hon hade länge haft sin plats wid flygeln, nu reste hon sig, men glömde qvar en handske på stolen, jag grep den och lyfte den med wanwettig häftighet. En af damerna såg det och gick fram till konsertmästarens hyser och hwiskade något i hennes öra; båda sågo på mig, fnissade och skrattade hänfullt. Jag var som förintad, det flöt som en isström i mina ådror, besinningslöst störtade jag tillbaka till kollegiet och in i min cell. I galen förtwiflan fastade jag mig ned på golfwet, och med strömmande, heta tårar förbannade jag flickan och — mig själf, bad och skrattade om hwartannat som en wansinnig! Först framemot morgonen blef jag lugnare, men var nu fullt besluten att ej återse henne och att öfwer hufwud försaka världen. Alarare än någonsin kände jag kallelsen till ett undan-gömt klosterlif, hwarifrån ej någon frestelse vidare borde kunna afwända min håg. Jag skyndade till priorn i kapucinerklostret och hoppade för honom mitt beslut att anträda mitt noviciat och att jag redan delgifwit min mor och furstinnan denna plan. Leonard syntes förwånad öfwer min plötsliga iswer, och utan att egentligen wisa sig påträngande, sökte han utforska hwad som på en gång föranledt mig att hrfva på upptagandet i klostret, th han anade nog att någon särskild händelse gifwit mig impulsen därtill. En känsla af blhgsel, som jag ej kunde bli herre öfwer, afhöll mig från att säga sanningen, däremot berättade jag för honom med den exalterade eld, som ännu wärmden mig, mina barnaårs underbara händelser, som alla hänthdde på min bestämmelse för ordensståndet. Leonard hörde lugnt på och, utan att just sätta mina visioner i fråga, tycktes han icke fästa någon vidare wift wid dem, fastmer yttrade han att detta allt ingalunda

talade för äktheten af min kallelse, enär sådant lätt kunde vara illusion. I allmänhet brukade icke Leonard gärna tala om helgonens visioner, och det fanns ögonblick, då jag höll honom för en hemlig twiflare. För att nödga honom till ett bestämdt yttrande i denna fråga, dristade jag mig att tala om föraktarne af den katolska tron och lät det i synnerhet gå ut öfver dem, som i barnsligt öfvermod affärda allt öfverjinnligt med det oljefliga slagordet: widskrepelse. Mildt leende, sade Leonard: „Min son, otron är den argaste öfvertron“, och öfvergick sedan till att samtala om främmande och lifgiltiga saker. Först sedermera fick jag intränga i hans härliga tankar öfver den mystiska delen af vår religion, som i sig sluter förbindelsen mellan vår andliga princip och högre väsen, och måste då tillstå för mig själf, att Leonard med rätta sparade allt det sublima, hvaraf hans själ öfverflödade som ett slags högre wigning för de mera förfigtomna lärjungarne. —

Min mor skref till mig, att hon länge anat att ställningen blott och bart som präst ej skulle vara mig nog, utan att jag skulle välja ordensståndet. På Medardusdagen hade den gamle pilgrimen från »den heliga linden» visat sig för henne, wid handen ledande mig, iförd kapucinernas ordensdräkt. Desså furstinnan gillade till fullo mitt förhållande. Ännu en gång såg jag dem båda före mitt inflädande, som mycket snart ägde rum, då på min ifriga önskan hälften af noviciatet efterskänktes. På grund af min moders vision tog jag Medardus till flosternamn.

Förhållandet bröderna emellan, anordningen af andaktsöfningarne och hela lefnadsfättet visade sig i allo vara sådana, som de syntes mig wid första åsynen. Den trefna ro, som härskade i allt, göt i min själ en himmelsk frid, lifnande den, hwilken som en salig dröm från mina tidigaste barnaår omsväftrade mig i »den heliga lind-

ens» kloster. Vid den högtidliga ceremonien, då jag infördes munfdräkten, varseblef jag bland åskådarne konsertmästarens syster. Hon såg helt svärmodig ut, och jag inbillade mig se tårar i hennes ögon, men frestelsens tid var nu förbi, och kanske var det syndig högfärd öfver en så lätt vunnen seger, som aflockade mig ett löje, hwilket den bredvid mig gående Thrillus gaf att på.

„Svarför är du så glad, broder“, frågade Thrillus. — „Skulle jag då icke glädja mig att afstå från världen och dess fåfänglighet“, svarade jag, men jag kan ej neka, att då jag såde de orden, en hemsk känsla genombäfwade mitt innersta och beslog mig med osanning. Lifväl war detta ett första infall af världslig själfwisshet, och andlig ro och frid bredde sig öfver mig. Ack, hade den aldrig wifit från mig; dock stor är fiendens makt! Hvem kan förlita sig på sina wapens styrka och egen waksamhet, när underjordiska makter lura på bytte?

Jag hade redan varit fem år i klostret, när efter priorns förordnande broder Thrillus, som war swag och gammal, uppdrog åt mig uppsikten öfver det rika förråd af relikier. Där funnos allehanda helgonben, forspartiklar och andra heliga ting, som förvarades i glaskåp och på vissa dagar utställdes till menighetens uppbbyggelse. Med hwarje sak gjorde mig broder Thrillus förtrogen lifsom med de dokument, som bethgade deras äkthet och de under, som medels dem åwägabragts. En bildning war denne munk priorns life, och så mycket mindre hyste jag betänkligheter att ge luft åt det, som wåldsamt upprörde mig. — „Skulle werkligen alla dessa ting wara just det, som man utger dem för? Skulle icke äfwen i detta fall bedräglig girighet ha understuckit mångt och mycket, som nu gäller som verklig relik efter det eller det helgonet?“ — „Egentligen“, svarade broder Thrillus, „tillkommer det icke oß att underkasta dessa ting en sådan undersökning, dock för att tala öppen hjärtigt är jag af den me-

ningen, att, dokumenten oaktadt, få af dessa ting är det, hvarför de utgifvas. Likväl tyckes det mig icke komma an därpå. Märk väl, käre broder Medardus, hur jag och vår prior tänka i detta hänseende, och du skall ståda vår religion i en ny gloria. Är det icke härligt, käre broder Medardus, att vår kyrka traktar efter att gripa de trådar, som förbinda det sinnliga och öfversinnliga, ja att så påverka vår organism, som frodas i sin materiella värt, att deß ursprung ur den högre andliga principen och deß innerliga frändskap med det högre wäsen, hwars kraft, lif en glödande andedräkt, genomtränger univetsum, klart framträder, och att aningen om ett högre lif, hwars frö wi bära inom oss, omfläktar oss med sina serafwingar! Hvad bethder detta sthede trä — denna knota eller trasa — af Kristi kors, af ett helgons fropp eller flädnad? påstås det. Den troende, som utan grubbel riftar hela sin själs andakt därpå, fyller snart en öfverjordisf hänförelse, som öppnar för honom det lycksalighetens rife, som han här nere blott anar, och så wäckes till lif det andliga inflytandet af ett helgon, hwars måhända endast föregifna reliq gaf den yttre impulsen, och människan sättes i tillfälle att undfå sthede och kraft i tron af den mäktigare ande, som hon i sitt innersta hjärta anropade om tröst och bistånd. Ja denna i henne wäckta andliga kraft kan till och med öfvervinna froppsliga lidanden, och därifrån härleda sig de mirakel, som då de ägt rum i det församlade folkets åsyn, dock icke kunna förnekas." —

Sag påminde mig också härmed sammanhängande yttningar af priorn och betraktade nu med sann wördnad och andakt de reliker, som jag förut räknat som ett slags religiösa leksaker. Broder Chrillus undgick icke denna merkan af hans tal, och han fortfor med allt större iswer och innerlighet att sthede för sthede förklara samlingen. Slutligen framtog han ur ett noga tillslutet skåp en li-

ten låda och sade: „Särinne, broder Medardus, innehålls den mest hemlighetsfulla och underliga relik, som vårt kloster äger. Under den tid jag varit i klostret har ingen mer än priorn och jag haft denna låda i sin hand; icke en gång de andra bröderna och ännu mindre främlingar weta något om denna reliks tillvaro. Jag kan ej röra wid lådan utan en inwärtas rysning, det är som om en ond trolldom wore innesluten däri, som, om den lyckades spränga det bann som omsluter den och gör den owerksam, kunde bereda fördärf och räddningslös undergång åt enhwar den nådde. Hvad lådan innehåller härleder sig omedelbart från wedersakaren och från en tid, då han i synlig gestalt kunde kämpa mot människornas frälsning.“

Mhçet förundrad, betraktade jag broder Chrillus, men utan att ge mig tid att säga emot, fortfor han:

„Sag will, käre broder Medardus, noga afhålla mig ifrån att i denna högst mystiska sak framkomma med någon mening eller än mindre uppduka en eller annan hypotes, som farit mig i hufvudet, utan ger dig hellre en trogen berättelse af hwad föreliggande dokumenter öfwer denna relik förmåla därom. Dokumenterna finner du i detta skåp och kan läsa dem själf efteråt. Naturligtwis känner du tillräckligt om den helige Antonius' lefnad och wet att han, för att helt frigöra sig från det jordiska och fullständigt rätta sin själ mot det gudomliga, drog sig undan till öfnen och där wigde sitt lif till bot- och andaktsöfningar. Wedersakaren förföljde och trädde honom ofta i synlig måtto i vägen för att störa honom i hans fromma betraktelser. Så hände det sig en gång, att den helige Antonius i qvällningen warseblef en mörk gestalt, som närmade sig honom. Till sin förwåning märkte han på närmare håll, att ur hålen på den trasiga mantel, skepnaden bar, flasthalsar stucko fram. Det war djävulen, som i denna besynnerliga dräkt hänlog mot

honom och frågade om han icke hade lust att smaka på de elixir, som han bar på sig i flaskorna. Den helige Antonius, som icke ens kunde harnas öfver detta förslag, emedan wedersakaren, wanmäktig och kraftlös, som han war, icke war i stånd att inlåta sig på någon kamp, utan därför måste instränka sig till hänfullt prat, frågade honom hwarför han förde med sig så många flaskor. Wedersakaren svarade då: „Se, om en människa möter mig, betraktar hon mig förwånad och kan ej af nyfikenhet låta bli att fråga om och smaka på dessa drycker. Bland så många elixir finns det wäl alltid något, som behagar henne, hon dricker så hela flaskan i botten, blir drucken och ger sig mig och mitt rife i wäld.“ Så långt kan man läsa i alla legender, men i det dokument, som wi här äga öfver denna vision af den helige Antonius, heter det vidare, att wedersakaren, då han förswann, lämnade qwar några flaskor på gräsmattan, hwilka den helige Antonius tog med sig och dolde i sin håla af fruktan att till och med i ödemarken kunde en wilsegången, ja, kanske en af hans egna lärjungar, få tag i dem, smaka på de afsthwärda dryckerna och så råta i ewigt fördärf. Tillfälligtwis — berättar dokumentet vidare — hade den helige Antonius öppnat en af dessa flaskor och en sällsam, bedöfwande ånga trängde fram ur densamma, och allehanda hemiska, sinnesförvirrande helvetesbilder hade omswäfwat helgonet och sökt fresta honom med förföriska ghyckelskepnader, till deß han med sträng fasta och ihållig bön fördrifwit dem. —

I denna låda befinner sig nu en sådan flaskä med ett djävulselixir, och dokumenten äro så autentiska och noggranna, att man åtminstone icke kan betwifla, att flaskan efter den helige Antonius' död funnits bland hans efterlämnade tillhörigheter. För öfrigt kan jag försäkra, käre broder Medardus, att så ofta jag rör wid flaskan, ja till och med endast wid lådan, där den är innesluten, känner

jag en oförklarlig inre rysning och tycker mig förnimma en sällsam doft, som bedöfwar mig och åstadkommer en själens oro, som förströr mig i mina andaktsöfningar. Denna onda sinnesstämning, som uppenbarligen härrör från en fientlig makts inflytande — skulle jag också icke tro på frestarens omedelbara inverkkan — kan jag dock få kraft öfver genom ihärdig bön. Men dig, käre broder Medardus, du som ännu är så ung, som ännu ser allt, som framställer sig för din af en ofänd kraft upphetsade fantasi, i wida mera glänsande och lifliga färger, du, som för mycket litar på din styrka likt en tapper, men oerfaren krigsman, duftig i strid, men djärf och wägrande det omöjliga, dig råder jag att aldrig eller åtminstone först efter år öppna denna låda, och för att icke inleda din nyfikenhet i frestelse, ställa den långt utom synhåll." —

Broder Chrillus stängde åter in den hemlighetsfulla lådan i det skåp, där den stått, och öfverlämnade åt mig nyckeln, på hwilken skåpnyceln hängde. Sela berättelsen hade på mig gjort ett egendomligt intryck, men ju mera jag kände lyftnaden att se den underbara relifen spira upp inom mig, desto mera bemödade jag mig att fasthålla broder Chrillus' warning. När han lämnat mig, tog jag ännu en öfverblick öfver de heliga ting, som anförtratts i min wård, sedan löste jag från nyckeln, som förde till det farliga skåpet, och gömde den djupt ned under manuskripten i min skriftpulpet.

Bland seminarieprofessorerna fanns en förträfflig talare; hwar gång han predikade, var kyrkan öfverfylld, eldströmmen af hans ord ryste allt owillkorligt med sig, tändande brinnande andakt i åhörarnes bröst. Och så på mig gjorde hans härliga, inspirerade tal ett märkligt intryck, men medan jag prisade denne begåfwade man lycklig, föreföll det mig som om det inom mig rörde sig en kraft, som mäktigt dref mig att efterlifna honom. När jag hört honom, predikade jag i ensamheten på mitt

rum, helt öfverlämnande mig åt ögonblickets hänförelse, till det lyckades mig att fasthålla och skrifa upp mina ideer och ord.

Den broder, som brukade predika i flostret, blef swagare för hwarje dag, mödosamt och tonlöst sipprade hans tal fram som en halft utsinad bäck, och det uttänjda språket, som bristen på ideer och ord orsakade, gjorde hans tal så odrägligt långa, att större delen af menigheten innan amen ljudligt inslumrade och först af orgelbruset ånho kunde väckas. Prior Leonard war wisseligen en utmärkt talare, likwäl war han rädd att predika, emedan det wid hans redan höga ålder starkt angrep honom, och eljes fanns det icke i hela flostret någon, som kunde ersätta nhjknämnde sjuflige broder. Leonard talade med mig om detta misförhållande, som undanhöll kyrkan mångt fromt besök; jag tog mod till mig och omtalade för honom att jag redan i seminariet känt kallelse att predika och upptecknat många andliga föredrag. Han begärde att få se dem och blef så tillfreds att han ifrigt påhvarfde att jag redan nästa helgdag skulle försöka med en predikan, hwilken så mycket mindre borde slå illa ut, som naturen utrustat mig med allt som tillhör en god predikant, nämligen en intagande figur, ett uttrycksfullt ansikte och en stark och wälflyngande stämma. Beträffande den httre hållningen och en riktig gestikulering åtog sig Leonard att själf bli min lärare.

Helgdagen kom, kyrkan war mera fullsatt än wanligt och jag besteg, icke utan en inre bästman, predikstolen. I början följde jag troget konceptet och, efter hwad Leonard sedermera berättade, talade jag med darrande röst, hwilket just passade för de wemodiga betraktelser, med hwilka talet började, och måhända förefom de flesta som ett utslag af skicklig talekonst. Men snart war det, som lyfte den himmelska inspirationens glödande gnista i mitt inre — jag tänkte icke mer på det skrifna, utan öfwerlät

mig helt åt ögonblickets ingifwelse. Jag kände hur blodet bultade och brände i pulsarne — jag hörde min röst dana genom hwalfwen — jag såg mitt hufwud höjas och mina armar utbredas, såg mig själf som fringsfluten af hänrhckningens strålglang; med en sentens, i hwilken jag som i en flammande fokus sammanfattade allt det heliga och härliga som jag förkunnat, aflöt jag mitt tal, hwars intrhck war alldeles owanligt och oerhördt. Häftig gråt — ofriwilliga utrop af andakt från bäfwande läppar — ljudlig bön gåfwo mina ord genswar. Bröderna gåfwo uttrhck åt den högsta beundran, och Leonard omfamnade mig och kallade mig flostrets stolthet. Hastigt utbreddes sig mitt rhcte, och för att höra broder Medardus trängde sig de förnämsta och högst bildade från staden redan en timme före flockringningen in i den ej alltför rhmliga flosterkyrkan. Med denna beundran steg min egen iswer och omsorg att också i hänrhckningens eld ge mina tal sficklig utarbetning och konstnärlig afrundning. Mer och mer lyckades jag fångsla mina åhörare och allt öfwerfwinligare blefwo uttrhcken för den wördnad, som kom mig till del, hwar jag än gick och stod, så att den kunde ställas i jämbredd med förgudandet af ett helgon. Ett religiöst wanwett hade gripit staden och alla strömmade wid minsta anledning, till och med på wanliga söckendagar till flostret för att se broder Medardus och höra honom tala. Så grodde den tanken upp inom mig, att jag wore en himmelens utforade, de hemlighetsfulla omständigheterna wid min födelse på en helig ort till min brottslige faders försoning, de underbara händelserna under mina första lefnadsår, allt thdde på, att min ande i omedelbar beröring med himmelen redan härnere höjde sig öfwer det jordiska, och att jag icke hörde den wärld och de människor till, för hwilkas frälsning och tröst jag wandrade på jorden. För mig war det wißt, att den gamle pilgrimen wid »den heliga linden» warit den heli-

ge Josef och den underbare gossen Jesusbarnet själf, som i mig hälsat ett helgon, bestämdt att wandra på jorden. Men på samma gång som allt detta stod klart för min själ, blef mig min omgifning alltmera besvärlig och tryckande. Den andens ro och glädtighet, som förut rådt inom mig, war försvunnen ur min själ, ja brödernas godmodiga uttranden och priorns vänlighet wäckte i mig en stämning af wrede och fientlighet. Det så högt öfwer dem stående helgonet borde de se i mig, fasta sig ned i stoftet och anropa mig om förbön inför Guds tron. Jag ifflädde min inbillade sändning mystiska bilder, som på mängden verkade deß mer förtrollande, ju mindre de förstodos. Leonard blef i sitt sätt synbarligen allt kyligare mot mig, och han undwel att tala till mig utan wittnen. Men när en gång bröderna utaf en händelse lämnat oss ensamma i alleen i klosterträdgården, bröt han ut: „Sag kan icke dölja för dig, käre broder Medardus, att hela ditt uppförande under senaste tiden wäcker mitt misshag. Något har smugit sig in i din själ, som gör dig obenägen för ett lif i from ensald. I dina tal härskar ett dunkel, ur hwilket åtskilligt sthr att träda fram, som åtminstone skulle skilja oss två från hwarandra. Det bifall, ja den afgudiska beundran, som den lättsinniga och efter hwarje sensation lyftna världen ägnat dig, har förbländat din själ, och du ser dig själf i en gestalt, som icke är din egen, utan en wrångbild, som lockar dig hän mot fördärfwets afgrund. Gå in i dig själf, Medardus, och gör dig fri från den inbillning, som bedårar dig — jag tror mig känna den, — th redan nu har du gått förlustig den sinnesro, utan hwilken härnere ej någon lycka står att finna. Låt warna dig och undflh fienden, som ställer snaror för dig! Blif åter den godlynte yngling, som jag älskade af hela min själ!”

Tårarne stodo i priorns ögon då han sade detta; han hade fattat min hand, men släppte den åter och aflägs-

nade sig hastigt utan att afvänta mitt svar. Men endast fientligt hade hans ord berört mig. Han hade omnämnt det bifall, ja den beundran, som min utomordentliga begåfning beredt mig, och mig syntes det tydligt att endast en småttig afundsjuka hade orsakat den missbelåtenhet, som han så öppet gifvit uttryck åt. Tytt och inåtvänd, var jag vid munkarnas sammankomster full af groll och agg, och ju mera jag aflägsnade mig från Leonard och bröderna, med desto starkare band förstod jag att draga massan af mina åhörare till mig.

På den helige Antonius' fest var kyrkan så fullpackad, att man måste öppna dörrarne på vid gäfwel för att bereda det tillströmmande folket möjlighet att också höra mig utanför kyrkan. Aldrig hade jag talat kraftigare, eldigare och innerligare. Som jag brukade, berättade jag mångt och mycket ur helgonets lefnad och anknöt därtill fromma och för lifwet bethydelsefulla betraktelser. Jag talade om de djävulens förförelsekonster, hwartill syndafallet gifvit honom makt, och talets ström förde mig owillforligen in på legenden om elixiren, som jag wille framställa som en finnrif allegori. Då föll min rundt kyrkan fringirrande blick på en lång mager man, som stigit upp på en bänk snedt emot mig och stödde sig mot en hörnpelare. På ett främmande och sällsamt vis hade han slagit en mörkviolett mantel omkring sig och i den inwecklat de försklagna armarne. Hans ansikte var lifblett, och blicken ur hans stora, swarta och stirrande ögon borrade sig som ett dolksting in i mitt bröst. En hemsk rysning genombäfwade mig, snabbt wände jag mina ögon från honom, och samlande alla mina krafter, talade jag vidare. Men som drifwen af en sällsam trolsk makt, twingades jag att åter betrakta honom; alltjämt stel och orörlig, stod mannen där med den spöklika blicken riktad på mig. På den höga fårade pannan, i de neddragna munwinflarne låg som ett bittert hän och ett föraktfullt

hat. Hela gestalten hade öfver sig något fruktansvärdt och fasaväckande. — Ja. — Det var den obekante målaren från »den heliga linden». Jag kände mig som gripen af rysliga, iskalla näfvar — mina talperioder råkade i oordning, alltmera förvirrade blefwo mina ord — en hwistning, ett mummel genomlopp kyrkan — men stel och orörlig stödde sig den fruktansvärde främlingen mot pelaren med den stirrande blicken riktad på mig. Då skrek jag i helvetiskt ångest och wansinnig förtwiflan: „Ha, förbannade, bort med dig, bort med dig, ty det är jag själf — det är jag, som är den helige Antonius!”

När jag åter wafnade ur den medwetslöshet, hwari jag förskjönt wid dessa ord, låg jag på mitt läger, och bredwid satt som wårdare och tröstare broder Chrillus. Främlingens hemsta bild stod ännu lifligt för mina ögon, men ju mer broder Chrillus, hwilken jag berättade allt, sökte öfwerthga mig att det varit en skenbild, framfallad af min af det ifriga talet upphetsade fantasi, desto djupare kände jag skam och ånger öfwer mitt beteende på predikstolen. Som jag sedermera erfor, tänkte åhörarne att ett plötsligt wansinne gripit mig, till hwilken förmodan mitt fjfsta utrop gaf berättigad anledning. Jag war förtrossad, andligen söndersliten; instängd i min cell, underkastade jag mig de strängaste botöfningar och genom brinnande bön stärkte jag mig i kampen mot frestaren, som wisat sig för mig på detta heliga rum, med fräckt hän lånande gestalten af den fromme målaren från »den heliga linden». Ingen wille för resten medge att han sett mannen i den violetta manteln, och med sin wanliga godmodighet utbredde prior Leonard öfwerallt den tron att det blott varit ett häftigt sjukdomsfall som på ett så förskräckligt sätt fått makt med mig under min predikan och föranledt mitt förvirrade tal. I själfwa werket war jag också sjuk och medtagen, när jag efter weckors förlopp åter kunde taga del i klostrets wanliga

lefnadsordning. Lifwäl försöfte jag ännu beträda predikstolen, men marterad af inre ångest, förföljd af den rhyssliga, bleka gestalten, kunde jag knappast längre tala sammanhängande och än mindre, som förr, öfwerlämna mig åt wältalighetens eld. Mina predikningar woro wanliga, othmpliga och orediga. Åhörarne beflagade förlusten af min talarebegåfning och förswunno efterhand, och den gamle broder, som förut brukat predika och nu tydligen talade bättre än jag, intog åter min plats.

Efter någon tid hände, att en grefwe, stadd på resor och åtföljd af sin hofmästare, besöfte vårt kloster och önsföde bese deß mångahanda märkwärdigheter. Jag måste för honom öppna rummet, där relierna förwarades, och när priorn, som följt oss genom kor och kyrka plötsligt fallades bort, blefwo wi ensamma där. Jag hade wisat och förflarat åtskilliga saker för honom, då det med gammalthyska, firliga träsniderier smyckade skåpet, där lådan med djävulseligiret förwarades, ådrog sig grefwens uppmärksamhet. Ghuru jag icke strax wille ut med hwad som fanns i skåpet, måste jag, då både grefwen och hofmästaren enträget påhryfde det, berätta legenden om den helige Antonius och den arglistige djäfwulen, följde troget broder Chrillus' berättelse om den som reli förwarade flaskan och tillfogade också den warning, han gifwit mig i afseende på lådans öppnande och förewisandet af flaskan. Dastadt grefwen war vår religion tillgifsven, tycktes han i lifhet med hofmästaren sätta ringa tro till sannolikheten af de heliga legenderna. Båda ordade i witsar och qwicka anmärkningar om denne komiske djäfwul, som bar med sig förförelseflaskor i sin trasiga rock, men slutligen tog hofmästaren på sig en allwarlig min och sade:

„Tag ej anstöt af oss lättfinniga wärldsmänniskor, ärewürdige herre! War öfwerthgad att både jag och grefwen wörda helgonen som härliga, af religionen inspire-

rade människor, som för sin själs och människornas frälsning offrade all lifwets glädje, ja lifwet själft, men hwad sådana historier beträffar, som dem ni berättade, tror jag att blott en snillrik, af den helige uttänkt allegori af missförstånd blifwit tagen för en verklig händelse."

Under detta tal hade hofmästaren skjutit undan rigeln för lådan och framtagit den swarta, egendomligt formade flaskan. Det utbredde sig verkligen, som broder Chrilus berättat, en stark doft, som dock ej verkade bedöfwande, utan snarare angenämt och mälgörande. „Aha", utropade grefwen, „jag slår wad, att djävulselixiret icke är något annat än härligt, äkta sbrakuserwin." — „Selt säkert", svarade hofmästaren, „och härstammar verkligen flaskan ur den helige Antonius' qwarlåtensskap, går det bättre för er, ärewördige herre, än för konungarne af Neapel, som gått miste om att smaka gammalromerskt win genom romarnes osed att icke sätta proppar i winflaskorna utan förwara winet genom att hålla några droppar olja därpå. Är winet också icke så gammalt, som detta senare skulle warit, så är det dock helt säkert det äldsta som finnes, och därför gjorde ni flokt i att använda relifen till er nytta och med godt mod smaka det." — „Ja wißt", inföll grefwen, „denna urgamla sbrakuser skulle ingjuta ny kraft i edra ådror och jaga den sjuflihet på flykten, hwaraf ni, ärewördige herre, synes hemfökt."

Hofmästaren framtog ur fickan en forskruf af stål och öppnade flaskan trots mina protester. Det tycktes mig som framfladdrade wid forkens urtagande en blå, liten låga, som strax åter förswann. Starkare steg doften ur flaskan och böljade genom rummet.

Hofmästaren smakade först och utropade med hänförelse: „härlig, härlig sbrakuser! Sannerligen, den helige Antonius' winfällare war icke dålig, och gjorde djävulen tjänst som källarmästare, så menade han icke så illa med

den helige mannen, som man påstår — smaka herr grefwe!" Grefwen gjorde det och bekräftade hofmästarens omdöme. Båda skämtade ytterligare om relifen, som tydligen wore den wackraste i hela samlingen — själfwa önsfode de sig en hel källare med sådana relifer o. s. w. Själf åhörde jag dem med sänkt hufwud och blicken fäst på golfwet; främlingarnes glädtighet hade för mig i min dystra sinnesstämning något ängslande; förgäfwes enwisades de på mig att också smaka på den helige Antonius' win; jag nekade ståndaktigt och inlåste flaskan, wäl proppad, ånho i deß behållare.

Främlingarne lämnade flostret, men när jag åter satt ensam i min cell, kunde jag icke förneka att ett inre wälbehag och en glädtig liflighet kommit öfwer mig. Jag kände ej ett spår af den dåliga werkan, hwarom Chrillus talat, och på ett påfallande sätt wisade sig twärtom ett wälgörande inflytande. Ju mer jag öfwertänkte legenden om den helige Antonius, ju lifligare hofmästarens ord wäckte efte inom mig, desto säkrare tycktes det mig att hofmästarens förklaring war den riktiga, och som en lysande ljungeld for tanken igenom mig att jag själf på ett så störande sätt afbröt min predikan, warit i begrepp att på samma sätt tolka legenden som en snillrik och lärorik allegori af den helige mannen. Till denna tanke anknöt sig en annan, hwilken snart uppfyllde mig så helt, att allt annat fick wika. Huru, tänkte jag, om denna underbara dröck med ny andlig kraft sänfte din själ, ja ånho kunde tända den slofnade flammen, så att den lyfte fram i nytt lif? Men war jag äfwen besluten att följa främlingarnes råd, höll en inwärtas, mig själf oförklarlig motwilja mig ännu tillbaka. Ja, redan i färd med att öppna skåpet, tyckte jag mig i sniderierna se målarens fassawäckande anlete med de skendödsstela ögonen, som wille genomborra mig, och wäldsam gripen af spökrädsla, flydde jag ur relikkammaren för att på helig ort ångra

min förwetenhet. Men alltjämt återwände tanken att min ande endast kunde stärkas och wedergwiskas genom njutningen af det underbara winet. Priorns och munkarnes beteende, som med wälment men förödmjukande skonksamhet behandlade mig som en själssjuk, bragte mig till förtwiflan, och när Leonard dispenserade mig från de wanliga andaktsöfningarne, för att jag fullständigt skulle kunna återhämta krafterna, beslöt jag, under en fömnlös natt och plågad af djup grämelse, att sätta lifwet på spel för att återwinna mina förlorade själskrafter eller att gå under wid förstöket.

Jag uppstod från min bädd och smög mig som ett spöke wid skenet af lampan, som jag tändt inwid Mariabilden i klostergången, genom kyrkan till relikkammaren. Belhfta af det fladdrande lampskenet, shntes de heliga bilderna i kyrkan få lif, de blickade ned på mig som fhllda af medlidande och jag hörde i stormens brus, som slog in genom de sönderslagna korfönstren, lifsom flagande och warnande stämmor, ja, lifsom min mors rop ur ett af lägslet fjärran: „Swad tar du dig för, son Medardus, afstå från ditt farliga företag!“ — När jag inträdt i relikkammaren, war allt lugnt och stilla, jag låste upp skåpet, grep tag i lådan — i flaskan, och hade snart tagit en djup flunk! Glöd strömmade genom mina ådror och fhlde mig med känslor af obeskrifligt wälbehag — ännu en gång drack jag och greps af lust till ett nytt och härligt lif! Hastigt tillslöt jag den tomma lådan och skyndade snabbt med den wälgörande flaskan tillbaka till min cell och ställde den undan i min pulpet. Då fick jag tag i den lilla nyckeln, som jag en gång för att undgå hwarje frestelse löst från knippan, och likwäl hade jag utan den såwäl, när främlingarne woro närwarande, som nu öppnat skåpet? Jag undersökte nyckelknippan, och fann att bland de öfriga hängde en ofänd nyckel, med hwilken jag då, som nu öppnat skåpet, utan att jag i min förströddhet

lagt märke därtill. Ofriwilligt försträcktes jag, men den ena brofiga bilden jagade den andra genom min själ, häftigt väckt som ur en djup sömn. Jag fick hvarken rast eller ro, förrän morgonen inbröt med klar himmel och jag kunde stynnda ned i klosterträdgården för att bada mig i solens strålar, som nu het och glödande steg upp bakom bergen. I stället för att jag förr, sluten och inbunden, ej kunde säga ett ord, var jag nu glad och liflig. Liksom om jag talade för den församlade menigheten, ordade jag nu med den eldiga wältalighet, som förut varit för mig egendomlig. När jag blifwit ensam med Leonard, såg han länge på mig, som wille han tränga till djupet af min själ. Sedan sade han, medan ett thyst, ironiskt löje for öfwer hans ansikte: „Har kanske broder Medardus i en vision från ofwan fått ny kraft och blifwit ung på nytt?”

Jag kände hur jag brände af blhgsel, th i detta ögonblick föreföll mig mitt exalterade tillstånd, orsakadt af en flunk gammalt win, owärdigt och eländigt. Jag stod där med nedslagna ögon och sänkt hufwud, och Leonard öfwerlämnade mig åt mina betraktelser. Blott alltför mycket fruktade jag, att den spänning i hwilken njutandet af winet försatt mig, ej skulle wisa sig beständig, utan kanske till min grämsle föra med sig än större wanmaft, emellertid blef det icke så, utan twärtom kände jag att med den återwunna kraften återwände äfwen mitt ungdomliga mod och min rastlösa sträfwan inom den högsta werkningskrets, som klostret kunde bjuda. Jag stod fast wid min önskan att redan nästa helgdag få predika, och den willfors. Kort innan jag besteg predikstolen, drack jag af det underbara winet. Aldrig har jag talat med mera eld, innerlighet och salswelse. Hastigt spred sig rhyttet om mitt fullständiga tillfrisknande, och som förut fyllde sig åter kyrkan, men ju mera jag wann mängdens bifall, desto allwarligare och tillbakadragbare blef Leo-

nard, och jag började hata honom af hela min själ, emedan jag ansåg honom intagen af småattig afund och munkhögfärd.

Bernhardsdagen nalkades, och jag war full af brinnande lust att låta mitt ljus riktigt lysa för furstinnan och bad att den dagen predika i cistercienserklostret. Min bön tycktes särdeles öfverraska Leonard, han tillstod mig oförtäckt att det denna gång varit hans mening att själf predika och att han träffat anstalter därför, men desto lättare kunde han uppfylla min bön och, i det han urskuldade sig med en sjukdom, sända mig i sitt ställe.

Så skedde också. Min moder och furstinnan såg jag redan aftenen förut, men jag war så fylld af tanken på min predikan, som borde hinna wältalighetens högstatinnar, att detta sammanträffande endast gjorde ringa intrång på mig. I staden hade ryktet spridit sig, att jag skulle predika i stället för den insjuknade Leonard, och detta hade kanske bidragit att samla större delen af den bildade publiken. Utan att ha skrifwit det minsta och endast i tankarna disponerande talet, räknade jag på den hänförelse, som den festliga högmässan, det församlade andäktiga folket, ja till och med den höghwälfda, härliga kyrkan skulle wäcka inom mig, och jag hade sannerligen icke misstagit mig. Som en eldström flöto mina ord, och i alla mot mig riktade blickar läste jag häpnad och beundran. I hwilken spänning wäntade jag icke hwad furstinnan skulle säga; och jag räknade på de starkaste uttryck för hennes wälbehag; det förefom mig som måste hon med ofriwillig wördnad mottaga den, som redan som barn försatt henne i förwåning, och i hwilken hon nu tydligare borde ana en inneboende högre makt! Men då jag wille tala med henne, lät hon hälsa mig att hon blifwit angripen af ett plötsligt illamående och icke kunde tala med någon, icke ens med mig. Min moder tycktes i tyghet gräma sig öfwer något, och jag wägade ej fråga efter

orsaken, emedan en förstulen känsla påbördade mig själf skulden därtill, fast jag ej tydligt kunde förklara hwarför. Hon gaf mig en liten biljett från furstinnan, som jag först skulle bryta wid hemkomsten till klostret, och knappt war jag åter i min cell, förr än jag till min häpnad läste följande:

Du har, käre son, — ty ännu will jag kalla dig så — genom det tal du höll i vår klosterkyrka förorsakat mig den djupaste bedröfwelse. Dina ord kommo ej ur ett andäktigt, mot det himmelska riket riktadt sinne-
lag, din hänförelse war icke en sådan, som på seraf-
wingar bär den fromme uppåt, så att han i helig hän-
ryckning förmår skåda himmelriket. Ack! Ditt prunk-
ande ordflöde, din synbara ansträngning att framför-
allt säga påfallande och glänsande saker, har bewisat
mig, att du, i stället för att underwisa och uppelda me-
nigheten till fromma betraktelser, endast åtrår den
världsligt sinnade mängdens bifall och wärdelösa be-
undran. Du har hycklat känslor, som icke funnos inom
dig, ja du har till och med i likhet med en egenkär skå-
despelare framkonstlat wissa tydligen studerade miner
och gester, allt blott för det snöda bifallets skull. Swe-
kets ande har kommit öfwer dig och skall fördärfwa
dig om du icke går in i dig själf och affäger dig synden.
Ty synd, stor synd är din handel och wandel, så mycket
mer som du i klostret förpliktat dig till afkall på all
jordisk dårskap. Måtte den helige Bernhard, som du
genom ditt bedrägliga tal så lågsinnadt förolämpat,
efter sin himmelska långmodighet förlåta och upplysa
dig så att du återfinner den rätta stigen, från hwilken

**du afwikit, och må han bedja för din själs frälsning.
Lef wäl!**

Som hundra blixtar drabbade mig abbedissans ord och jag blef upptänd af wrede, th intet föreföll mig wissare än att Leonard, hwilkens antydningar om mina predikningar wisade åt samma håll, begagnat sig af furstinans bigotteri och uppwiglat henne mot mig och min talaretalang. Jag kunde knappast mera se honom utan att skälfwa af inwärtas raseri, och ofta rann det mig i sinnet att bringa honom i fördärf på ett sätt, för hwilket jag själf förskräcktes. Så mycket odrägligare woro mig abbedissans och priorns förebräelser, som jag wäl innerst i min själ kände deras sanning, men desto kraftigare framhärdade jag i mitt handlingsfätt, och stärkande mig med några droppar win ur den hemlighetsfulla flaskan, fortfor jag att utsmicka mina predikningar med alla retorikens konstgrepp och att sorgfälligt studera minspel och gester och wann sålunda allt större bifall och beundran.

Morgongryningen bröt i färgrika strålar in genom klosterkyrkans brofiga fönster; ensam och förslunken i djupa tankar, satt jag i biktstolen; endast stegen af en tjänande lefbroder, som sopade kyrkan, ljödo under hwalfwen. Då präglade det i min närhet, och jag såg hur en stor och smärt, efter främmande mod kosthmerad qwinna, med beslöjadt ansikte inträdde genom en sidodörr och nalkades mig för att bitta. Hon rörde sig med obefristligt behag, knäböjde och suckade djupt. Jag kände hennes glödande andedräft och ännu, innan hon talade, war det som om en bedöfwande trolldom omsnärjt mig. Huru skulle jag kunna beskriwa det egendomliga, innerliga tonfallet i hennes stämma?

Hennes ord grepo mig på det wäldsamaste, då hon bekände att hon hyfte en förbjuden kärlek, som hon sedan lång tid förgäfwes bekämpade, och att denna kärlek wore

så mycket syndigare, som heliga band för ewigt fängslade den älskade, och i sin wanfinniga hopplösa förtwiflan hade hon länge nog förbannat dessa fjättrar. Hon tystnade, och med en ström af tårar som nästan qwäfde hennes ord utbröt hon: „Medardus, dig själf är det, som jag så outhärligt älskar.“ Som i dödsframp wibrerade mina nerver, jag war utom mig, en aldrig förr förnummen känsla sönderflet mitt bröst, att se henne, att trycka henne till mig — att förgås för wällust och qwal — en minut sådan salighet för helwetets ewiga pina! — Hon teg, men jag hörde henne dra djupt efter andan. I ett slags wild förtwiflan betwingade jag mig wäldsam; hwad jag talade, wet jag icke mera, men jag iakttog, att hon tigande reste sig upp och aflägsnade sig, medan jag med dufen hårdt tryckt mot ögonen förblef sittande i biffstolen, stel och själsfrånwarande.

Lyckligtwis kom ingen mera in i kyrkan, och jag kunde därför obemärkt slippa undan till min cell. Huru annorlunda syntes nu allt, huru dårattig och innehållslös all min sträfwan! Jag hade icke sett den obefantas ansikte, och likwäl lefde hon inom mig och såg på mig med ömma, mörkblåa ögon, i hwilka tårar pärlade, som föll ned i min själ med förtärande glöd, tändande en låga, som ingen bön, ingen botöfning mer kunde dämpa. I sådana ålade jag mig och giflade mig ända till blods för att undgå den ewiga fördömmelse, som hotade mig och den eld, som den främmande qwinnan upptändt i mig, wäckande syndiga förut obefanta begär, så mäktiga, att jag ej wiste att rädda mig undan dessa wällustiga qwal.

Ett altare i vår kyrka war helgadt den heliga Rosalia, och hennes härliga bild war målningen af det ögonblick, då hon lider martyrdöden. Hon war min älskade, jag igenkände henne, ja till och med hennes klädning war alldeles lik den obefantas sällsamma dräkt. Som fattad af wanfinne, kunde jag timalt ligga på knä på trappste-

gen till detta altare och utstöta hemiska tjut och flagorop af förtwiflan, så att munkarne förskräckt woko undan för mig. I lugnare ögonblick sprang jag upp och ned i klosterträdgården. Senne såg jag wandra i blånande fjärran, hon trädde fram ur busklagerna, hon höjde sig ur källorna, hon dansade på den blommande ängen, öfwerallt war hon och endast hon! Då förbannade jag mitt löfte och min tillwaro! Jag wille ut i världen och icke rasta, förrän jag funnit henne, köpa henne för min själs salighet. Emellertid lyckades jag slutligen att något dämpa utbrotten af mitt för priorn och bröderna oförlarliga wantwett, jag kunde wisa mig lugnare, men på djupet brann deß mera tärande den fördärfbringande lågan. Ingen sömn — ingen hwila! Förföljd af hennes bild, fastade jag mig af och an på mitt hårda läger och bad till helgonen, icke om befrielse från den förföriska ghyfvelbild, som omswäfwade mig, icke att de måtte bewara mig från den ewiga fördömsen, nej, att de skulle skänka mig gwinnan, lösa mig från min ed, gifwa mig frihet till ett syndigt affall. Slutligen war jag fast besluten att genom flykt från klostret göra en ände på mina qwal. Th endast befrielse från klosterlöftena trodde jag nödig för att få se denna gwinna i mina armar och stilla de begär, som förbrände mig. Jag beslöt att, sedan jag gjort mig oigenfämlig genom att rafa af mig skägget och anlägga wärldslig dräkt, irra omkring i staden, till deß jag funnit henne, och tänkte icke på huru swårt, ja omöjligt detta skulle blifwa, och att jag, i saknad af alla penningmedel, kanske icke en enda dag skulle kunna uppehålla mig utom klostermurarne.

Ändtligen inbröt den sista dagen, som jag tänkte tillbringa i klostret. Genom en gynnsam tillfällighet hade jag förskaffat mig en anständig borgerlig dräkt; nästa natt wille jag lämna klostret för att aldrig mer återwända. Det war redan afton, när priorn helt owäntadt lät

falla mig till sig. Jag blef försträckt, ty jag war säker på att han fått reda på mina hemliga anslag. Leonard mottog mig med ett owanligt allwar och en imponerande wärdighet, för hwilken jag ofrimilligt måste darra. „Broder Medardus“, började han, „ditt wansinniga uppförande, som jag endast och allenast håller för ett utslag af den andliga exaltation, som du kanske åsamkat dig af de just icke renaste bewefelsegrunder, har stört lugnet i vår samvaro, ja werkar upprifwande på den glädtighet och trefnad, som jag tills nu sökt uppehålla bland bröderna som frukt af en stilla och from lefnad. Kanhända är en olycklig händelse, som du råkat ut för, skuld härtill. Du hade kunnat finna tröst hos mig, din faderlige vän, som du lugnt kunnat anförtro allt, dock du föredrog att tåga, och jag will så mycket mindre wisa mig enträgen, som din hemlighet kanske skulle kosta mig det lugn, som jag skattar öfwer allt annat. Du har ofta, i synnerhet framför den heliga Rosalias altare, genom affskwärdt och anstötligt tal, som synes ha undsluppit dig i ett slags wankwett, gifwit bröderna och äfwenledes de främlingar, som händelsewis befunnit sig i kyrkan, en olycklig anledning till förargelse, jag kunde därför ålägga dig sträng flostertuft, men will icke göra det, då kanske en ond makt, ja wedersakaren själf, som du icke tillräckligt gjort motstånd, är skuld till dina felsteg. Jag bjuder dig nu att wara werksam i bot och bön; jag kan läsa i din själ — du will ut i det fria.“

Leonard betraktade mig skarpt och genomträngande; jag kunde icke fördraga denna blick, utan kastade mig snystande ned för hans fötter, medweten om mitt onda förhåfwande.

„Jag förstår dig“, fortsfor Leonard, „och tror också själf, att världen, om du i fromhet drager ut där, bättre än ensamheten i flostret skall bota dig från din förwillelse. En flostrets angelägenhet fordrar en broders jämdande

till Rom. Jag har därtill walt dig och redan i morgon kan du, försedd med nödiga fullmakter och instruktioner, anträda din resa. Du ägnar dig så mycket mer till utförandet af detta uppdrag, som du ännu är ung, rörlig, wan wid affärer och fullkomligt mättig det italienska språket. Bege dig nu till din cell och bed med innerlighet om din själs frälsning, jag will göra detsamma, men underlåt alla späkningar som endast skulle förswaga och göra dig oduglig till resan! Wid dagens inbrott wäntar jag dig här i mitt rum."

Som en himmelsk solstråle upplyste mig dessa ord af den äremördige Leonard. Jag hade hatat honom, men nu genomträngdes jag ånho ljust smärtsamt af den kärlek, som förr bundit oss samman. Jag göt heta tårar och tröfste hans händer till mina läppar. Han omfamnade mig, och det förefom mig som wiste han mina innersta tankar och gäfwade mig friheten att ge efter för det öde, som, rådande öfwer mig, efter minuter af oändlig salighet kanhända skulle störta mig i ewigt fördärf.

Nu hade flykten blifwit onödig och jag kunde lämna flostret och söka henne, utan hwilken ingen ro eller lycka war möjlig, ända till deß hon war funnen. Resan till Rom och mina uppdrag dit föreföllo mig som uttänkt af Leonard, för att han på ett passande sätt skulle kunna fända mig bort från flostret.

Natten tillbragte jag med bön och förberedelser till resan. Resten af det hemlighetsfulla winet fyllde jag på en forgflaska för att begagna det som ett pröfwadt läkemedel och satte flaskan, som innehållit elixiret, tillbaka i lådan.

Jag blef icke litet förwånad, då jag af priorns widlyftiga instruktioner märkte att det ägde sin riktighet med min beskickning till Rom, och att den angelägenhet som kräfwde en befullmäktigads närvaro därstädes hade mycket att bethyda och war af stor wikt. Det kändes mig

tungt om hjärtat att jag utan någon hänsyn tänkt helt öfverlämna mig åt min frihet; dock, tanken på henne ingaf mig mod, och jag beslöt att bli min egen plan trogen.

Bröderna församlades, och afskedet från dem, men i synnerhet från fader Leonard, fyllde mig med djupt we-mod. Slutligen slöt sig klosterporten bakom mig, och jag stod färdig till resan ut i wida världen.

Inträdet i världen.

Söljdt i en blå dunstfrets, låg flostret under mig nere i dalen. Morgonwindens friska fläktar buro på sin färd genom rhymden brödernas fromma sånger upp till mig. Ofriwilligt stämde jag själf in. I flammande glöd trädde solen fram bakom staden, hennes glimmande guld glänste i trädtopparne, och som glänsande diamanter föllo daggdropparne ned på tusentals brofiga insekter, som hwinande och surrande lyfte sig uppåt. Fåglarne wafnade och flögo genom skogen med jublande sång, smekande hwarandra med lust och glädje.

Ett tåg af bondgossar och festligt smyckade tärnor gick utför berget. „Lofwad ware Jesus Kristus“, ropade de, då de wandrade förbi mig. „I ewighet“, svarade jag och det föreföll mig, som trängde sig ett nytt lif på mig med lust, frihet och tusen nya och ljusliga uppenbarelser. Mådrig hade jag känt mig så till mods, jag tycktes mig själf en annan, och besjälad och hänförd af nywäckt kraft, skred jag rasst vidare genom skogen utför berget. En bonde, som jag mötte, frågade jag efter den ort, som min resplan betecknade som mitt första nattqvarter, och han beskref för mig en genare öfwer bergen ledande gångstig, som afwek från stora landsvägen. Jag hade redan wandrat ensam ett tämligen långt sthcke, då tanken på den obefanta och min plan att uppsöka henne återwände. Men hennes bild war som utplanad af en främmande och obefant kraft, och ju mer jag sökte fasthålla uppenbarelsen, desto mer förswann den i dimma. Endast mitt obehärfade uppförande i flostret efter den hemlighetsfulla händelsen stod mig klart för ögonen. Det war mig obegripeligt att priorn med så stort tålmod funnat fördraga allt detta och i stället för wälförtjänt straff skickat mig ut i världen. Jag war öfwerthgad att uppenbarelsen af den

obefanta qvinnan endast varit en vision som följd af öfweransträngning, och i stället att, som jag eljest skulle gjort, tillskrifva frestarens beständiga förföljelse den förföriska och fördärfliga ghyfelbilden, räknade jag den som en sinneswilla, enär den omständigheten att den främmande varit alldeles så klädd som den heliga Rosalia tycktes mig bewisa att denna helgonbild, som jag werkligen funnat se från biktstolen, fast på långt håll och i sned riktning, haft sin andel i saken. Jag beundrade högeligen priorns wisshet, som walt det enda rätta medlet till mitt botande, ty instängd inom klostermurarne och omgifwen af alltid samma föremål, alltjämt grubblande och inwärtens förtärande mig själf, skulle denna vision, som ensamheten lånade än mera glödande och starka färger, bragt mig till wanhwett. Alltmer förtrogen med tanken att endast ha drömt, kunde jag knappast låta bli att skratta åt mig själf, och med en frivolitet, som i öfrigt war mig främmande, skämtade jag inom mig öfwer ideen att ett helgon funnat förälska sig i mig, hwarwid jag kom att tänka på att jag ju själf en gång trott mig wara den helige Antonius.

Sedan flere dagar wandrade jag genom bergsbhggden, mellan djärft upptornade hemiska flippmassor, öfwer smala spänger, under hwilka forsande sfogsbäckar brusade fram, och allt mera ödslig och beswärlig blef wägen. Det war middag, och solen brände på min bara hjässa, jag försmäktade af törst, men ingen källa fanns i närheten, och alltjämt kunde jag icke uppnå hyn, som skulle ligga i min wäg. Alldeles utmattad, satte jag mig ned på ett flippsthycke och kunde ej motstå min lust att ta en flunk ur forglasskan, oaktadt jag så mycket som möjligt wille spara på den sällsamma drycken. Och kraft strömmade genom mina ådror, och stärkt och uppfreskad, gick jag vidare för att uppnå ett mål, som ej längre kunde wara långt aflägsset. Tallsfogen blef allt tätare och tätare, i ett

djupt snår hörde jag det prafsla, och strax därpå gnägga-
de en häst, som blifwit bunden därinne. Jag gick några
steg vidare och blef nästan stel af förskräckelse, när jag
plötsligen stod tätt wid en brant och fruktansvärd af-
grund, i hwilken en skogsbäck med dån och brus störtade
sig ned mellan hwassa och skarpa klippspetsar. Tätt, tätt
wid branten och på en öfver djupet framspringande flip-
pa satt en ung man i uniform; hatten med den hfwiga
fjäderbusken, wärjan och en portfölj lågo bredwid ho-
nom. Det såg ut som om han insomnat, och med kroppen
lutad öfver afgrunden, sjönt han djupare och djupare
ned öfver den. Hans fall tycktes oundwifligt. Jag wå-
gade mig fram till honom, och i det jag wille gripa och
hålla honom tillbaka, skrek jag öfwerljuddt: „för Jesu
skull, för Jesu skull, wafna herre!“ När jag berörde ho-
nom, for han upp ur sin djupa sömn, men i samma
ögonblick störtade han, förlorande jämwikten, ned i af-
grunden. Kastad mot klippa efter klippa, bräcktes och
krossades hans lemmar och leder, ett skärande jämmerrop
wäckte genljud i det omätliga djupet, ur hwilket snart
endast förnams ett swagt qwidande, som slutligen dog
bort. Jag stod som liflös af förskräckelse och fasa, men
grep slutligen hatten, wärjan och portföljen och wille ha-
stigt aflägsna mig från olycksstället, när en ung man,
klädd som jägare, trädde fram ur skogen, till en början
såg mig stelt i synen och sedan skrattade så wäldsam, att
en iskall rysning genomfor mig.

„Guds grefliga nåde“, sade slutligen ynglingen, „den ma-
steraden är werfligen fullständig och förträfflig, och wore
icke nådig frun på förhand underrättad om saken, skulle
hon ej känna igen sin hjärtans kär. Men hwar har ni
gjort af uniformen, nådige herre?“ —

„Den slungade jag i afgrunden“, svarade det ur mig
doft ihåligt, ty det war icke jag, som talade orden, utan
de undsluppo ofriwilligt mina läppar. Jag stod där inåt-

wänd och stirrade ned i afgrunden för att se om ej grefvens blodiga lif hotande skulle höja sig ur djupet. Jag tyckte att det var jag, själf som mördat honom, och alltjämt fasthöll jag frampåttigt wärjan, hatten och portföljen.

Den unge mannen fortfor: „Nu rider jag med ert nåds tillåtelse förwägen till staden och håller mig gömd i huset på wänster hand om stadsporten. Ni skall wäl strax gå ned till slottet, man wäntar er nog där; hatt och wärja tager jag med mig.“ — Jag räckte honom bägge. „Gärwäl, herr grefwe, och lycka till i slottet“, ropade ynglingen och förswann sjungande och hwißlande i skogsnjåret. Jag hörde hur han gjorde lös hästen, som var bunden därinne, och ledde den bort med sig. När jag wafnade ur min bedöfning och tänkte öfwer hwad som händt, insåg jag att jag endast fogat mig i den ödets lek, som med ett slag infastat mig i de egendomligaste förhållanden. Det var klart att en stor likhet i gestalt och anletsdrag med den olycklige grefwen wilseledt jägaren, och att grefwen juft walt förflädnaden som kapucinermunk för att försöka sig på ett äfwenthr i det närbelägna slottet. Döden hade öfverraskat honom, och slumpen hade i samma ögonblick satt mig i hans ställe. En oemotståndlig lust att fortfarande spela grefvens roll döfwade i mig hwarje twifwel och en inre röst, som anflagade mig för mord och fräck brottslighet. Jag öppnade portföljen, som jag behållit, bref och bethdliga wäxelbelopp föllo mig i handom. Jag wille genomgå papperna ett och ett och läsa brefwen för att få kännedom om grefvens förhållanden, men en inwärtas oro och ett wirrwarr af tusen och åter tusen ideer, som flögo mig genom hufwudet, tillät det icke.

Sedan jag gått några steg, stannade jag åter och satte mig på ett klippblock, jag wille tvinga mig in i en lugnare sinnesstämning och såg faran i att så oförberedt wä-

ga mig in i en krets af mig främmande förhållanden. Då klingade det af glada jägarhorn i skogen, och en hop röster, som höjtade och jublade, kommo allt närmare. Mitt hjärta bultade, och min andedräkt hämmades, nu skulle det öppna sig för mig en ny värld och ett nytt lif. Jag wet in på en smal gångstig, som ledde uppför en brant backe; när jag kom ut ur småskogen, låg ett stort och välbyggdt slott framför mig i botten af dalen. Det var platsen för det äfwenthr, som grefven haft i sinnet att bestå, och jag gick det också modigt till mötes. Snart befann jag mig i gångarna i den park, som omgaf slottet; i en mörk sidoallee såg jag twenne män promenera, af hwilka den ene var flädd som en präst. Utan att bli mig warse, kommo de mig närmare, och i ifrigt samspråk gingo de förbi mig. Den prästflädde var en ung man, öfwer hwilkens ansikte en dödsblekhet låg, som förrådde ett tärande bekymmer, den andre, enkelt men anständigt flädd, tycktes vara en redan till åren kommen man. Vändande mig ryggen, satte de sig på en stenbänk och jag kunde förstå hwarje ord, de talade.

„Hermogenes“, sade den gamle, „genom er enwisa thystnad bringar ni er familj till förtwiflan, ert dhstra swärmod väger med hwarje dag, er ungdomskraft är bruten och blomstret förwißnar, ert beslut att wälja det andliga ståndet tillintetgör alla er fars önsfningar och förhoppningar. Men willigt skulle han uppge dessa förhoppningar, endast en werflige inre kallelse och ett oemotståndligt behof af ensamhet allt sedan er ungdom hade hos er alstrat detta beslut, th han skulle icke wäga sätta sig emot ödets wilja. Men den plötsliga förändringen i hela ert wäsen har blott allt för tydligt wifat att någon händelse, som ni enwist förtiger, på wäldsamaste sätt har skafat ert innersta och nu fortsätter sitt förstörelsewerk. Ni war förr en munter, ofonstlad och lefnadsglad yngling! Swad har gjort er så främmande för allt mänskligt, att

ni misströstar om att i ett människobroöst finnes tröst och läfedom för er sjuka själ? Ni tiger och stirrar stelt framför er! Ni suckar! Jag besvär er Hermogenes, fasta af er denna förhatliga dräkt! Tro mig, det ligger en hemlighetsfull kraft i sådana yttre ting! Menar ni icke också att om ej denna långa rock längre tvunge er till denna gravitetiska gång, skulle ni åter skrida snabbt och hurtigt framåt, ja, hoppa och springa som förr? Det blänkande skenet från epåletterna, som förr glänste på edra axlar, skulle änho fasta ungdomsglöd på dessa bleka kinder, och sporrarnes flirrande skulle vara musik för den muntert gnäggande hästen, som skulle dansa af glädje att åter bära sin älskade herre. Upp, herr baron! Bort med denna svarta dräkt, som icke anstår er! Låt Fredrik hämta er uniform!"

Gubben reste sig och ville gå, och ynglingen föll i hans famn.

"Hvad ni plågar mig, gode Reinhold!" utbrast han med matt röst, ni pinar mig outhärligt. Äck, ju mera ni söker hos mig anslå strängar, som förr klingade harmoniskt, desto klarare känner jag hur ödets järnhand gripit mig fast och krossat mig, så att nu endast misljud bo i mig som i en sprungen luta."

"Så tycker ni, käre baron", inföll gubben, "ni talar om ett oerhördt olycksöde, som drabbat er, men hwari det består förtiger ni, men må det vara hvad som helst, en ung man som ni, utrustad med kraft och eldigt ungdomsmod, måste kunna väpna sig mot ödets järnnäfve, och höjande sig öfver sitt öde, lyfta sig öfver qvalen i detta eländiga lif. Jag wet icke, herr baron, någon olycka, som more i stånd att bröta en kraftig vilja." Hermogenes ryggade ett steg tillbaka, och stirrande på den gamle med en hemsk, dyster blick, glödande som af återhållen vrede, utropade han med dof, ihålig röst: "Så wet att jag själf är det öde, som förintar mig, att ett oerhördt brott thng-

er på mig, ett skändligt dåd, som jag gör bot för i elände och förtwiflan. War därför barmhärtig och bed min far att jag får slippa härifrån och dölja mig bakom de tysta murarne!"

"Baron", inföll gubben, "ni är nu i en stämning, som är egendomlig för en förkrossad själ, ni får icke fara bort, får icke. Om ett par dagar kommer baronessan med Aurelia, henne måste ni träffa." — Då uppgaf ynglingen ett hemiskt hånsträtt och ropade med en stämma, som skallade inom mig: "Måste jag — måste jag bli qwar?" — Sannerligen, gubbe, har du icke rätt, min bot skall här bli wida försträckligare än bakom de tysta murarne." Med dessa ord förswann han mellan buskarna och lät gubben stanna qwar, som med det sänkta hufwudet stödt i handen tycktes helt öfwerlämna sig åt sin smärta.

"Lofwad ware Jesus Kristus" hälsade jag och trädde fram till honom. Han for upp och betraktade mig med förwåning, men lifsom han besinnade sig på något, som redan war honom bekant, sade han:

"Ärewürdige herre, ni är wißt den, på hwilkens ankomst till tröst för denna i sorg försänkta familj fru baronessan redan för weckor sedan förberedde of."

Jag bejakade detta, och Reinhold slog snart om i en glädtyghet, som war karaktéristisk för honom. Wi genomwandrade den wackra parken och kommo slutligen till en flottet närliggande berså, hwarifrån en härlig utsikt öfwer bergen öppnade sig. På hans kallelse infann sig en betjänt, som just kom ut ur slottsportalen, och snart uppdufades för of en prächtig frukost. Under det wi skålade med de fyllda gläsen, tyckte jag att Reinhold betraktade mig med allt större uppmärksamhet, som om han mödosamt sökte uppfriska ett halft utplånadt minne. Slutligen utbröt han: "Min Gud, ers högwärdighet! Alla märken skulle bedraga mig, om ni ej är pater Medardus från kapucinerfloret i ... r, med florets fullmakt och på deß

uppdrag, stadd på resa till Rom." Som om en blyt från flar himmel hade träffat mig, for wid Reinholds ord en darrning genom hela min warelse, jag såg mig afflöjad och upptäckt, beskylld för mord; förtwiflan gaf mig styrka, th det gällde lif eller död.

"Wisserligen är jag pater Medardus från kapucinerflo=stret i ... r, och å flostrets wägnar på wäg till Rom." Sag sade detta med så mycken lugn och fattning, som jag war i stånd att låtsas.

"Så är det wäl endast en tillfällighet", sade Reinhold, "att ni på resan tagit fel om wägen och inträffat här, eller hur kom det sig att fru baronessan lärde känna er och sänder er hit?" Utan att besinna mig, och blindt efter= sägande hwad en inre röst thcstes tillhwisfa mig, sade jag: "På resan gjorde jag bekantskap med baronessans biftfader, och han anbefallde mig att här i huset fullgöra detta uppdrag." — "Det är sant" inföll Reinhold, "så skref ju också fru baronessan. Himlen ware tack, som till husets wäl förde er denna wäg och att ni, som det anstår en from och behjärtad man, funnit er i att uppskjuta er resa för att här öfwa godt. Sändelsewis war jag för några år sedan i ... r och hörde de salswelsefulla tal, som ni där med hänförande wältalighet höll från predikstolen. Det är mig kärt att jag träffade er, innan ni talat med baron, och jag will begagna mig därpå för att göra er bekant med familjen och wara så uppriktig, som det anstår mig gent emot er, äremördige herre, en helig man, som himlen själf sändt till war tröst. Ni måste ju ändå för att kunna ge era bemödanden den rätta tendensen och tillbörliga werkan åtminstone erhålla anthydningsar om åtskilligt, som jag helst wille tåga med. För öfrigt skall jag ej bli allt för mångordig. Jag är uppmuren tillsammans med baronen, och våra själars sympati gjorde oss till bröder och nedref den skiljemur, som skillnaden i börd funnat uppresas. Aldrig lesde jag skild från ho=

nom och blef intendent på dessa gods på samma gång som han, sedan wi fullbordat våra akademiska studier, tillträdde sin afdöde faders egendomar här i bergstraf-ten. Hans fader hade önskat sin sons äktenkapliga förbindelse med en befründad familj, och denne uppfyllde denna hans wilja så mycket willigare, som han i den honom bestämde bruden fann en härlig och af naturen rikt utrustad warelse, till hwilken han oemotståndligt kände sig dragen. Hermogenes och Aurelia blefwo frukterna af detta lyckliga äktenkap. Merendels tillbragte wi wint-
rarne i den närbelägna hufwudstaden, men när efter Aurelias födelse baronessan började blifwa sjuklig, stannade wi äfwen under sommaren i staden, enär hon alltid war i behof af skickliga läfares bistånd. Hon dog, och wi flhddes ut på landet, och endast tiden kunde lindra den djupa sorg, som gripit baronen. Hermogenes wärte upp till en skön yngling, och Aurelia blef allt mer och mer sin moders afbild; barnens sorgfälliga uppfostran war vårt arbete och vår glädje. Hermogenes wisade afgjord håg för militärlifwet, och detta nödgade baronen att sända honom till hufwudstaden för att där under hans wän, guvernörens, ögon beghnna hans bana. Först för tre år sedan tillbragte baronen, som förr, med Aurelia och mig hela wintern i residensstaden, dels för att åtminstone någon tid ha sin son i sin närhet, dels för att besöka wänner, som oupphörligt inbjudit honom. I hufwudstaden wäckte guvernörens hysterdotter allmänt uppteende. Hon war föräldralös och hade ställt sig under guvernörens beskydd, ehuru hon bebodde en särskild flhgel af palatset, där hade sitt eget hushåll och samlade stora wärlden omkring sig. Utan att närmare beskriwa Eugenia,* nöjer jag mig med att omtala att allt hwad hon sade be-
fjälades af ett obefrifligt behag, och att därigenom hen-

* Eugenia: fel i pappersboken; skall förstås wara Eufemia äfwen här lifsom i fortättningen. Anm. wid affrift år 2003.

nes utomordentliga skönhet blef så mycket swårare att emotstå. Naturligtwis fattades henne ingalunda tillbedjare, likväl kunde man aldrig bestämdt påstå att hon bland dem utmärkte någon särskildt, fastmer förstod hon att med skalkattig ironi och, utan att kränka någon, omgärda alla med oflitliga band, så att de alla, glada och muntra, rörde sig inom hennes trollkrets. På baronen gjorde denna Circe ett underbart intryck. Strax wid hans ankomst visade hon honom en uppmärksamhet, som syntes ingifwen af barnslig wördnad, och wid hwarje samtal med honom ådagalade hon en förstånds bildning och ett känslodjup, som i sådan grad knappast före henne funnits hos någon qwinna. Med obestiflig takt sökte och wann hon Aurelias wänfkap och tog sig henne an med så mycken wärme, att hon icke försmådde att till och med i de obethdligaste toalettfrågor förja för henne som en moder. Wid hwarje tillfälle öfwerflödade baronen af Eufemias lof, och härwidlag woro wi första gången i lifwet af olika mening. Jag måste tillstå att hon af alla war den wackraste och härligaste qwinnan, och att förstånd och känsla framlyste i allt hwad hon sade, och likväl föreföll hon mig på ett oförflarligt sätt fränstötande, och jag kunde icke undertrycka en hemsk känsla, som bemäktigade sig mig,** så snart hon såg på eller tilltalade mig. I hennes ögon lågade ofta en egendomlig glöd, och omfring hennes annars weft formade mun låg ett drag af hatfull ironi, som ofta försträcke mig. Den omständigheten att hon på detta sätt ofta betraktade Hermogenes, som föga eller intet brhdde sig om henne, gjorde mig säker om att mycket, som ingen anade, dolde sig bakom den sköna masken. Mot baronens omätliga beröm hade jag wifferligen icke att sätta annat än fhsionomistiska iakttagelser, som han icke i det minsta lät gälla, twärtom såg han i min affsk för Eufemia en högst märkwärdig idiosynkrasi.

** I pappersboken står felaktigt med i stället för mig. Anm. vid affrift år 2003.

Han anförtrodde mig att Eufemia sannolikt skulle upptagas i familjen, emedan han wille uppbjuda hela sitt inflytande för att sammanföra henne och Hermogenes. Denne inträdde just i rummet, då wi allwarligt talade om detta ämne, och jag sökte fram alla möjliga skäl för att rättfärdiga min åsikt om Eufemia. Baronen, wan att i allt handla hastigt och öppet, gaf honom ögonblickligen del af sina planer och önskingar rörande Eufemia. Hermogenes hörde lugnt på allt det, som baronen med största entusiasm yttrade till Eufemias lof. När denne slutat med sitt loftal, swarade han att han ej på minsta sätt kände sig tilldragen af Eufemia, att han aldrig skulle kunna älska henne, och därför innerligt både honom uppgifwa hwarje tanke på en närmare förbindelse. Baronen war icke litet bestört öfwer att så wid första steget se sin älsflingplan omstörtad. Emellertid wisade han sig så mycket mindre enträgen mot Hermogenes, som han icke en gång wiste Eufemias tänkesätt i detta hänseende. Med sin wanliga gemhtliga glädtighet skämtade han snart om sitt olyckliga försök och menade att Hermogenes måhända delade min idiosynkrasi, ehuru han ej förstode, att i en så wacker och intressant qwinna kunde bo en så affräckande själ. Hans förhållande till Eufemia blef naturligtwis detsamma som förut; han hade så want sig wid henne, att han ej kunde låta en enda dag gå utan att besöka henne. Så kom det sig att han en gång på skämt sade att det endast finnes en enda människa i sällskapet, som ej wore förälskad i henne, nämligen Hermogenes. Han hade enwist afslagit den förbindelse, som baronen så mycket önskat.

Eufemia menade att det också kommit an på hwad hon sagt till förbindelsen, och att hwarje närmande till baronen wore henne önskwärdt utom genom Hermogenes, som thöfdes henne för nyckfull och allwarlig. Eufemia fördubblade sin uppmärksamhet mot baronen och Aure-

lia, och med försiktiga anthydningar lät hon baronen förstå att en förbindelse med honom själf wore i hennes ögon idealet för ett äktenkap. Allt som kunde invändas med hänsyn till skillnaden i ålder, förstod hon att medelägga på ett öfwerthgande sätt, och steg för steg opererade hon så thst och skickligt, att baronen måste tro att alla Eufemias ideer och önskfningar spirat upp i hans egen själ. En kraftig och liffull natur, som han war, kände han sig snart gripen af ynglingens glödande lidelse. Och det dröjde icke länge, innan Eufemia till hufvudstadens häpnad war baronens maka. Med fall lifgiltighet upptog Hermogenes sin faders giftermål. Aurelia, det fåra barnet, brast ut i tårar.

Strax efter föreningen längtade Eufemia till bergstrakten, hon kom hit, och jag måste medge att hennes uppförande förblef så älskwärdt, att hon aftwingade mig beundran. Så förgingo twenne år under lugn och ofstörd lifsnjutning. Under de båda wintrar, som wi tillbragte i hufvudstaden, wisade baronessan sin gemål en så obegränsad wördnad och så mycken hänsyn för hans minsta önskfningar, att den giftigaste afund måste thstna, och ingen af de unga herrar, som drömt om fritt spelrum för sitt galanteri hos baronessan, kunde tillåta sig ens den obethdligaste anmärkning. Och jag war den ende, som gripen af min gamla, knappast öfwerwunna motwilja, ånho började hysa mißtrocende.

Före förbindelsen med baronen war grefwe Viktorin, en ung och skön man, major wid lifgardet och endast tidtals i hufvudstaden, en af Eufemias ifrigaste beundrare och den ende, som hon, hänförd af ögonblickets intrick, ofriwilligt utmärkt framför de öfriga. En gång talade man till och med om ett närmare förhållande dem emellan, men ryftet upphörde lika plötsligt, som det uppstått. Grefwe Viktorin war denna winter åter i hufvudstaden och naturligtwis i Eufemias frets, men han thcktes

ingalunda göra henne sin tur, utan snarare affiktligt undwika henne. Likwäl såg jag ofta att deras blickar, när de möttes och trodde sig obemärkta, brunno i het längtan och lyftet glödande begär som af en förtärande eld. En afton war hos guvernören församladt ett glän-
sande sällskap. Jag stod tätt wid ett fönster, så att ett nedhängande draperi halft dolde mig, blott två eller tre steg från mig stod grefwe Viktorin. Då smög sig Eufemia, i glän-
sande toalett och skönare än någonsin, tätt förbi honom, han fattade, så att ingen utom just jag kunde märka det, med lidelsefull häftighet henne i armen, hon bäfwade synbarligen och såg på honom med en obefriflig blick, full af glödande kärlek och njutningstörstande wällust. Hon hwistade några ord, som jag icke förstod. Eufemia måtte ha sett mig, hon wände sig hastigt om, men jag hörde tydligt orden: „Wi äro observerade.”

Jag war stel af häpnad, fasa och smärta. Ack, hur skall jag för er, ärewördige herre, beskriwa denna känsla? Tillswidare måste jag tiga, men baronessan wille jag bewaka med argusögon och, sedan jag fått wißhet om hennes brott, lösa de skändliga band, hwarmed hon snärjt min olycklige wän. Dock hwem kan möta djäfwulst förflagenhet; förgäfwes, alldeles förgäfwes woro mina bemödanden, och det hade varit löjligt att meddela baronen hwad jag sett och hört, emedan den sluga säkerligen funnit utwägar att framställa mig som en löjlig och dårattig andeskådare.

Snön låg ännu qwar på bergen, då wi förra wä-
ren flyttade hit. Detta oaktadt, företog jag en spatsertur dit, och i byn mötte jag en bonde, som i gång och hållning hade något säreget. När han wände på hufwudet, igenkände jag grefwe Viktorin, men i samma ögonblick förswann han bakom husen, och jag kunde icke mera finna honom. Hwad kunde föranledt denna förflädnad annat än hans samförstånd med baronessan? Och just nu är

jag säfer på att han åter befinner sig här, th jag har sett hans jägare rida förbi, fast det synes mig obegripligt att han ej uppsökt baronessan i staden.

För tre månader sedan insjuknade guvernören häftigt och önsföde träffa Eufemia. Med Aurelia reste hon ögonblickligen dit, och endast en opåflighet hindrade baronen att åtfölja dem. Nu inbröto sorg och olycka öfver vårt hus, th snart skref Eufemia att en ofta i wansinnigt raseri utbrutande melankoli drabbat Hermogenes, att han irrade ensam omfring, förbannande sig och sitt öde, och att alla wännernas och läfarnes ansträngningar woro förgäfwes. Ni kan tänka er, äremördige herre, hwilket inträff denna underrättelse skulle göra på baronen.

Åsynen af sonen skulle alltför mycket angripit honom, och jag reste därför ensam till staden. Hermogenes war genom de starka medel, han användt, åtminstone befriad från de wilda utbrotten af wanwett, men en stilla melankoli hade inträddt, som läfvarne höllo för obotlig. När han såg mig, blef han djupt rörd, och han sade att ett olyckligt öde drefwe honom att affäga sig det stånd han tillhör, och att han endast som andlig medlem af ett kloster kunde rädda sin själ från ewig fördömmelse. Jag fann honom redan då i den dräkt, i hwilken ni sett honom, och det lyckades mig trots hans motstånd föra honom hit. Han är lugn, men släpper icke sin fixa ide, och alla bemödanden att få reda på den händelse, som försatt honom i detta tillstånd, förblifwa fruktlösa, oaktadt upptäckten af denna hemlighet kanske lättast kunde ge wid handen ett werksamt botemedel."

"För någon tid sedan skref baronessan att hon på tillrådan af sin biftfader wille hitsända en ordenspräst, som kanske lättare än någon annan kunde inwerka på Hermogenes, emedan hans wansinne tydligen har en religiös färgning. Innerligt gläder det mig, äremördige herre, att walet fallit på er, som en lycklig slump juft förde till

hufvudstaden. Ni kan återge en pröfwad familj deß förlorade lugn, om ni riftar era bemödanden, hwilka Gud gifwe sin wälsignelse, på ett dubbelt mål. Utforska Hermogenes gräsliga hemlighet, hans sinne skall lättas, när han i den heliga bikten eller annorlunda hppat den för er, och kyrkan skall återgifwa honom till lifwet i den wärld, han tillhör, i stället för att begrafwa honom bakom klostermurarne. Men träd också baronessan nära! Ni wet allt och medger att fast mina iafntagelser warit sådana, att på dem ej kan byggas någon anflagelse, så är dock ett misstag och en orättwis misstänke knappast möjlig. Ni skall dela min mening, när ni sett och lärt känna Eufemia. Hon har ett religiöst temperament, kanske lyckas det er wälsalighet att tränga till hennes hjärta, wäcka och förbättra henne och bringa henne att afstå från det förräderi mot min wän, som skulle kosta henne hennes ewiga salighet. Äfwenledes måste jag säga er, äremördige herre, att det ofta synes som om baronen burre en sorg inom sig, hwars orsak han döljer äfwen för mig, th utom bekmret för Hermogenes kämpar han ögonstenligen med en tanke, som förföljer honom. Det har runnit mig i sinnet att en olycklig slump kanske gifwit honom ett thdligare bewis på baronessans brottsliga umgänge med den förbannade grefwen, än det jag äger. Äremördige herre, också min hjärtewän, baronen, anbefaller jag åt edra prästerliga omsorger."

Med dessa ord slöt Reinhold sin berättelse, som på mångfaldigt sätt marterat mig, under det att de sällsamaste motsägelser korsade hwarandra. Mitt eget jag, som blifwit en spelboll för den nyckfulla slumpen, och upplöst i främmande gestalter, sam utan fäste på det haf af händelser, hwilka lift brusande wågor slogo öfwer mig. Jag kunde icke igenfinna mig själf. Uppenbarligen blef Viktorin genom den olycka, som min hand, men icke min wilja föranledde, störtad i afgrunden. Jag träder i hans ställe,

men Reinhold känner pater Medardus, predikanten i kapucinerklostret i ... r, och så är jag för honom hwad jag i werkligheten är! Men det förhållande med baronessan, som Viktorin underhåller, kommer öfwer mitt hufvud, th jag är själf Viktorin. Jag är den jag synes och synes icke hwad jag är; mig själf en oförklarlig gåta, är jag oense med mitt eget jag!

Oaftadt stormen inom mig, lyckades jag någorlunda hufvla ett prästerligt lugn och föreställde mig för baronen. I honom fann jag en åldrad man, men i de flocknade anletsdragen woro ännu spår af sällsynt styrka och kraft. Dese ålder, utan grämselse hade dragit djupa fåror i hans breda och öppna panna och färgat hans lockar hwita. Detta oaftadt, rådde i allt hwad han talade och i hela hans sätt en glädtighet och wänlighet, som måste verka oemotståndligt tilldragande. När Reinhold föreställt mig som den, hwilken ankomst baronessan förbådat, såg han på mig med en genomträngande blick, som blef allt wänligare, när Reinhold berättade att han redan för år tillbaka hört mig predika i ... r, och där öfwerthgat sig om min sällsynta wältalighet. Baronen räckte mig trohjärtadt handen, och wändande sig till Reinhold, sade han: „Äre Reinhold, jag wet icke hur det kom sig att den ärewördige herrns anletsdrag så wid första anblicken verkade tilltalande; de wäckte en erinran, som jag förgäfwes sökte göra tydlig och lefwande för mig.

Jag wäntade att han strax skulle utbräta: „Det är ju grefwe Viktorin!“ th underbart nog trodde jag mig nu själf wara Viktorin; och jag kände mitt blod komma i häftig swallning, stiga upp till mina kinder och ge dem en högre färg. Jag byggde på Reinhold, som kände mig som pater Medardus, ehuru detta syntes mig själf som en osanning; i min förvirring war jag ej i stånd att lösa dessa gåtor.

Efter baronens önskan skulle jag strax stifta bekantskap med Hermogenes, men denne var ingenstädes att finna. Man hade sett honom wandra upp mot bergen och gjorde sig ingen oro för hans skull, emedan han ofta flera dagar å rad på detta sätt hållit sig undan. Sela dagen igenom stannade jag i Reinholds och baronens sällskap, och så småningom återwann jag så mycken inre fattning, att jag på qwällen kände mig kraftig nog att käft gå till mötes de underliga öden, som tycktes wänta mig. I nattens ensamhet öppnade jag portföljen och öfwerthgade mig om att det war grefwe Viktorin, som låg krossad i afgrunden, för öfrigt woro de till honom riftade brefwen af lifgiltigt innehåll, och icke ett enda förde mig ens med en stafwelse djupare in i grefwens lefnadsförhållanden. Utan att widare bekhmra mig därom, beslöt jag att fullständigt foga mig i hwad slumpen medförde, när baronessan kommit hem och fått se mig.

Nedan nästa morgon inträffade helt owäntadt baronessan med Aurelia. Jag såg båda stiga ur wagnen och, mottagna af Reinhold, inträda genom slottsportalen. Gripen af sällsamma aningar, gick jag oroligt fram och tillbaka i mitt rum, men länge dröjde det ej, innan jag nedfallades. Baroneßan, en skön, härlig qwinna i sin högsta blomstring, gick mig till mötes. När hon blef mig warse, syntes hon särdeles rörd, hennes röst darrade, och hon kunde knappt finna ord. Hennes synbara förlägenhet ingaf mig mod, och efter klostersed gaf jag henne min wälsignelse — hon blefnade och måste sätta sig ned. Reinhold såg på mig och log gladt och belåtet. I detta ögonblick öppnades dörren, och baronen inträdde med Aurelia.

När jag såg Aurelia, föll en stråle in i mitt hjärta och tände där de fördoldaste känslor, en ljuf längtan och en brinnande kärleks hänryckning; ja, lifwet mötte mig nu i färg och glans, där allt förut låg dödt och öde bakom

mig i den falla natten. Det var hon själf, henne, som jag sett i biftstolen i den underbara visionen. Den smärmodiga, barnsligt fromma blicken i de mörkblå ögonen, de mjukt formade läpparne, den i bedjande andakt böjda nacken, den höga, smärta gestalten, icke Aurelia, utan den heliga Rosalia själf var det. Till och med den azurblåa schalen, som Aurelia kastat öfver den mörkröda flädningen, var i weckens fantastiska fall alldeles lif den dräkt, som helgonet bar på målningen och den obefanta i visionen. Hvad var baronessans hppiga skönhet gentemot Aurelias himmelska behag? Blott henne såg jag, allt annat var försvunnet omkring mig. Min inwärtens rörelse kunde icke undgå de omkringstående. „Hur är det med er, ärewürdige herre“, sade baronen, „ni synes egenomligt rörd?“ Dessa ord återförde mig till besinning, och jag kände i detta ögonblick en öfvermännisklig kraft växa upp inom mig, en ofänd lust att wäga allt, th hon skulle bli kamppriset.

„Sag lyckönskar er, herr baron!“ utropade jag, som gripen af hänrykning. „Ett helgon wandrar bland oss inom dessa väggar, snart öppnar sig himmelen, och den heliga Rosalia själf, omgifwen af änglar, skänker tröst och salighet åt de i stoftet böjda, som med fromhet och tro anropa henne. Jag ser hennes hufwud stråla i glorian af himmelsk förklaring, ser henne upplifvad i den för af helgon, som hennes ögon kunna skåda! Sancta Rosalia, ora pro nobis!“

Med ögonen riktade uppåt, knäföll jag sammanknäppande händerna, och alla följde mitt exempel. Ingen kom med ytterligare frågor, man tillskref min hänrykning ett slags högre inspiration, och baronen beslöt att i kyrkan i staden låta läsa mässor wid den heliga Rosalias altare. Utmärkt hade jag på detta sätt räddat mig ur förlägenheten, och jag beslöt att wäga ännu mer för att få äga Aurelia, för hwilken skul lifwet var mig dyrbart.

Baronessan tycktes vara i en egendomlig stämning, hennes blickar följde mig, men så ofta jag obesväradt betraktade henne, veko hennes ögon osäkert undan. Det var redan afton, då Reinhold visade sig och sade mig att baronessan, gripen af min fromma hänförelse, önskade tala med mig på sitt rum.

När jag inträdde i baronessans gemak, gick hon några steg emot mig, grep mig i båda armarne, såg mig stelt in i ögonen och utropade: „Är du Medardus, kapucinermunken? Men din röst, gestalt, dina ögon och ditt hår! Tala eller jag förgås af ångest och twifwel! Viktorin“, hwistade hon tyst; sedan omfamnade hon mig med den wilda häftigheten af en otämd wällust — en het blodström rasade genom mina ådror, blodet sjöd, i namnlös njutning och wansinnig hänrökning förswann min befinning, men ännu under synen war hela mitt hjärta wändt till Aurelia, och för hennes skull offrade jag detta ögonblick genom mitt löstesbrott min själs wälfärd.

Så, i mig lefde endast Aurelia, och likwäl greps jag af en rysning, när jag tänkte på att åter möta henne, något som dock måste ske wid aftonmåltiden. Jag tyckte att hennes fromma blick skulle ställa mig till ansvar för min olucksaliga syn, och att jag, aflöjad och förintad, skulle förgås i smälek och fördärf. Efter detta kunde jag icke heller besluta mig för att återse baronessan, och förebärande en andaktsöfning, stannade jag på mitt rum, då man kallade mig till måltiden. Dock behöfde jag endast få dagar för att öfwerwinna all slags blhgsel, baronessan war älskwärdheten själf, och ju intimare och rikare på brottsliga njutningar war förbindelse bles, desto mera fördubblade hon sin uppmärksamhet mot baronen. Hon tillstod för mig att min tonsur, mitt naturliga skägg och verkligt klosterliga hållning beredt henne stor ängslan. Så, mitt plötsliga och hänförda anropande af den heliga Rosalia hade nästan öfwerthgat henne att något misstag

eller en widrig slump omintetgjort hennes med Viktorin slugt anlagda plan och i hans ställe fört dit en fördömdt ätta kapucinermunke. Hon berömde min försiktighet att skaffa mig en riktig tonsur och naturligt skägg och i gång och hållning så grundligt inlära min roll, att hon ofta måste se mig riktigt in i ögonen för att ej råfa i äfwen-
thrliga twifwelsmål.

Då och då kom Viktorins jägare, förklädd till bonde, till parken, och jag underlät ej att i hemlighet uppmåna honom att hålla sig beredd att fly med mig, för den händelse att en olycklig slump bragte mig i fara. Baronen och Reinhold syntes mycket belåtna med mig och uppfordrade mig ifrigt att med all i min makt stående ifwer antaga mig den melankoliske Hermogenes. Ännu hade det icke blifwit mig möjligt att tala ett enda ord med honom, th synbarligen undwef han alla tillfällen att bli ensam med mig, och när han träffade mig i sällskap med baronen eller Reinhold, såg han så underligt på mig, att jag hade all möda att ej råfa i synbar förlägenhet. Han syntes se djupt in i min själ och utspeja mina hemligaste tankar. Ett djupt obetwingligt mismod, ett undertryckt groll, en mödosamt kufwad wrede lägrade sig på hans bleka ansikte, när han blef mig warse. En gång hände det sig att han mötte mig på en promenad i parken. Jag höll tillfället för lämpligt att bringa ordning i förhållandet oß emellan, grep därför hans hand, när han wille undwifa mig, och talade till honom så enträget och fullt af salswelse, att han werkligen syntes uppmärksam och ej kunde undertrycka sin rörelse. Wi satte oß på en stenbänk wid slutet af en gång, som förde till slottet. Medan jag talade, steg min hänförelse, och jag ordade om hur syndigt det war, när människan, förtärd af grämelse, försmådde kyrkans tröst och hjälp, som kunde upprätta den förkrossade, och salunda motwerfde de syften, som en högre makt fastställt som lifwets mål. Ja, till och med

förbrutaren finge ej twifla på himmelens nåd, då detta twifwel kunde kosta henne den salighet, som hon, renad genom from bot, kunde förwärfwa. Jag uppfordrade honom slutligen att bitta för mig, i det jag lofwade honom absolution för de synder, han begått. Han reste sig då med sammandragna ögonbryn, hans ögon lågade, och en glödande rodnad öfwerfor hans lifbleka ansikte. Med gäll röst utropade han: „Är du då själf ren från synd, efter som du vågar lift den renaste, lift den Gud, som du förhånar, skåda in i mitt bröst, att du vågar att lofwa mig syndaförlåtelse, du, som själf förgäfwes skall sträfwa efter försoning, efter en salighet, från hwilken du för ewigt är utestängd. Gländige hycklare, snart är medergällningens stund inne och trampad i stoftet som ett giftigt fräf, skall du wid din nesliga död fåfängt söka hjälp, och smäktande efter förlofning från utsägliga qwal, skall du gå under i wansinne och förtwiflan.“

Han gick snabbt bort, och jag stod förtrossad, förintad, all min fattning och mitt mod war förswunnet. Jag såg Eufemia komma ut ur slottet, klädd som till promenad i hatt och schal. Hos henne kunde jag finna tröst och hjälp, och jag ilade fram till henne. Hon blef förskräckt öfwer mitt förstörda utseende och frågade mig efter orsaken, och jag berättade henne noggrant om det uppträde, som jag haft med Hermogenes, i det jag äfwen omtalade min ängslan och oro att Hermogenes genom en olycklig slump skulle kunna förråda vår hemlighet. Eufemia föreföll icke en gång förwånad, och hon log så sällsamt, att en rysning genomlopp mig, och sade: „Vät ick gå längre in i parken, ty man kunde här iakttaga ick, och det skulle synas egendomligt, att den ärewördige pater Medardus talar så häftigt med mig!“ Wi gingo till en affides löffal, och där omfamnade mig Eufemia med lidelsefull häftighet, medan hennes heta, glödande kyssar brände på mina läppar.

„Var lugn Viktorin“, sade Eufemia, „för det som nu försatt dig i ängslan och twifwel! Jag är till och med glad att detta med Hermogenes har inträffat, ty nu kan och måste jag tala med dig om mycket, som jag länge hemlighållit. Du måste tillstå att jag förvärfwat en sällsynt andlig kraft öfwer allt som omger mig, och jag menar att detta faller sig lättare för qwinnan än för er män. Finns det något större än att i lifwet förstå att behärska lifwet, att som i en trollkrets binda deß företeelser och rika njutningsmöjligheter efter det godthet, som ensamt är härskaren tillåtet? Du, Viktorin, hör till de få, som helt förstått mig, också du har förstått att skaffa dig en ståndpunkt öfwer ditt egna jag, och jag har därför icke försmått att som gemål lyfta dig upp till min tron i ett högre rike. Hemligheten i wår förbindelse tjänar blott att förhöja deß behag, och är wårt nutwarande samlif i högre mening ej det djärwaste wägstycke, som förhånar wanmakten af all konventionell inskränktthet? Att jag af hjärtat föraktar denna inskränktthet, i det jag lefer med den, det wet du. Baronen är mig ett till leda blifwet werktthg, som nu ligger dödt och förbrukadt som ett utlupet hjulwerk. Reinhold är för inskränkt för att af mig beaftas, Aurelia är ett godt barn, och wi ha endast att skaffa med Hermogenes. Jag erkänner för dig att Hermogenes, när jag först såg honom, på mig gjorde ett underbart intrick. Jag höll honom för mächtig att upptagas i den högre värld, som jag wille öppna för honom, och för första gången tog jag miste. I honom war något fientligt, som reste sig till motstånd mot mig, ja, den trollkraft, hwarmed jag ofriwilligt fängslade alla, stötte honom tillbaka. Han förblef kall, dyster och sluten och uppeggade, i det han med underbar styrka motstod mig, min fantasi och min lust att börja en kamp, där han skulle ducka under. Jag war besluten till denna strid, när baronen berättade mig att han föreslagit Hermogenes en förbin-

delse med mig, men att han afböjt densamma. Som en gudomlig gnista upplyste mig då den tanken att själf för-
måla mig med baronen för att på en gång röja ur vä-
gen de småaktiga, konventionella hänsyn, som hindrande
omgåfwo mig. Dock, jag har ofta nog talat med dig om
detta giftermål, och med handling wederlade jag dina
twifwelsmål, ty det lyckades mig på få dagar att af den
gamle göra en dum och öm älskare, och han måste hålla
min wilja som tillfredsställandet af en innerlig önskan,
som han knappast öppet wågade framställa. Men i bak-
grunden låg hämndetanken mot Hermogenes, som nu
skulle bli lätt att werkställa. Slaget uppskötts för att
drabba hårdare och dödligare. Om du icke förmådde höja
dig i nivå med mina åfsådningar, skulle jag draga i be-
tänfande att säga mera om en sak, som nu gått i fullbor-
dan. Jag bemödade mig att gå riktigt grundligt tillwä-
ga, wifade mig i hufwudstaden dyster och inåtvänd och
bildade så en kontrast mot Hermogenes, som rörde sig
gladt och lustigt i sina militära sjsfellsättningar. Min
morbrors sjukdom förbjöd alla glänsande tillställningar,
och jag förstod till och med att undwika visiterna hos det
närmaste umgänget. Hermogenes besöfte mig, kanske
blott för att uppfylla en plikt, som han war skldig sin
moder; han fann mig försänkt i dyster estertanke, och då
han förwånad öfwer min i ögonen fallande förändring,
enträget frågade efter orsaken, tillstod jag gråtande att
baronens dåliga hälsotillstånd, som han endast med mö-
da kunde hålla hemligt, lät mig frukta att jag snart må-
ste förlora honom, och att denna tanke war mig förskräc-
lig och outhärdlig. Han war uppsakad, och när jag med
djupaste känsla för honom skildrade min äftenskapliga
lycka, när jag allt warmare utbredde mig öfwer baron-
ens förträffliga sinnelag, så att det blef tydligt huru
gränslöst jag dyrkade honom, ja, huru jag lefde med och
i honom, steg hans häpnad och förwåning mer och mer.

Han kämpade tydligen med sig själf, men den suggestiva kraft, som jag utöfwade, segrade öfwer den mot mig fiendliga principen, som eljes gjorde mig motstånd, och min triumf war säker, när han nästa afton återkom.

Han fann mig ensam och ännu dysterare än under gårdagen, jag talade om baronen och min outhärliga åtrå att återse honom. Hermogenes war icke densamme, han war som bunden af mina blickar, och deras farliga eld föll tändande i hans själ. När hans hand låg i min, ryckte den frampåttigt, och tunga suckar undsluppo hans bröst. Jag hade riktigt beräknat högsta kulmen af denna medvetlösas exaltation. Den öväll, han skulle gå under, försmådde jag icke ens dessa konster, som äro så utslitna, men likväl alltid med god werkan upprepas. Det lyckades. Följderna woro rhyssigare än jag tänkt, och likväl ökade de min triumf, i det de på det mest lysande sätt beströfte mitt wälde. Den kraft, med hwilken jag bekämpade den antipati, som annars talade till honom i sällsamma aningar, hade krossat hans själ, han förföll, som du wet, i wanfinne, utan att du dock kunde känna den verkliga orsaken. Det är egendomligt att de wanwettiga stundom, liksom stode de i närmare förhållande till en högre, andlig wärld, se in i det fördolda och uttala detta på ett sådant sätt, att den hemliga rösten af ett andra jag ofta slår öf med fasa. Härifrån härleder det sig nog att Hermogenes, särskildt på grund af det egendomliga förhållande, i hwilket du, han och jag stå till hwarandra, på ett hemlighetsfullt sätt genomskådat dig och är dig fiendligt sinnad, men en fara är härwidlag ingalunda för handen. Betänk, till och med om han öppet wisade sin fiendskap och sade: „lita icke på den förklädde prästen!“ hwem skulle wäl hålla det för annat än en ide, som föddes af hans wanfinne, i all synnerhet som Reinhold varit så wänlig att i dig igenkänna pater Medardus? Emellertid är det säkert, att du ej, som du welat och tänkt, kan in-

verka på Hermogenes. Min hämnd är fullbordad, och Hermogenes mig lika onyttig som en bortkastad leksak och så mycket besvärligare, som han tydligen anser det för en botöfning att betrakta mig och därför alltid ser på mig med en skändöds stela blick. Han måste bort, och jag tror att du kan styrka honom i hans ide att inträda i floster och tillika göra baronen och hans vän Reinhold villigare att ingå i hans planer. Hermogenes är mig verkligen motbjudande, hans åsyn uppsatkar mig, och han måste bort! Den enda, som han synes annorlunda, är Aurelia, den fromma barnungen; endast genom henne kan du inverka på Hermogenes, och jag skall förja för att du kommer henne närmare. Om det synes lämpligt, kan du hyppa för Reinhold eller baronen att Hermogenes för dig bittat en swår förbrutelse, som du naturligtvis pliktenligt måste förtiga. Dock, mera därom sedan! Nu wet du allt, Viktorin, handla nu och förbli min. Härfra med mig öfwer denna löjliga värld af doktor, som rör sig omkring oss! Lifwet måste skänka oss de härligaste njutningar, utan att wi låta intvinga oss i dess trånghet."

Wi sågo baronen på afstånd och gingo honom till mötes, lifsom inbegripna i ett fromt samspråk.

Måhända behöfdes endast Eufemias förflaring af sin lifsåskådning för att komma mig att känna den öfverlägsna makt, som lifsom ett utflöde af högre principer, besjälade mitt inre. Något öfvermänniskt inom mig lyfte mig plötsligt till en standpunkt, från hwilken jag såg allt efter en annan måttstock och i andra färger. Den själsstyrka och makt öfwer lifwet, hwaraf Eufemia sköt, syntes mig wärd det bittraste hän. I samma ögonblick, som den eländiga förmenade att hon lekte med lifwet och dess riskablaste förvecklingar, war hon helt i händerna på slumpen eller det öde, som min hand styrde. Nu war det min kraft, som kunde qwarhålla henne i willfarelsen att

hålla den för vän och förbundsbroder, som, till hennes fördärf till det yttre lifnande wännen, hade henne i sina flor, så att hon gått all frihet förlustig. I sin högmodiga och själfwisfa illusion war mig Eufemia föraktlig, och mitt förhållande till henne war så mycket widrigare, som endast Aurelia lefde inom mig, och endast hon war skuld till mina begångna synder, om jag ännu hållit det för synd, som syntes mig som höjden af all jordisk njutning. Jag beslöt att göra det widsträcktaste bruk af den i mig inneboende makten och själf fatta trollstaften för att beskifwa de cirklar, inom hwilka allt skulle röra sig efter mitt behag. Baronen och Reinhold täflade med hwarandra i att göra lifwet på flottet angenämt för mig, de fattade ej den swagaste misstanke om mitt förhållande till Eufemia, fastmer yttrade baronen ofta att Eufemia först genom mig blifwit honom återgifwen, och detta thöfdes mig flart bekräfta riktigheten i Reinholds förmodan att en tillfällighet bragt honom Eufemias otillåtna stigar på spåren. Hermogenes såg jag sällan, han undwef mig med synbar ängslan, och baronen och Reinhold tillskrefwo detta skuggheten för mitt fromma och heliga wäsen och den skärpa, hwarmed jag genomskådade hans orediga själ. Och så Aurelia thöfdes affittligt undandraga sig mina blickar, hon undwef mig, och om jag talade till henne, wifade hon sig ängslig som Hermogenes. Jag war nästan säker på att Hermogenes för Aurelia omtalat sina gräsliga aningar rörande mig, likwäl trodde jag det möjligt att befämpa hans dåliga inflytande. Sannolikt på föranledning af baronessan, som wille sätta mig i närmare förbindelse med Aurelia för att genom henne verka på Hermogenes, bad baronen mig att underwisa Aurelia i religionens högre mysterier. Så gaf mig Eufemia själf medel att uppnå det härligaste, som min fantasi utmålade för mig i tusen hyppiga bilder. Åsynen af Aurelia, hennes närhet, ja, beröringen af hennes klädning

satte mig i lågor. Märkbart steg blodets heta ström upp till tankarnes werkstad, och jag talade om religionens hemligheter i eldiga bilder, hvars djupaste betydelse var kärlekstörstens wällustiga raseri. Senne ometande, borde dessa i hennes själ nedlagda bilder förunderligt utvecklas och fylla hennes bröst med aningar om obefanta njutningar, till deß hon, pinad och söndersliten af onämnbare åtrå, själfmant fastade sig i mina armar. Jag förberedde mig sorgfälligt på dessa så kallade lektioner med Aurelia och förstod att stegra uttrycksfullheten i mitt föredrag. Andäktigt, med knäppta händer och nedslagna ögon, åhörde mig Aurelia, men ej ens en tytt suck förrådde någon djupare werkan af mina ord. Mina bemödanden förde mig icke närmare mitt mål, och i stället för att hos Aurelia upptända den fördärfbringande lågan, blef endast den eld, som förtärde mig själf, än qwalfullare. Rasande af smärta och wällust, grubblade jag på planer till Aurelias fördärf, och i det jag gentemot Eufemia hycklade förtjust hänrykning, spirade i min själ mot henne ett brinnande hat, som i sin sällsamma motsättning gaf mitt förhållande till baronessan ett slags wildhet, för hwilken hon försträcktes. Hon war widt aflägsen från hwarje misstänke om den hemlighet, jag dolde, och ofriwilligt måste hon ge wita för den makt, som jag i allt högre grad tillförsäde mig öfwer henne. Ofta föll det mig i tankarne att göra ett slut på mina qwal genom ett wälberäknadt wäldsdåd, för hwilket Aurelia skulle duka under, men beskrämmande och skyddande tycktes alltid en ängel stå bredwid henne och trotsa alla fientliga makter. En rysning isade mina lemmar, och jag afkyldes i min brottsliga föresats. Slutligen kom jag på den tanken att låta henne eftersäga af mig författade böner i hopp att därigenom komma fullbordandet af mina lömska affikter närmare. Så skedde ock. Ty knäböjande bredwid mig och med himmelwänd blick upprepande mina böner, fingo

hennes kinder högre färg, och hennes barm böljade. Lifsom i bönen's öfver fattade jag hennes händer och tryckte dem till mitt bröst, jag var henne så nära, att jag genomströmmades af hennes kroppswärme, och hennes lösta lockar hängde ned öfver min skuldra. Jag var utom mig af rasande begär och omfamnade henne med wild åtrå, mina kyskar brände redan på hennes läppar och barm, då hon med ett genomträngande skri ryckte sig lof ur mitt famntag. Jag hade ej kraft att hålla henne qwar, jag var som träffad af en blixtråle. Hon flydde snabbt undan till rummet bredvid; dörren öppnades, och Hermogenes visade sig. Han stod stilla, stirrande på mig med wansinniga och fasawäckande blickar. Jag samlade all min kraft och gick djärft emot honom, ropade med trotsig och befallande röst: „Swad har du här att göra? Bort med dig, dåre!“ Men Hermogenes sträckte sin högra hand mot mig och sade med dof stämma: „Jag wille slå's med dig, men har ej något swärd. Du är mordet, blod rinner ur dina ögon och flibbar i ditt skägg!“

Han slog hårdt igen dörren, förswann och lämnade mig ensam, skärande tänderna af raseri öfver min swaghet att låta mig hänryckas af ögonblickets inträff och att sålunda utsätta mig för fara och förräderi. Ingen visade sig och jag fick tid att bemanna mig och med wanlig rådhighet finna utvägar att undwika de farliga följderna af en dålig början.

Så snart det blef mig möjligt, skyndade jag till Eufemia och berättade med fräck dristighet hela händelsen med Aurelia. Eufemia tog saken ej så lätt, som jag önskat det, och såg på mig sällsamt eftertänksam.

Slutligen sade hon: „Wiktoria, att du icke skall kunna knäböja bredvid en flicka med någorlunda drägligt utseende utan att kysa och omfamna henne, förwånar mig. Efter min kännedom om Aurelia skall hon, full af blighet, förtiga denna händelse och på sin höjd under någon

förewändning undandraga sig dina lidelsefulla lektioner. Jag befarrar sålunda ej de obehagliga följder, som ditt otämjda begär funnat medföra. Jag hatar icke Aurelia, men hennes anspråkslöshet och bigotteri, bakom hwilket ett obändigt högmod döljer sig, retar mig. Dattadt jag ej försmådde att lefa med henne, har jag icke lyckats vinna hennes förtroende; hon förblef stugg och sluten. Hennes obenägenhet att ansluta sig till mig och det högmod, hwarmed hon undwifer mig, inge mig antipati. Det är en sublim tanke att se den blomma bruten och wißnad, som nu prålar med sina glänsande färger. Jag unnar dig att utföra denna sublima idee, och det skall icke fattas dig medel att lätt och säkert hinna detta mål. Skulden bör falla på Hermogenes' hufvud och förrinta honom!"

Eufemia ordade widlyftigare om denna sin plan och blef mig med hwarje ord förhatligare, th i henne såg jag endast förbrüterskan, och så mycket jag än törstade efter Aurelias fördärf, war mig Eufemias hjälp lifwäl förfäktlig. Till hennes stora förwåning afwisade jag därför hennes förslag, fast jag inom mig war fast besluten att på egen hand fullborda det, hwartill Eufemia wille påtvinga mig sitt bistånd.

Som baronessan förmodat, stannade Aurelia på sitt rum, förebärande en opåblighet, och dhmedelst undandragande sig min undervisning för de närmaste dagarne. Mot sin wana war Hermogenes nu mycket baronens och Reinholds sällskap. Han wisade sig mindre inåtvänd, men mera wild och wredgad. Han hördes ofta tala högt och eftertryckligt, och jag märkte att han, så ofta slumpen förde honom i min wäg, betraktade mig med återhållet groll. Också baronens och Reinholds beteende undergief en sällsam förändring. Utan att i det yttre på minsta sätt brista i den uppmärksamhet och wördnad, de förut wisat, tycktes de, thyngda af sällsamma aningar, icke kunna träffa den gemytliga ton, som annars lifwade våra

samtal. Hvad de sade war så twunget och kallt, att jag, gripen af allehanda misstankar, måste anstränga mig för att åtminstone synas obesvärad.

Eufemias blickar, som jag alltid förstod att tyda, sade mig att något inträffat, som oroade henne. Lifwäl war det oß hela dagen omöjligt att obemärkt få samtala.

Midt i natten då allt i slottet sof, öppnades en tapetdörr till mitt rum, och Eufemia inträdde med ett så förstördt utseende, att jag aldrig hittills sett henne sådan. „Viktorin“, sade hon, „förräderi hotar oß. Hermogenes har upptäckt vår hemlighet. Anthdningsswis har han ingifwit baronen misstankar, som, fast outtalade, lifwäl ängslande följa mig. Swem du är, och att Viktorin döler sig under din heliga dräkt thydes Hermogenes wara ofunnig om, däremot påstår han att, lifsom wore du djävulen själf, ha med dig förräderi, list och fördärf inträngt i huset. Så kan det ej fortfara, jag är trött på att uthärda det twång, som pålægges mig af gubben, som nu, som det synes, med ängslig swartsjuka bewakar alla mina steg. Jag will fasta bort en lefsat, som blifwit mig tråfig och du, Viktorin, bör deß willigare foga dig efter min önskan, som du då undgår att bli ertappad och slipper se det geniala förhållande, våra andar uttänkt, nedsjunka till en utnött maskerad och en wanlig och ofmaklig äftenstapshistoria. Den beswärlige gamle måste ur wägen, och låt oß rådgöra om hur wi skola göra det, men lyßna nu först till min mening! Du wet att baronen hwarje morgon, medan Reinhold är sßffelsatt, går upp i bergen för att wedergwicksa sig af traktens naturskönhet. Smyg dig tidigare ut och försök anträffa honom wid utgången af parken. Sße långt härifrån finnes en rhyglik grupp af wilda flippor, när man nått dit upp, gapar mot wandraren på ena sidan en mörk, bottenlös afgrund, där står, utspringande öfwer djupet, den så fallade »djävulsstolen«. Det påstås att giftiga dunster upp-

stiga ur afgrunden, som bedöfwa och i djupet neddraga dem, som förmätet wilja utforska hwad som döljer sig därnere. Baronen, som skrattar åt denna fabel, står ofta på detta klippblock för att därifrån njuta af den widsträckt utsikten. Det blir dig lätt att narra honom att föra dig till det farliga stället. Står han en gång där och stirrar ut öfwer trakten, befriar oß en kraftig stöt af din hand från den wanmächtige narren!" — "Nej aldrig", skrek jag häftigt, "jag känner denna farliga afgrund, känner djäfwulsstolen! Bort med dig och bort med det brott, som du fordrar af mig!"

Eufemia sprang upp med wild glöd i blicken, hennes ansikte war wanställdt af den häftiga lidelse, som behärskade henne. "Eländige wefling", ropade hon, "i din feghet wägar du motsätta dig hwad jag beslutat? Du will hellre foga dig under det nesliga ofet, än härska tillsammans med mig? Men du är i mina händer, och förgäfwes söker du göra dig fri från den makt, som håller dig fjättrad wid mina fötter! Du werkställer mitt uppdrag, i morgon får den, som pinar mig med sin åsyn, ej längre finnas till!"

När Eufemia sade detta, grep mig ett djupt förakt för hennes eländiga skryt, och med ett gällt hånkratt utropade jag: "Wan sinniga, du tror dig wara härskarinna öfwer lifwet, du tror dig lefa med deß händelser, afstå dig, att icke denna lefsa i din hand blir ett skarpt wapen, som dödar dig! Wet eländiga, att jag, som du i din wanmächtige förbländning tror dig härska öfwer, håller dig, som ödet själf, i mina bojar. Din brottsliga lek är endast det fängslade rofdjurets frampaktiga rörelser i buren! Wet då, eländiga, att din älskare ligger krossad i afgrunden, och att du i hans ställe omfamnat hämnaren! Gå och förtwisla!"

Eufemia wacklade, konvulsiviskt skälswande, war hon nära att sjunka till golfwet, jag grep henne och stötte

henne genom tapetdörren ut i korridoren. Tanken att döda henne steg upp i mig, jag underlät det utan att weta af det, ty när jag stängde tapetdörren trodde jag att jag verkligen utfört dådet. Jag hörde ett skrik och bullret af en dörr, som stängdes.

Nu hade jag ställt mig på en standpunkt, som försatte mig utanför allt wanligt mänskligt handlande, nu måste slag följa på slag, och i det jag förklarade mig som hämnadens onde ande, måste jag utföra det oerhörda. Eufemias undergång war besluten, och när detta skett, skulle Aurelia bli min.

Jag häpnade öfwer den inre styrka, som gjorde det möjligt för Eufemia att nästa dag wisa sig munter och obeswärad. Hon talade själf om att hon under natten fallit i ett slags tillstånd af somnambulism och lidit af häftig framp. Baronen wistade sig deltagande, men Reinholds ögon woro twiflande och misstrogha. Aurelia stannade på sitt rum, och ju mindre jag lyckades att träffa henne, desto mer greps jag af raseri. Eufemia inbjöd mig att på den wanliga vägen smyga mig till hennes rum, när det blifwit tyst i huset. Jag hörde det med glädje, ty stunden för hennes ödes fullbordan war nu inne. Jag gömde en liten, spetsig knif, som jag sedan barndomen begagnat att skära i trä med, i min kåpa och uppsöfte henne sålunda, rustad till mordet. „Jag tror att wi båda i går hade tunga och ängslande drömmar“, började hon, „det förefom mycket om afgrunder i dem, men det är öfwer nu.“

Hon hängaf sig sedan efter sin wana åt mina brottsliga smekningar, jag war full af djävulskt hän och kände endast den lust, som uppstod genom misbruket af hennes egen skamlöshet. När hon låg i mina armar, tappade jag knifwen, hon rös, som gripen af dödsångest. Jag tog hastigt upp knifwen och uppsköt mordet, som själf gaf mig andra wapen i händerna. Eufemia hade låtit uppduka

italienskt vin och syltade frukter. „Suru klumpigt och utnött“, tänkte jag, bytte skickligt om glaset och låtsade endast äta af frukterna, som jag släppte ned i mina vida ärmar. Jag hade hunnit dricka två eller tre glas vin ur det glas, som Eufemia hade ställt i ordning åt sig själf, då hon föregaf att hon hörde buller i slottet och bad mig att jag strax skulle lämna henne. Efter hennes beräkning skulle jag dö på mitt eget rum. Jag smög mig genom den långa, swagt upplysta korridoren. Jag gick förbi Aurelias rum och stannade som förtrollad. Jag såg henne, det var som swäfwade hon framför mig, kärleksfullt betraktande mig som i visionen och winkande åt mig att följa. Dörren gick upp för trycket af min hand, och jag stod inne i rummet. Dörren till kabinettet var endast tillstjuten, en ljum luft slog emot mig upphetsande och bedöfwande, jag kunde knappt andas. Ur kabinettet trängde fram till mig de djupa ångestfulla suckarne af henne, som kånste drömde om mord och förräderi, och jag hörde henne bedja i sömnen.

„Till handling, till handling, hwarför dröjer du, ögonblicket flyr!“ så manade mig den hemlighetsfulla matten inom mig. Medan hade jag tagit ett steg in i kabinettet, då någon skrek bakom mig: „Fördömd, du bof till mördare, nu har jag dig fast!“ Jag kände mig med jättehand gripen bakifrån. Det var Hermogenes; jag vred mig lös från honom med uppjudande af hela min styrka och wille tränga mig därifrån, men han anföll mig ånho och sargade min nacke med rasande bitt. Wansinnig af smärta och raseri, brottades jag länge och förgäfwes med honom, slutligen twingades han af en häftig stöt att släppa mig, men då han än en gång angrep mig, drog jag fram knifwen. Två stung, och han sjönk roflande till golfwet, så att det doft genljöd i korridoren.

Efter Hermogenes' fall sprang jag i wildt raseri utför trappan, då ropade gälla röster öfwer allt i slottet: mord,

mord! Ljus irrade hit och dit, och ljudet af skynsamma steg genljöd i de långa gångarne. Jag urskilde baronens och Reinholds röster, som häftigt talade till tjänstfolket. Allt ljudligare och ljusare blef det i slottet, allt närmare och närmare hördes ropet: mord, mord! Angesten gjorde mig förvirrad, och jag råfode in i en aflägsen sidotrappa. Swart skulle jag flh, hwar dölja mig? Ännu för få minuter sedan, då jag wille döda Eufemia med knifwen, hwarmed jag mördade den wansinnige Hermogenes, kändes det som kunde jag med det blodiga mordwerktghet i handen, litande på min makt fäckt träda fram, då i skugg fruktan ingen skulle wågat att hålla mig tillbaka, men nu war jag själf gripen af dödlig ångest. Slutligen war jag sent omsider i hufwudtrappan, tumultet hade dragit bort i riktning mot baronessans rum, det blef lugnare, och i tre språng war jag nere och blott på få stegs afstånd från porten. Då trängde ett gällt skri genom gångarne, likt det jag hört föregående natt. Hon är död, mördad af det gift, hon beredde mig, ljöd det doft inom mig. Men nu strömmade det ljus ur Eufemias wåning. Aurelia skref ångestfullt på hjälp. Anho skallade det: mord, mord! De hade funnit Hermogenes' lik. „Spring efter mördaren!“ hörde jag Reinhold ropa. Då gaf jag till ett rått skratt, så att det ekade i salar och korridorer, och ropade med skräckinjagande röst: „Wanwettige, wiljen I fånga ödet, som straffar förbrutarne?“ Man lyddes, och de antågande stannade som fastnaglade uppe i trappan. Jag wille icke längre flh, utan gå emot dem, med tordönsstämma förkunnande Guds hämnd öfwer brottslingarna. Men — o, rysliga syn! Framför mig — framför mig stod Viktorins blodiga gestalt, icke jag, utan han, hade uttalat orden. Mitt hår reste sig af fasa, i wansinnig ångest störtade jag ut i parken.

Jag war redan ute i det fria, då jag hörde flappret af häfthofwar bakom mig, och i det jag samlade mina första

frakter för att undgå förföljelsen, snafwade jag öfwer en trädrot och föll till marken. Snart woro hästarne i fatt mig. Det war Viktorins jägare. „För Jesu skull nådig herre“, började han, „hwad har händt i flottet, man ropar mord! Byn är redan i uppror. Nå, hwad det än må wara, en wänlig makt har ingifwit mig tanken att packa ihop och rida hit från staden. Ni har alltsammans i sadelpåsarne på er häst, nådig herre, th till en början måste wi wäl hålla oss skilda åt, icke sant, något rysligt har inträffat?“ Sag reste mig upp, och swingande mig i sadeln, gaf jag jägaren befallning att rida tillbaka till staden och där afwakta vidare order. När han förswunnit i mörkret, steg jag åter af hästen och ledde den försiktigt in i den täta tallskogen, som utbredde sig framför mig.

Äfwenthyr på resan.

När de första solstrålarne lyfte in i den mörka tallskog-
gen, stod jag wid en frisk och klar bäck, som strömmade
fram öfwer glatta kiselstenar. Gästen, som jag med möda
ledt fram genom snåren, stod lugnt bredwid mig, och det
första jag gjorde war att undersöka kappsäcken, hwarmed
den war lastad. Jag fann där linne, klädespersedlar och
en med guld fylld börs. Jag beslöt att strax kläda om
mig, och med tillhjälp af sax och kam, som jag fann i ett
etui, klippte jag skägget och ordnade håret, så godt jag
kunde. Jag kastade af mig kåpan, hwari den ödesdigra
knifwen, Viktorins portfölj och korgflaskan med återstod-
en af djäfswulselixiret ännu lågo qwar, och snart stod jag
i wärldslig dräkt med resmössa på hufwudet och kunde
knappast igenkänna mig själf i spegelbilden i bäcken.
Snart nådde jag skogsbrynnet, och den i fjärran uppstig-
ande röken och flockflangen, som ljöd emot mig, lät mig
förmoda närheten af en by. Jag hade knappast hunnit
uppför höjden framför mig, innan en wacker och wänlig
dal öppnade sig, där en stor by war belägen. Jag slog in
på den breda wäg, som slingrade sig nedåt, och när back-
en blifwit mindre brant, steg jag till häst för att om
möjligt wänja mig wid den mig främmande ridkonsten.
Kåpan gömde jag i ett ihåligt träd, och med den förwisa-
de jag äfwen alla de widriga händelserna i slottet till
den wilda skogen. Jag kände mig glad och modig, och jag
war nu öfwerthgad att endast min öfwerretade fantasi
för mig framkallat Viktorins blodigt gräsliga gestalt,
och att de sista orden, som jag omedwetet tillropat förföl-
jarne, gifwit det sanna och werfliga uttrycket för ödets
hemliga mening, som fört mig till slottet och gifwit an-
ledning till hwad jag där företog. Som det allsmäktiga
ödet själfst hade jag inträngt därstädes, straffande brottet

och öfwande wedergällning mot syndarne, i det jag beredde deras undergång. Endast den hulda bilden af Aurelia war ännu lefwande inom mig, och jag kunde icke tänka på henne utan att känna mig beflämd och till och med fysiskt lidande. Likväl kände jag en aning att jag kanske skulle få återse henne i ett fjärran land, ja, att hon en gång skulle bli min, bunden wid mig med oupplösliga band, dragen till mig med oemotståndlig nödwändighet.

Jag märkte att folk, som mötte mig, stannade och förwånade sågo efter mig, ja, att wården i byn knappast kunde finna ord för sin häpnad wid min åsyn, och detta gjorde mig ej litet orolig. Medan jag åt frukost, och min häst fick foder, samlades en mängd bönder i frogrummet, hwilka hwistade till hwarandra, i det de betraktade mig med sneda blickar. Allt mera folk kom till och omringade mig, gapande af dum undran. Jag försökte att förbli lugn och obeswärad och ropade med hög röst på wården, som jag befallde att sadla hästen och fastsnöra kappsäcken. Twethdigt leende, gick han ut och återwände i sällskap med en lång man, som med allwarlig ämbetsmin och komiskt gravitetiskt hållning steg fram till mig. Han såg skarpt på mig; jag beswarade blicken, i det jag reste mig upp och ställde mig tätt inpå honom. Detta tycktes i någon mån bringa honom ur fattningen, och han såg sig fhygg omkring bland de församlade bönderna.

„Nå, hwad står på“, utropade jag, „ni tycks ha något att säga!“ Den allwarlige mannen harskade sig och sade, i det han försökte inlägga så mycken wiktighet som möjligt i rösten: „Min herre, ni kommer icke härifrån, innan ni för oss, domaren på stället, omständligt redogjort hwem ni är efter alla qwaliteter hwad födelse, stånd och wärdighet angår, också måste ni uppgifwa, hwarifrån ni kommer, och hwart ni tänker resa efter alla qwaliteter, ortens läge och namn, provinsen och staden, och hwad widare är att bemärka, ni måste, som rätt och brufligt

är, förelägga oß, domaren, ett paß, skrifwet och under-
skrifwet efter alla gvaliteter." Jag hade ej kommit att
tänka på nödvändigheten af att antaga ett namn, och
ännu mindre hade det fallit mig in att det egendomliga
och främmande i mitt yttre i hvarje ögonblick skulle
bringa mig i förlägenhet och ge anledning till efterforsk-
ningar rörande min person. Bydomarens fråga kom
därför så oförberedt, att jag förgäfwes funderade på ett
nöjaktigt svar. Jag beslöt mig för att försöka hwad läck
bestämmdhet kunde uträtta och sade med fast röst: "Jag har
anledning att förtiga hwem jag är, och därför är det för-
gäfwes att försöka få se mitt paß, för öfrigt afsta er att
ens för ett ögonblick uppehålla en ståndsperson med era
löjliga widlyftigheter!" "Haha", utropade domaren, me-
dan han snusade ur en stor dosa, ur hwilken samtidigt de
fem bakomstående nämndemännen tog sina prisar, "haha,
war inte så fattig, nådige herre! Ers excellens måste fin-
na sig i att stå till swars för domaren och wisa passet, th
för att säga rent ut, husera här i bergen sedan någon tid
miktänkt folk, som då och då titta fram ur skogen för att
åter förswinna som den lede själf, ett förbannadt tjuf-
och rövwarpack, som ligger i försåt för resande och anstäl-
ler åtskillig skada med mord och brand, och ni, min nådi-
gaste herre, ser werfligen så egendomlig ut, att ni ganska
mycket liknar bilden af en rövwaranförare och spetsbof,
som den höglofliga landsregeringen tillsändt oß domar-
en, noggrant tecknad och beskrifwen efter alla gvaliteter.
Alltså, utan vidare omständigheter, fram med passet el-
ler i tornet med er!"

Jag märkte att intet war att uträtta med farlen och
gjorde ett annat försök. "Stränge herr domare", sade jag,
"om ni wille wisa mig den nåden att jag finge tala en-
sam med er, skulle jag i förtroende till er klofhet för er
hoppa en hemlighet, som föranleder mig komma hit i en
dräkt, som synes er så påfallande." "Haha, uppenbara

mig en hemlighet", sade domaren, "jag anar redan hvad det är fråga om, gå nu ut, godt folk, bewaka fönster och dörrar och låt ingen komma ut eller in!" När wi blifwit ensamma, började jag: "Herr domare, ni ser i mig en olycklig flykting, som med wänners tillhjälp slutligen lyckats fly ur ett nesligt fängelse för att undgå faran att för alltid bli inspärrad i kloster. Låt mig slippa att upprepa de närmare omständigheterna af en historia om en hämndlysten familjs ränker och elakheter. Kärleken till en flicka af lågt stånd war orsaken till mina lidanden. I fängelset hade skägget fått wäxa, och man hade gifwit mig tonsur, som ni wäl kan se. Först efter flykten kunde jag kläda om mig i skogen. Ni inser nu själf hwarifrån den egendomlighet i mitt yttre härrör, som ingett er så swåra misstankar. Ett par kan jag, som ni förstår, ej wisfa er, men för sanningen af mina uppgifter har jag wisfa grunder, som ni nog skall anse giltiga". Med dessa ord tog jag fram bürsten, lade tre blanka dukater på bordet, och domarens gravitetiska allwar förbyttes i ett midsande smälöje. "Edra grunder, min herre", sade han, "äro wißt tillräckligt inlysande, men upptag det icke illa, det fattas ännu en wiß öfwerthgande jämnhet efter alla gwaliteter! Om ni will att jag skall låta udda wara jämnt, måste era grunder också wara sådana." Jag begrep skälmen och lade ännu en dukat på bordet. "Nu ser jag", sade domaren, "att jag gjort er orätt med mina misstankar, men lå, som ni wäl är wan wid, in på bivrägarne och håll er borta från stora landsvägen, till det ni befriat er från ert misstänkta yttre!"

Han slog nu upp dörren på wid gäfwel och ropade till den församlade mängden: "Herrn därinne är en förnäm herre efter alla gwaliteter, han har i en hemlig audiens upptäckt för oss, domaren, att han reser infognito, d. w. s. på ett obekant sätt, och att ni inte behöfwer lägga er i saken, era slunglar! Lycklig resa, min herre!"

Bönderna drogo sig tysta åt sidan och åstogo mössorna, när jag swingade mig upp på hästen. Jag wille rasft spränga ut genom porten, då hästen blef istadig, och min ofskicklighet i att rida gjorde det omöjligt för mig att få den ur stället. Den wände sig rundt och fastade mig under böndernas skallande skratt i armarne på domaren och wården, som skyndat till stället. „Det war en elak häst“, sade domaren med ett undertryckt skratt. „En elak häst“, upprepade jag, slående af mig dammet. De hjälpte upp mig, men ånho stegrade sig hästen, frustande och fnysande, och war omöjlig att få ut genom porten. Då genmälte en gammal bonde: „Wid porten sitter ju Piese, den gamla trollpackan och släpper icke fram nådig herrn, förrän han ger henne en slant!“ Först nu fick jag syn på en gammal trasig tiggargumma, som satt nedhufad i porten och plirade emot mig med wansinne i blicken. „Will färingen strax packa sig i wäg!“ skref domaren, men den gamla frågade: „Blodsmannen har inte gifwit mig någon slant, ser ni ej att en död människa ligger framför mig, blodsmannen kan icke komma fram, th lifet reser på sig, men jag skall hålla ner det, om blodsmannen ger mig en slant!“ Domaren grep hästen wid thgeln och wille, utan att åfta den wansinnigas skrif, leda den genom porten, men alla hans ansträngningar woro förgäfves, och under tiden skref qwinnan: „Blodsmän, blodsmän ge mig slanten, ge mig slanten!“ Jag tog ett tag i fickan och fastade henne penningar i skötet, och gumman sprang jublande upp och skref: „se så wackra slantar blodsmannen ger mig, se så wackra slantar!“ Men min häst gnäggade och galopperade, när domaren släppte honom, ut genom porten. „Du går ju ridten utmärkt efter alla qwaliteter“, sade domaren, och bönderna skrattade utan hejd, då de sågo hur jag flög upp och ned wid hästens muntra språng, och ropade: „se, se den där rider som en kapuciner!“

Sela händelsen i byn, framför allt den vansinniga gummans hemiska ord, hade gjort mig icke litet orolig. Mina viktigaste åtgärder borde vara att så snart som möjligt från min yttre människa aflägsna allt, som kunde falla i ögonen, och ge mig ett namn, hvarmed jag obemärkt kunde försvinna bland mängden. Lifwet låg framför mig som ett mörkt, ogenomträngligt öde, hvad kunde jag göra annat än låta mig ryckas med af vågor=na i floden, som drog mig med sig! Alla trådar woro af=flitna, som förr bundo mig wid bestämda lefnadsförhål=landen, och ingenstädes kunde jag finna någon hållpunkt.

Lifligare och lifligare blef det på landsvägen, och allt förkunnade redan på afstånd att jag nåskades en stor och rik handelsstad. Snom få dagar låg staden framför mig och, utan att någon frågade eller ens noga betraktade mig, red jag in i förstaden. Ett stort hus med blanka fönster af spegelglas, öfver hwars dörr ett gyllene be=wingadt lejon prålade, tilldrog sig min uppmärksamhet. En massa folk strömmade ut och in, wagnar kommo och foro, och genom fönstren i nederwåningen hörde jag lju=det af skratt och flangen af glas. Jag hade knappast hun=nit stanna framför dörren och stigit af hästen, förr än en dräng beskäftigt skyndade ut och ledde bort den. En pryd=ligt klädd kypare gick med slamrande nyckelnippa fram=för mig uppför trappan; när wi woro i andra wåningen såg han flyktigt på mig och wisade mig ännu en trappa högre upp. Där anwisade han mig ett måttligt stort rum, frågade höfligt hvad jag önskade, flockan 2 åts middag i n:o 10 i första wåningen o. s. w. „Ge mig en flaska win!“ war det första ord, jag kunde få fram för hans tjänstaktiga ordflöde.

Knappast war jag allena, förrän det knackade på dör=ren, och ett ansikte wisade sig, som war lift en komisk mask, som jag wäl sett någon gång. En spetsig, röd näsa, ett par små, gnistrande ögon, en lång haka och härtill en

upptornad pudrad tupe, ett stort halskrås, en eldröd väst, ur hwilken två tjocka flockedjor hängde fram, byxor och frack, bitwis för trånga, bitwis för wida, kortli=gen, som med konsekvens icke passade! Så uppenbarade sig denna figur under en bugning, som tog sin början wid dörren, med hatt, kam och sax i handen och sade: „Sag är husets frisör och har den äran att tillbjuda eder mina ringa tjänster!“ Den lilla torra figuren hade något så komiskt, att jag knappast kunde betwinga min skratt=luft. Mannen war mig wälkommen, och jag töfwade icke att fråga om han tilltrodde sig att ställa min efter resan oordnade frisyra i ordning. Han såg på mitt hufvud med minen af en konstnare och sade, i det han lade högra handen med graciöst böjda och utspärrade fingrar på hjärtat: „Ställa i ordning? — O, Gud, Pietro Belcam=po, som snöde afundsmän helt enkelt kalla Peter Schön=feld, du blir misstänkt! Men ställer du icke själf ditt ljus under en skäppa, i stället för att låta det lysa för wärld=den? Skulle ej den fina hyggnaden af denna hand, skulle icke den geniala gnista, som lysar i dessa ögon och i förbi=farten färgar denna näsa som en morgonrodnad, ja, skulle icke hela ditt wäsen förråda för den första blicken af en människofännare att en ande bor i dig, som sträfwar eft=er idealet? »Ställa i ordning« — ett hyligt ord, min her=re!“

Sag bad den underlige lille mannen att icke förifra sig, enär jag tilltrodde honom den största skicklighet. „Skick=lighet“, fortsfor han ifrigt, „hwad är skicklighet? Hvem är skicklig? Den som på tjugu stegs afstånd kastar ett lins=forn genom ett nålsöga. Den som fäster fem centner wid wärjan och så balanserar den på nålspetsen. Sex tim=mar, sex minuter, sex sekunder och ett ögonblick? Ack, hwad är skicklighet? Den är alldeles främmande för Pie=tro Belcampo, som konsten, den heliga konsten, genom=tränger. Konsten, min herre — konsten! Min fantasi ir=

rar omkring i lockarnes underbara arkitekturstycken, i deras konstnärliga struktur, som en Zephyrsfläkt kan bygga upp i böljande våglinjer eller — förstöra. Där skapar, verkar och sträffvar den. O, det är något gudomligt i konsten, ty konsten, min herre, är egentligen ej så mycket den konst, som man talar om, utan uppstår först af allt det, som man kallar konst! Ni förstår mig, min herre, ty ni synes vara en tänkande ande, hwilket jag kan sluta mig till af den lilla hårtesten, som på höger sida hänger ner öfver eder ärade panna?"

Jag förjäfrade att jag fullständigt förstod honom, och emedan den lille mannens originella narraktighet roade mig, beslöt jag att icke på minsta wis afbryta hans ifver och patos, medan jag tog hans tjänster i anspråk. „Hwad tänker ni då", sade jag, „göra af mitt tofswiga hår?" „Hwad ni will", sade den lille mannen, „men om konstnären Pietro Belcampos råd för er har någon bethydelse, så låt mig först skärskåda widden, bredden och längden af ert wärda hufwud, er gestalt, gång, miner och åtbörder, sedan skall jag säga er om ni lämpar er bäst för det antiika eller romantiska, för det heroiskt sublima eller naivt idylliska eller möjligen för den satiriskt humoristiska. Därpå skall jag antingen framfalla andarne af en Caracalla, Titus, Karl den store, Henrik den fjärde, Gustaf Adolf — eller en Virgilius, Tasso, Boccaccio. Inspirerade af dem, rycka musklerna i mina fingrar, och under saxens sonora gnäll skall ett mästerwerk träda i dagen. Det blir jag, min herre, som skall fullända den karakteristisk, som skall ta sig uttryck i ert lif. War god och gå några slag fram och åter i rummet, jag måste iakttaga, uppmärksamma, skärskåda!"

Jag måste foga mig efter den furiöse mannen och gick efter hans önskan fram och tillbaka i rummet, medan jag i min gång sökte dölja det klosterliga skick, som ingen fullständigt kan bortlägga, wore det än så länge, sedan han

lämnat flostret. Den lille betraktade mig uppmärksamt och trippade suckande bredvid, under det han tog fram sin näsduk och torkade smettdropparna från pannan. Han suckade och sade: „Min herre, hvad kan det betyda? Ni war icke naturlig, det fanns ett twång i dessa rörelser, en strid mellan motsatta naturer. Ännu ett par steg, min herre!“ Jag afflog hans begäran och sade att han nu måste besluta hur han skulle klippa mitt hår. „Låt begrafwa dig Pietro“, utropade den lille ifrigt, „du blir misstånd här i världen, där ingen trohet och uppriktighet mer finnes till! Men ni skall likwäl beundra min djupa blick, ja, mitt geni, min herre! I er gång ligger något, som tyder på en man af andligt stånd. »Ex profundis clamavi ad te Domine — Oremus — Et in omnia sæcula sæculorum Amen!«“ Den lille mannen sjöng detta med hes stämma, noga härmande ställningen och åtbörderna af en munk, men sedan antog han en trotsig hållning, rhyttade pannan, spärrade upp ögonen och sade: „Världen tillhör mig. Jag är rikare och flötare än ni andra mullwadar; böjen er för mig! Ser ni, min herre“, sade han „dessa äro hufwudingredienserna i ert yttre uppträdande, och om ni önskar det, skall jag sammanblanda litet Caracalla, Abelard och Boccaccio och så börja på med en antikt-romantisk hyggnad af eteriska lockar.“ Det låg så mycket sanning i den lilles iakttagelser, att jag höll det för rådligt att erkänna för honom att jag fordom varit andlig och redan erhållit tonsuren, som jag nu så mycket som möjligt wille dölja.

Under sällsamma hopp, grimaser och beshnnerligt prat bearbetade den lille mannen mitt hår. Än såg han missnöjd och mörk ut, än skrattade han, än stod han i atletisk hållning och än på täspetsarne, kort sagt, det war nästan omöjligt att hålla sig för skratt. Slutligen war han färdig, och jag bad honom, innan han fick tid att prata, att skicka någon till mig, som kunde taga sig an mitt skägg.

Då smålog han sällsamt, smög sig på tårna till dörren och stängde den. Därpå sade han: „Gyllene tid, då skägg och hår ännu i en hymnighet af lockar woro mannens prydnad och det wärdiga föremålet för en konstnärs omsorger! Men du är förbi! Mannen har bortkastat sin skönaste prydnad, och en hel skändlig klag har med sina hemliga instrumenter ägnat sig åt skäggets utrotande ända intill huden. O, I snöde rakmästare! Ännu finnes män af Pietros art, som motverka ert usla handtverk och, sänkande sig till er nesliga kuilt, söka att rädda det, som ännu höjer sig öfwer tidens vågor. Th hwad är skägget annat än en uppfinning af vår konst, i hwilken sträfwan till det sköna och heliga tar sig uttryck! Pietro, wisa nu hwilken stor själ som bor i dig, då du nu nedstiger till skäggsfraparens usla wärf!“ Under detta tal hade den lille framtagit en fullständig barberareattiralj och begynte med lätt och öfwad hand befria mig från mitt skägg. Under hans händer framgick jag werfligen snart som en annan människa och behöfde nu endast andra, mindre i ögonen fallande kläder för att undgå faran att genom mitt yttre ådraga mig en farlig uppmärksamhet. Belcampo log själfbelåtet, och jag sade honom att jag war obekant i staden och wille kläda mig efter ortens sed. För att uppmuntra honom att bli min kommissionär, tröfste jag en dukat i hans hand. Han blef som förklarad och slufade dukaten med ögonen. „Ärade gynnare och mæcenat“, började han, „jag har icke misstagit mig på er, inspirationen ledde min hand, och i polisongernas örnflykt uttalar sig edra höga tänkesätt. Jag har en vän, en Demon, en Drestes, som fulländar på kroppen hwad jag begynt på hufwudet, med samma djupsinne och geni. Min herre, ni förstår att jag syftar på en klädkonstnär, th jag fallar honom så i stället för den triviala benämningen skraddare.“ Han skyndade bort och återkom med en stor, wälklädd man, som i allt utgjorde den lilles motsats, och

som han föreställde som sin Damon. Damon mätte mig med ögonen och framtog sedan ur ett paket flädespersedlar, hwilka motsvarade mina önsfningar.

Den lille öfwerflödade af grotesk swada, och då kanske fåtalet lånat honom ett så villigt öra som jag, war han öfwerlycklig att få låta sitt ljus lysa. Damon, en allwarlig och synbarligen förnuftig man, afbröt hans prat, i det han grep honom i axeln och sade: „Schönfeld! Du är i dag riktigt i tagen att prata dumheter, jag slår wad att herrn fått örsprång af allt wanwett, som du kommer fram med!” Belcampo böjde sorgset sitt hufwud, grep sedan sin dammiga hatt och sprang på dörren sägande: „Ja, så blir jag blottställd af mina bästa wänner!” Damon sade wid affskedet: „Det är en yntrigg af eget slag, den där Peter Schönfeld! Mycket läsning har gjort honom halft förryckt, men han är en godmodig karl och skicklig i sitt yrke, hwarför jag godt kan fördrå honom.”

I min nya och synghga dräkt wågade jag taga del i de talrikt besökta, gemensamma måltiderna nere i matsalen, och all min skugghet förswann, då jag märkte att icke ens min närmaste granne gjorde sig mödan att närmare betrakta mig. I främlingslistan hade jag med tanke på min befrielse genom priorn, kallat mig Leonard och utgifwit mig för en privatman, som reste för sitt nöje. Sådana resande fanns det godt om i staden, och i denna egenkap gaf jag ingen anledning till efterforskningar. Det war ett särskildt nöje för mig att ströfwa genom gatorna och förströ mig med att betrakta de rift försedda bodfönstren och där utställda taflor och kopparstic. På aftnarne besökte jag de offentliga promenaderna, och stundom uppfyllde mig min ensamhet midt i den täta folkträngseln med bittra känslor. Då tänkte jag på hur fordom alla wänligt och wördnadsfullt hälsade på den berömda predikanten och girigt täflade om ett par ord af mig, och jag betogs af bittert mismod. Men denne tala-

re war ju munken Medardus, som nu är död och begrafwen i den djupa bergsklyftan, jag är icke han, th jag lefwer, ja, först nu har ett lif gått upp för mig, som erbjuder mig sina njutningar. Om mina drömmar för mig upprepade händelserna i slottet, förefom det mig som om detta händt någon annan och icke mig; denne andre war återigen kapucinermunken, men ej jag själf. Endast tanken på Aurelia band min förra existens samman med min numvarande.

Jag underlät ej att besöka en del offentliga ställen, där man drack och spelade, och färsfildt behagade mig ett litet hotell af detta slag inne i staden, där på grund af det goda winet ett talrikt sällskap hwarje afton kom tillsammans. Wid bordet i ett fidorum såg jag alltid samma personer, deras konversation war liflig och spirituell. Jag lyftades närma mig dessa män, som bildade en slutten frets, i det jag till en början satt affides och drack mitt win i ett hörn af rummet, då och då delgaf dem någon intressant litterär notis, som de själfwa förgäfwes föfte erinra sig, och slutligen inbjöds att taga plats wid bordet; hwilket de så mycket hellre tilläto, som mitt lediga föredrag och mångfaldiga kunskaper wäckte deras intresse. Sålunda förwärfwade jag en angenäm umgängeskrets, och allt mer wänjande mig wid lifwet ute i världen, blef min stämning dag för dag gladare och mera obefwärad.

I det sällskap, jag besöfte, talades mycket om en främmande målare, som inträffat i staden och där föranstaltat en utställning. Alla, utom jag, hade redan sett taflorna och prisade deras förträfflighet i så starka färger, att jag också beslöt mig gå dit. Målaren själf war ej närvarande, då jag inträdde i salen. En gammal man förewisjade samlingen och namngaf mästarne till en del främmande taflor, som målaren utställt tillsammans med sina egna. Det war wackra sthycken, mestadels original af

berömda mästare, hwilkas anblick gjorde mig hånryckt. Framför några bilder, som gubben kallade kopior efter stora gamla freskomålningar uppstego i min själ minnen från min tidigaste ungdom. Det war tydligen kopior från »den heliga linden». En känsla af djupt wemod grep mig, och jag kunde knappast qwäfwä ett högljudt utrop, när min blick föll på ett porträtt i kroppsstorlek, hwari jag igenkände min fostermor, furstinnan. I den härliga qwinnans ögon låg uttrycket af en mot himmelen riktad själ, hon tycktes bedja om tillgift för den brottslige och fräcke syndare, som wäldsamt lösflitit sig från hennes modershjärta. Jag såg henne framför mig! „Har du warit riktigt from och god, Fransiscus?“ frågade hon med en röst, hwars fulltonigaklang färleken dämpade. — „Har du warit from och god?“ — Nej, hwad kunde jag swara? Jag hade hopat brott på brott, och på löftesbrottet följde mordet! Sönderfliten af ånger och grämsse, sjönk jag halft wanmäktig ned på knä, och tårar strömmade ur mina ögon.

Häpen, kom gubben fram till mig och frågade: „Swad går åt er, min herre?“ „Bilden är lif min döda moder“, swarade jag doft, reste mig och försöfte återwinna min fattning. „Kom, min herre, sade den gamle“, sådana minnen äro smärtsamma, och man bör undwika dem. Här är ännu ett porträtt, som min herre håller för sitt bästa. Bilden är målad efter modellen och nyh fullbordad, den är öfwerhängd, för att solen ej skall fördärwa den icke fullt intorkade färgen!“ Gubben ställde mig omsorgsfullt i den rätta belysningen och borttog hastigt förhänget. — Det war Aurelia! — Mig grep en fasa, som jag icke kunde befämpa.

Dock, med giriga blickar slukade jag Aurelias behag, hwilka strålade ur den af ett rikt lif glödande bilden. Det fromma barnets milda och barnsliga blick tycktes anklagga brudens skändlige mördare, men hwarje känsla af

änger dog bort i bittert hän. Endast det pinade mig att Aurelia ej blifwit min under den ödesdigra natten. Hermodenes uppträdande gjorde detta företag om intet, men det kostade honom lifwet! Aurelia lefwer, och det är nog för att ge näring åt hoppet att få äga henne.

Så försökte jag inge mig själf ett brottsligt mod, medan jag stirrade på taflan. Gubben syntes förwånad. Han pratade åtskilligt om teckning, ton och kolorit, men jag lyfnade icke till honom. Tanken på Aurelia och min förhoppning att en gång kunna fullborda det uppskjutna dådet, uppfyllde mig så helt och hållet, att jag skyndade bort, utan att fråga efter den främmande målaren och kanske på detta sätt få reda på hur det förhöll sig med dessa målningar, hwilka innehöllo som en chfel af anthydningar öfwer min egen lefnad.

Man talade mycket om den främmande målarens taflor och ishinnerhet om den sällsynta pregnans, som han förstod att gifwa sina porträtt. Jag twingade mig att instämma i detta pris och med en säregen glans i uttrycken, som endast war en reflex af den hänfulla ironi, som, lik en förtärande eld, brände inom mig, skildra det outsägliga behag, som låg utbredt öfwer Aurelias fromma, änglasköna anlete. Någon sade att han nästa afton skulle i sällskapet införa målaren, hwilken fulländandet af några påbörjade porträtt qwarhöll på orten, och som, fast tämligen bedagad, likwäl war en härlig och intressant konstnär.

Bestormad af sällsamma känslor och underliga aningar, uppsökte jag denna qwäll senare än wanligt mitt sällskap; wändande mig ryggen, satt främlingen wid bordet. När jag slog mig ned på min plats, warseblef jag honom. Där stirrade emot mig dragen af den fruktansvärde ofände, som på Antoniusdagen stått lutad mot pelaren och då fyllde mig med ångest och fasa. Han betraktade mig länge med djupt allwar, men den stäm-

ning, hwari jag befann mig, allt sedan jag sett Aurelias bild, gaf mig styrka och mod att uthärda denna blick. Fienden satt nu synlig för mina ögon, och det gällde att med honom begynna en kamp på lif och död. Jag beslöt att invänta anfallet, men då slå det tillbaka med wapen, på hwars styrka jag kunde lita. Främlingen tycktes icke synnerligen fästa sig wid mig, utan fortsatte, åter vändande sig från mig, det samtal rörande konst, i hwilket han wid min ankomst varit inbegripen. Man kom att tala om hans målningar och berömde särskildt Aurelias porträtt. Någon påstod att bilden, ehuru den genast kännetecknade sig som porträtt, likväl kunde tjäna som studie till en helgontafla. Man frågade mig om min mening, och ofrivilligt undföll det mig att jag ej kunde tänka mig den heliga Rosalia annorlunda än just som porträttet af den ofända. Målaren syntes icke lägga märke till mina ord, utan inföll strax: „I själfwa werket är den qwinna, porträttet framställer, ett fromt helgon, som i kampen med sorgen höjer sin själ mot himmelen. Jag har målat henne, då hon drabbad af en fasanfull olycka, hoppas tröst af religionen och bistånd af den ewiga makt, som har sin tron ofwan molnen, och jag har i bilden söft återgifwa uttrycket af ett hopp, som endast kan bo i en själ, som lyfter sig öfwer det jordiska.“ Man kom nu in på andra samtalsämnen, och winet, som denna dag främlingen till ära war bättre och flödade rikligare, lifwade sinnena. Swar och en söfte berätta något muntert, och ehuru främlingen endast tycktes le invärtes, och detta löje afspeglades i hans ögon, förstod han dock att med några då och då framkastade ord hålla stämningen wid makt. Om jag också ej kunde undertrycka en hemsk rysning, då jag mötte hans blick, öfwermann jag dock mer och mer den obehagliga stämning, som först grep mig wid främlingens åsyn. Jag berättade om den lustige Belcampo, som alla kände, och förstod att sätta hans fan-

tastiska narraktighet i så skarp belysning, att en midt emot mig sittande, tjock och gemtlig köpman med af skratt tårade ögon försäkrade att han aldrig varit med om en så rolig afton. När skrattsalfworna slutligen upphörde, frågade främlingen plötsligt: „Ha ni någon gång sett djäfwulen mina herrar?“

Man höll frågan för en inledning till någon rolig historia och försäkrade med en mun att man aldrig haft den äran, då den främmande fortfor: „hå, det fattades icke mycket i att jag fått den äran och det just på Baron G:s flott uppe bland bergen.“ Jag bäfwade, men de andra ropade skrattande: „widare, widare!“ Främlingen tog ånho till orda! „Ni känner väl antagligen alla, om ni gjort någon resa i bergstrakten, en wild och hemsk trakt, där en djup och svart afgrund gapar mot wandraren, då han lämnar tallstogen och beträder de höga, nakna flippmassiven. Det är den s. f. djäfwulsbotten och ofwanför hänger ett flippsthycke, som fallas djäfwulsstolen. Det säges att grefwe Viktorin, hwälfwande onda planer, just satt på denna flippa, då djäfwulen uppenbarade sig, och då han beslutat att i egen person utföra Viktorins snygga anslag, slungade grefwen ned i afgrunden. Djäfwulen wisade sig sedan som kapucinermunke på baronens flott, och sedan han haft förnöjelse med baronessan, skickade han henne till helwetet. Debutom strypte han baronens wansinnige son, som icke wille respektera djäfwulens infognito, utan högljudt förfunnade: »det är djäfwulen!« hwarigenom han likväl frälste en from själ, hwars undergång djäfwulen beslutat. Sedan förswann på ett oförklarligt sätt kapucinermunken, och man påstår att han fegt flytt för Viktorin, som stigit upp ur sin blodiga graf. Må det wara hur som helst med den saken, så kan jag likväl försäkra att baronessan dog af gift, Hermogenes blef lönnmördad, baronen fort därpå dog af grämelse och att Aurelia, — just det fromma helgon, som jag

målade på slottet, — som en öfvergifwen fader- och moderlös flyttade till fjärran land till ett cistercienserfloster, hwars abbedissa war befründad med hennes fader. Ni har sett bilden af denna härliga qwinna i min samling. Allt detta kan dock denne herre" — härwid pekade han på mig — „berätta er mycket bättre och omständigare än jag, emedan han wid tiden för dessa händelser wistades på slottet." Alla blickar fästes med häpnad på mig, jag sprang vredgad upp och utropade häftigt: „Hör, min herre, hwad har jag att göra med alla era dumma djävuls historier och mordberättelser, ni mißtar er på mig, ni mißtar er sannerligen, och jag ber er wara god och ej inblanda mig i saken." På grund af min inre rörelse war det mig swårt nog att ge mina ord en anströkning af lifgiltighet. Werkan af målarens hemlighetsfulla tal, lifsom min lidelsefulla oro, som jag förgäfwes sökte dölja, war blott alltför tydlig. Den glada stämningen förswann, och gästerna, som erinrade sig att jag egentligen war dem alldeles främmande, sågo mißtrognet på mig med mißtänksamma blickar.

Den främmande målaren hade rest sig upp och genomborrade mig med samma skendödslikt stela ögon, som fordom i kapucinerkyrkan, Han sade ej ett enda ord, han thöfdes stel och liflös, men hans spökaktiga blick kom mitt här att resa sig på ända, falla swettdroppar stodo på min panna, och hwarje fiber i min kropp skalf af fruktanswärd fasa. Utom mig skref jag: „Bort med dig, du är själf satan, du är det nesliga mordet, men öfwer mig har du ingen makt!"

Alla reste sig från stolarna. „Hwad är det, hwad är det?" ropade de om hwarandra, och från stora salen trängde sig en mängd människor in, som öfvergifwit spelborden, förskräckta af det fruktansvärda tonfallet i min röst. „En drucken, en wansinnig, för bort honom", ropade flere. Men den främmande målaren stod orörlig

och stirrade på mig. Ursinnig af raseri och förtwiflan, ruckte jag knifwen, hwarmed jag dödat Hermogenes, upp ur fickan och störtade mig öfwer målaren, men ett slag fastade omfull mig, och målaren hånstrattade så att det genljöd i rummen: „Broder Medardus, du spelar ett falskt spel, gå och förtwifla i skam och ånger!” Jag kände att flera af gästerna grepo fatt i mig, då bemannade jag mig, trängde mig fram som en rasande tjur, slog omkring mig i mängden, så att flera störtade omfull och lyckades bana mig väg till dörren. Jag skyndade genom korridoren, då en liten sidodörr öppnades, och jag blef indragen i ett mörkt rum. Jag gjorde ej något motstånd, th folk kom rusande efter mig. När swärmen skyndat förbi, fördes jag nedför en sidotrappa ned på gården och genom ett bakomliggande hus ut på gatan. I lyftskenet igenkände jag som min räddare den lustige Belcampo. „Högstdensamme thckes”, började han, „haft någon fatalitet med den främmande målaren, jag satt och drack ett litet glas i rummet bredwid, då larmet började, och jag beslöt, emedan jag händelsewis hittar i huset, att rädda er, då det ändå är jag ensam, som är skuld till olyckan.” „Hur är det möjligt”, frågade jag full af förwåning. „Hvem bjuder öfwer ögonblicket, hwem motstår en högre matts ingifwelser!” fortsfor patetiskt den lille. När jag arrangerade ert hår, ärade, uppflammade inom mig comme à l'ordinaire de sublimaste ideer, jag öfwerlämnade mig helt åt min othglade fantasi och glömde därför alldeles bort att i hwirfsweln afslippa wredeslocken till lagom längd och kom också att lämna qwar 27 ångsthår öfwer pannan. Dessa rätade på sig wid åsynen af målaren, som egentligen är en gengångare, och kommo så att widröra wredeslocken, hwarefter katastrofen inträffade. Jag såg allt, ärade herre, ni drog i raseri knifwen, som redan war åtskilligt blodig, men det war naturligtwis fäfängt att söka skicka den till Orkus, som redan war hemma

där, th denne målare är Ahasverus eller Bertram de Borne eller Mefistofeles eller Benevenuto Cellini eller den helige Petrus, med ett ord en eländig gengångare, som man ej kan få makt med utan med en glödgad hårtång, som kan krusa den idee, han i själfwa werket är, eller möjligen medels tankefrisering med elektriska kammar." I den lilla mannens tofiga prat låg denna stund något hemskt, men när jag såg hans löjliga skutt och komiska ansikte, måste jag, som i konvulsiviskt framp ge till ett högljudt gapstratt. Slutligen woro wi på mitt rum, och Belcampo hjälpte mig med packningen, och snart war allt färdigt till resan. Jag tryckte flera dukater i den lilles hand, han skrattade af glädje och utropade: „Hejsan, nu har jag en hederlig summa, idel glimmande guld, dränkt i hjärteblod. Det war ett lustigt infall och ingenting annat, min herre."

Tillfatsen aflockade honom min öfverraskning öfwer hans sista utrop; han bad nu att behörigen få putsa wredelocken, flippa af fasantens hårtestar och som minne medtaga en kärlekslock. Jag lät honom hållas, och han fullgjorde sin sak under de löjligaste grimaser och åtbörder. Till slut grep han knifwen, som jag wid omfläddandet lagt ifrån mig på bordet, och högg därmed omkring sig i luften, antagande en fäktares ställning. „Jag dödar er fiende", ropade han, „och som han är en idee måste han dödas med en idee. Apage Satanas, apage, apage Ahasverus — allez vous en! Nu är det gjort" sade han, bortläggande knifwen, dragande djupt efter andan, och torfade pannan lift en, som fullgjort ett tungt arbete. Jag wille hastigt stoppa på mig knifwen och lägga den in i armen, liksom jag ännu burit en munfkåpa. Den lille märkte det och smålog slugt. Emellertid hördes postiljonens horn utanför huset, och Belcampo förändrade plötsligt ton och ställning. Han tog fram sin näsduk, liksom wille han af torfa tårarne, bugade wördnadsfullt, kyßte min hand och

rock och bönföll: „Två mässor för min mormor, som dog af magfatar, fyra för min fader, som afled af ofrivillig fasta, äremördige herre! Men för mig en i veckan, när jag är död. Åh, äremördige herre, i mig döljer sig en infamt syndig karl, som säger: Peter Schönfeld war ingen idiot och inbilla dig att du existerar, ty jag är egentligen du, heter Belcampo och är en genialistisk idee, och om du icke tror mig, sticker jag ihjäl dig med en skarp tanke, som duger att flykta här med. Denne Belcampo är hemfallen åt alla möjliga laster, bland annat twiflar han på det närvarande, dricker sig full, slåß och bedrifwer otuft med sköna, jungfruliga tankar. Denne Belcampo har gjort mig Peter Schönfeld alldeles konfus och förryckt, så att jag löper omkring och skändar oskuldens färg, i det jag sjungande in dulci jubilo, sätter mig i st ... med hwhita fidenstrumpor. Förlåtelse för dem båda, Pietro Belcampo och Peter Schönfeld!“ Han knäböjde och låtsade som om han häftigt snyftade. Karlens narraktighet blef mig beswärlig. „War förnuftig“, tillropade jag honom, då kyparen kom in för att afhämta mina saker. „Karlen är en komplett narr, som man icke bör inlåta sig widare med“, sade kyparen, under det han stängde wagnsdörren. Belcampo swängde sin hatt och ropade: „Ända till sista andedraget!“ och lade med en menande blick fingret på munnen.

Nedan i daggrynningen låg staden långt bakom mig, och den hemiska warelse, hwars skräckinjagande gestalt öfwerallt mötte mig som en outforskelig gåta war förswunnen. Postmästarens fråga: „hwarthän?“ kom mig att tänka på att jag nu återigen war fri från hwarje samband med andra och irrade omkring, prisgifwen åt tillfälligheternas wägslag. Men hade ej en oemotståndlig kraft wäldsam och ryckt mig lös från allt det, som stod mig nära, på det att min ande med ohämmad kraft skulle kunna lyfta sig på bredda wingar? — Rastlös genom-

ströfwade jag det härliga landet, ingenstädes fann jag hwila, utan uppehåll drefs jag vidare, alltjämt mot söder. Utan att tänka därpå, hade jag knappast märkbart aflägsnat mig från den marschruta, som Leonard anvisat mig, och så verkade den stöt, med hwilken han drifwit mig ut i världen, liksom med trollmakt ännu i den rätta riktningen.

I en mörk natt for jag genom en tät skog, som enligt postmästarens utsago skulle räcka längre än skjutshället. Redan wid affärden lyfte ljungelbarne i fjärran, men mörkare och mörkare tornade molnen upp sig, hopfnådade och jäktade af den brusande stormwinden. Åtsfdundret wäckte ett skrämmande, tusenstämmigt eko, och så långt blicken nådde, forjade röda blixtar horisonten, de höga tallarne knafade, skafade ända ned i rötterna, och regnet flöt i strömmar. Swarje ögonblick lupo wi fara att krossas af trädstammarne; skuggande för ljungelbarne, stegrade sig hästarne, och wi kunde knappast komma ur fläcken; slutligen stjälpte wagnen, och bakhjulet gick sönder. Så måste wi då stanna där wi woro, till dess owäddret aftog, och månen bröt fram ur molnen. Nu märkte postiljonen att han i mörkret kommit bort från landsvägen och in på en skogswäg. Det fanns ingen annan möjlighet, än att, så godt wi kunde, följa den inslagna stråten i hopp att möjligen wid dagens inbrott hinna en bh. Wagnen stöttades med en trädgren, och så gick det vidare steg för steg. Snart märkte jag, som gick i förwäg, i fjärran ett ljusskimmer och trodde mig höra hundskall. Jag hade icke heller misstagit mig, th knappt hade wi gått ännu några minuter, innan jag tydligt hörde hundar ge hals. Wi kommo till ett ansefligt hus på en af en mur omsluten gårdsplan. Postiljonen flappade på porten; gnyhnde och skällande, rusade hundarne dit, men i huset själft förblef allt stilla och dödt, tills postiljonen lät sitt horn ljuda. Då skimrade ljus fram ur ett fönster i

öfre wåningen, och en djup, grof röst ropade nedåt: „Kristian, Kristian!“ „Ja, nådige herre“, svarade det nedifrån. „Det knackar och blåser därnere wid porten, och djäfwulen har farit i hundarne“, fortfor rösten. „Tag lyktan och bössan n:r 3 och se efter hwad som står på!“

Snart hörde wi hur Kristian lockade till sig hundarne och sågo honom komma med lyktan.

När wi för Kristian beflagat oß öfwer det mißöde, som wi råfat ut för, öppnade han strax båda portflhglarne och hjälpte oß in med wagnen. De blidkade hundarne wiftade med swansarne och nosade omkring, och mannen, som icke aflägsnat sig från fönstret ropade oupphörligt: „hwad står på, hwad står på, hwad är det där för en farawan?“ utan att Kristian eller en af oß kom oß för med att ge besked. Slutligen steg jag, medan Kristian bragte hästar och wagn under tak, in i huset, som Kristian öppnat, och en stor, grof man med solbrändt ansikte kom emot mig, med en stor hatt med grön fjäderbuske på hufwudet, för öfrigt i blotta skjortan med fötterna instuckna i ett par tofflor och dragen hirschfångare, i det han barsft ropade emot mig: „hwad är det för sätt att oroa folk midt i natten, det här är icke något wärds hus eller en poststation! Här bor distriktsjägmästaren och det är jag! Kristian är en åsna, som har öppnat porten!“ Selt flenmodigt berättade jag mitt mißöde, och att endast nöden drifwit oß hit, då blef mannen wänligare och sade: „Nå, wisseligen war det ett häftigt owäder, men det är dock en slhngel till postiljon, som för galet och låter wagnen gå sönder. En sådan karl måste med förbundna ögon kunna hitta i skogen och wara hemmastadd där som en af de våra.“

Man förde mig upp i wåningen och, i det han lade undan hirschfångaren, aftog hatten och kastade öfwer sig en rock, bad han mig att icke mißthda det barska mottagandet. Då han bodde så aflägsset, måste han wara på sin

waft, emedan ofta nog allehanda löst folk ströfwade omkring i skogarna, och han nästan låg i öppen fejd med en del tjuffskyttar, som redan ofta stått honom efter lifwet. „Men“, fortfor han, „de spetsboswarne kunna ej komma åt mig, ty med Guds hjälp sköter jag redligt mitt ämbete, och i förtroende till honom och mitt goda gewär, håller jag dem stängden.“

Min gamla wana trogen, kunde jag icke låta bli att instjuta några salswelsefulla ord om den styrka, som härflyter af gudsförtroende, och jägmästaren blef så småningom allt muntrare. Dastadt mina protester, wäckte han sin hustru, en bedagad, men rörlig och munter matrona, som, ehuru wäckt ur sin sömn, wälkomnade gästen och började att tillreda en aftonmåltid. Som straff hade jägmästaren ålagt postiljonen att ännu under nattens lopp föra wagnen tillbaka dit, hwarifrån den kommit, och åtog sig själf att bringa mig till nästa skjutsstation. Jag antog så mycket hellre detta tillbud, som jag ansåg mig behöfwa åtminstone en kort hwila. Därföre sade jag jägmästaren att jag wille stanna till följande dags middag för att helt hämta mig från den trötthet, som flera dagars oafbrutet fringflackande förorsakat. „Om ni will följa mitt råd“, swarade jägmästaren „så stannar ni hela morgondagen öfwer tills i öfwer morgon, då min son, som jag skall skicka till det furstliga residenset, själf för er till nästa station. Öfwen härmed war jag belåten, och jag berömde stället ensamma läge, som verkade underbart tilldragande på mig. „Å, min herre“, sade jägmästaren, så ensamt är det wäl icke, om ni ej enligt stadsbornas wanliga föreställning anser hwarje ställe ensamt, som är beläget i skogen, utan sådant kommer an på, hwem som bor där. Ja, om här i detta gamla jaktflott ännu bodde en gammal knarrig herre som fordom, som hölle sig inom sina fyra väggar och inte hade håg för skog eller jakt, då kunde det wäl wara en ensam uppehållsort, men se-

dan fursten efter hans död inrättat byggnaden till jägmästarboställe, går här lifligt nog till. Men, min herre, ni är väl en sådan där stadsbo, som icke känner till något om skog eller jägaridrott, och då kan ni icke göra er ett begrepp om hvad vi skogsfolk föra för ett härligt lif. Jag och mina skogsvaktare utgöra en enda familj, och — ni må finna det kuriöst eller icke, — så räknar jag också mina floka hundar dit; de förstå mig och ge att på hvarje wink, på hwart ord af mig och äro trogna till döden. Se, min Waldmann där, så flokt han ser på mig, emedan han wet att jag talar om honom! Ja, min herre, i skogen har man alltid något att beställa, på aftonen en del förberedelser; och så snart morgonen gryr, är jag uppe ur dunkuddarne och kommer ut, blåsande en lustig jaktlåt på mitt horn. Då vaknar allt ur sin sömn, och hundarne ge hals, wilda af mod och jaktlust. Gossarne frhpa rasst i kläderna, och med jaktväskan på ryggen och bössan på skuldran, komma de in i stugan, där min gumma har frukosten i ordning, och så bär det af med lust och fröjd. Så komma vi till ställena, där willebrådet håller sig gömdt, och vi intaga våra skilda platser, hundarne smhga med nosen mot backen och wädra och spåra, betraktande jägarne med mänskligt floka ögon, och jägaren står där, hållande anden och med hanen på spänn, lifsom fastwuxen på stället. Och när så willebrådet brhyter fram ur snåret, skotten knalla, och hundarne störta fram; herre, då slår hjärtat, och man känner sig som en annan människa! Och för hvarje gång är en sådan jakt något nytt, och alltid förekommer något, som man icke varit med om förut. Redan därigenom att willebrådet fördelar sig efter årstiderna, att man ibland har ett ibland ett annat, blir saken så omväxlande, att ingen kan bli mätt därpå. Men också skogen i och för sig själf är så härlig och full af lif, att jag aldrig kan känna mig ensam där. Därinne känner jag hwar öppning och hwart träd, och det

thöfdes mig, som om hvarje telning som vuxit upp under mina ögon och nu sträcker sin raka topp i wädret, måste känna och hålla af mig, emedan jag wärdat och wärnat den, ja, många gånger, då det susar och brusar, förefaller det mig werkligen som om träden talade till mig på sitt eget språk, och som wore detta en lofsång till Gud och hans allmakt och en bön, som man icke kan finna ord för. Kort sagdt, en rättstäckens och from jägare för ett gladt och härligt lif, ty han har bewarat åt sig något af den gamla sköna frihet, som människorna ägde i den fria naturen, då de icke wiste af något prål eller krus, som de nu plåga sig med i sina murade fängelser till den grad, att de bli främmande för allt skönt, som Gud skapat till deras uppbbyggelse och nöje; han är som en af dessa friborna, som man läser i gamla historier om, hur de lefde i kärlek och wänskap med hela naturen."

Den gamle jägmästaren sade allt detta med en sådan ton, att man blef öfwerthgad om hur djupt han själf kände det, och jag afundades honom i själfwa werket hans lyckliga lif, denna innerligt rotfästade, lugna känslostämning, som war så helt olika min egen.

Den gamle herrn anwifade mig nu ett litet, nätt inredt rum i andra ändan af den, som jag nu märkte, gamla och widsträckt bygggnaden. Där återfann jag mina saker, och han lämnade mig ensam, i det han försäkrade att det tidiga larmet i huset icke skulle kunna wäcka mig, och att jag, skild från husets öfriga inwånare, kunde sofwa ut, så länge jag själf wille. Först när jag kallade, skulle man ge mig min frukost, men honom själf kunde jag ej träffa förr än till middagen, emedan han bittida skulle draga ut på jakt med pojkarne och ej återwända förr än wid middagstiden.

Jag fastade mig på sängen och trött, som jag war, insomnade jag snart, men qwaldes af en hemsk dröm. Underbart nog, började drömmen med medwetandet om

fönnen, jag sade mig nämligen själf: det är skönt att jag strax kunde somna, så att jag kan hämta mig från min trötthet, endast måste jag akta mig för att öppna ögonen. Och ehuru det föreföll mig som jag ej kunde låta bli att göra det, blef min sömn likväl icke afbruten. Därpå gick dörren upp, och en mörk gestalt trädde in, i hwilken jag till min förskräckelse igenkände mig själf i kapucinerhabit med skägg och tonsur. Gestalten kom allt närmare min bädd, jag kunde icke röra mig, och hwarje frampressadt ljud qwäfdes som af stelkramp. Nu satte sig skepnaden på fängfanten och grinade mot mig som i hån. „Nu måste du komma med mig“, sade den, „wi skola flättra upp på taket under wäderflöjeln, den sjunger en lustig wisa just nu, th uswen skall ha bröllop. Där skola wi brottas med hwarandra, och den som stöter ned den andre blir kung och får dricka blod.“

Sag kände hur gestalten grep tag i mig och sökte lyfta mig. Förtwiflan gaf mig åter krafter. „Du är icke jag, utan djäfwulen“, skrek jag och flöste det hemiska spöket i ansiktet, men det war som om mina fingrar borrarade sig in i ögonen som i tomma hålur, och gestalten gaf till ett gällt skratt. I samma ögonblick wakenade jag, som skafad af en plötslig ruckning. Men skrattet ljöd ännu i rummet. Sag reste mig, morgonen bröt med sina ljusa strålar in genom fönstret, och framför bordet såg jag en skepnad i kapucinerdräkt stå med ryggen wänd mot mig. Sag blef stel af skräck, när den ruckliga drömmen antog waken werklighet. Kapucinern rotade bland sakerna på bordet. Nu wände han sig om, och jag fick åter mod, när jag såg ett främmande anlete med svart förwildadt skägg och ögon, ur hwilka ett tanketomt wanwett lyfte. Aflägsset erinrade mig wissa drag om Hermogenes. Sag beslöt inwänta hwad den okände skulle taga sig för och endast förhindra hwarje skadligt tilltag å hans sida. Min dolf hade jag bredwid mig, och redan genom min fropps-

sthrka war jag, också utan främmande hjälp, den ofände wugen. Som ett barn lefte han med mina saker, ishunnerhet hade han nöje af den röda portföljen, som han under sällsamma frumsprång wände mot dagern. Slutligen fann han forglasskan med resten af det hemlighetsfulla winet, han öppnade den och luftade; då bäfwade han i alla leder och utstötte ett skri, som gaf ett doft eko i rummet. En flocka i huset slog flart tre, då tjöt han som gripen af försträckliga qwal, men bröt snart ånho ut i samma skärande skratt, som jag hört i drömmen. Han rörde sig i wilda hopp, drack ur flaskan, och kastande den ifrån sig, sprang han ut genom dörren. Hastigt stod jag upp och sprang efter honom, men han war redan utom synhåll, jag hörde honom med buller gå ned för en aflägsen trappa och en dof smäll, som af en hårdt tillslagen dörr. Jag reglade till mitt rum för att förhindra ett nytt besök och lade mig åter. Jag war nu för utmattad för att icke strax insomna, och stärfkt och mederqtwickt, wafnade jag först, då solen lyfte in i rummet.

Jägmästaren hade, som han sagt, med söner och jägare dragit till skogs; en wänlig flicka, jägmästarens yngsta dotter, bar till mig min frukost, under det att den äldre tillsammans med sin moder war ihjsselsatt i köket. På ett behagligt sätt förstod flickan att berätta hur gladt och fredligt man här lefde tillsammans, och hwilken rörelse och uppståndelse det stundom bles, när fursten jagade i reviret och öfwer nattade i gården. Så förgingo ett par timmar före middagen, då muntert jubel och hornens flang förkunnade jägmästarens återkomst i sällskap med fyra söner, wackra blomstrande ynglingar, af hwilka den yngste knappast kunde wara femton år gammal, samt tre skogwaktare.

Han frågade hur jag sofwit och om icke det tidiga laromet wäckt mig för bittida. Jag kunde icke berätta om mitt öfwerståndna äfwenthr, ty den hemske munkens up-

penbarelse war så inwäfd i drömsynen, att jag knappast war i stånd att urfilja hwar drömmen öfvergått i werklighet.

Bordet war dukadt, och soppan ångade, gubben aftog sin kalott för att läsa till bords, när dörren öppnades och kapucinermunken, som jag sett under natten, kom in. Wanfinnet war förswunnet ur hans anlete, men han hade en mörk och butter uppsyn. „Välkommen högwördighet“, ropade gubben honom till mötes, „bed nu bordsbönen och sätt er till bords med oss!“ Då blickade han omkring sig med ögon, som lyfte af wrede, och skrek med fruktanswärd stämma: „Kan skall ta dig med ditt »högwördighet« och förbannade bedjande! Har du nu lofat mig hit, för att jag skall bli den trettonde wid bordet och bragt om lifwet af den främmande mördaren? Har du inte fått på mig denna fåpa för att ingen i mig skall kunna känna igen grefwen, din husbonde och herre? Men tag dig i aft för min wrede, förbannade!“

Med dessa ord grep munken ett tungt frus, som stod på bordet, och slungade det efter den gamle, som med en skicklig wändning undwef fastet, som annars skulle frosset hans hufwud. Kruset flög i väggen och gick i tusen bitar. Men i samma ögonblick grep en af drängarne den rasande och höll honom fast.

„Hur“, utropade jägmästaren, „du fördömde hädare, du vågar bland fromt folk ånho ge ditt raseri utlopp, du vågar på nytt trakta efter den mans lif, som räddade dig ur ditt djuriska tillstånd och från ewigt fördärf. Bort till tornet med dig!“ Munken föll nu på knä och bad om förbarmande, men gubben sade: „I tornet måste du och får icke mera wisa dig här, förr än jag wet att du affsäger dig satan, som förbländar dig, om icke måste du dö.“ Då skrek munken till som i tröstlös jämmer och dödsnöd, men jägaren ledde bort honom, och berättade, då han återkom, att munken blifwit lugnare, så snart han in-

trädt i tornrummet. Kristian, som brukade bewaka honom, berättade vidare att munken hela natten bullrat omkring i husets korridorer och i daggrynningen skrifit: „ge mig mera af ditt win, mer win!“ Kristian hade också tyckt att munken raglat som en drucken, ehuru han ej förstätt hur han funnat komma öfver någon rusgiftwande dryck. Nu drog jag icke längre i betänkande att omtala mitt nattliga äfventyr, hwarvid jag icke glömde att berätta om den tömda forglasen.

„Å, det war obehagligt“, sade jägmästaren, „ni förefaller mig wara en from och duftig karl, en annan hade funnat dö af försträckelse.“ Jag bad honom närmare upplhysa om hur det förhöll sig med den galne munken. Gubben genmälte: „Åh, det är en lång, äfventyrlig historia, sådant duger icke till maten. Det är redan illa nog att den otäcka människan fått störa oss med sitt brottsliga tilltag, just då wi glada och belåtna skulle till att njuta af guds gåfwor, men nu måste wi strax till bords.“ Med dessa ord aftog han sin lilla kalott och bad andäktigt bordsbönen, hwarpå wi under gladt samspråk förtärde den landtligt kraftiga och smafligt tillredda måltiden. Den gamle lät gästen till ära hämta upp ett godt win, som han efter patriarkalisk sed fredensjade mig ur en wacker pokal. Under tiden afdukades bordet, och jägarne nedtogo ett par horn från väggen och blåste en jägarvisa. Vid den andra repriisen föllo flickorna in med sång, och sönerne upprepade i kör refrängen. Jag kände mitt bröst widgas, icke på länge hade jag känt mig så wäl till mods som bland dessa enfla och fromma människor. Ännu sjöngos åtskilliga melodier och gemtliga sånger, innan gubben reste sig med utropet: „lefwie alla duftiga karlar, som hedra jaktens ädla idrott!“ och tömde sitt glas i botten. Alla stämde in, och så war den glada måltiden till ända, som mig till ära blifwit förskönad med win och sång.

Gubben sade till mig: „Tag er nu en middagslur på en halftimme, min herre, sedan kunna wi gå ut i skogen, och jag skall berätta er hur munken kommit i mitt hus och hwad jag i öfrigt wet om honom! I qvällen gå wi ut på ett håll, där det efter Frans' utslago finnas rapphöns. Äfwen ni skall få ett godt gewär och försöka er lycka.“ Saken war ny för mig, th som seminarist hade jag wäl skjutit till måls, men aldrig på wilddt. Jag antog därför jägmästarens tillbud, hwilket högligen gladde honom. Utrustad med bössa och jattwäffa, tog jag ut i skogen med jägmästaren, som på följande sätt begynte sin berättelse om den sällsamme munken: „Nästa höst är det redan två år sedan mina goffar ofta in i skogen hörde ett rhyeligt tjutande, som, hur omänsfligt det än lät, min då nyantagne lärling Frans menade härröra från en människa. Frans syntes särskildt utsatt för att oroas af det tjutande widundret, th då han stod på sitt påß, skrämdet tjutet, som hördes strax i närheten, willebrådet, och till slut såg han, så ofta han lade an på ett djur, en borstig, obestämbar skepnad, som gjorde hans skott om intet. Frans hade hufwudet fullt af allehanda spökaktiga jatt-historier, som fadern, en gammal jägare, satt i honom, och han war böjd att hålla detta wäsen för satan själf, som wille göra honom led på jägarhyrfet eller på annat sätt förföra honom. De andra pojkarne, ja, mina egna söner, instämde slutligen med honom, och mig war det så mycket angelägnare att komma underfund med saken, som jag ansåg det hela som en list af tjuffskytterne för att skrämma bort mina jägare från deras påß. För den skull befallde jag mina söner och skogwaktarpojkar att tilltala gestalten, när den åter wisade sig och att, om den ej stannade och gaf besked om sig, efter gammal jägarrätt skjuta efter den. Frans blef åter den förste, som råfode ut för widundret. Läggande an med bössan, ropade han an det, men gestalten förswann i busksnåret. Frans wille skjuta,

men skottet wille ej brinna af, och han sprang nu till de andra, full af fasa och förskräckelse, samt fullt öfwerthgad att det war den lede själf, som bortjagade hans willebråd och förgjorde hans bössa; th sedan widundret började förfölja honom, träffade han i själfwa werket icke ett enda djur, fast han förut warit en god skytt. Rykten om spökeriet i skogen utbredde sig öfwerallt, och utom andra dumheter berättades i byn att satan mött Frans och erbjudit honom frifulor. Jag beslöt att göra ände på omvändet och uppsöka odjuret, som jag aldrig själf stött på, på de platser, där det brukat wisa sig. Det dröjde länge, innan det wille lyckas, äntligen då jag en dimmig novemberqväll hade mitt på just på det ställe, där Frans första gången sett widundret, präglade det i buskarne bredwid; i förmodan att det war ett djur, lade jag thst an med gewäret, då i stället en gräslig gestalt med svart och borstigt hår och flädd i trasor wisade sig. Widundret stirrade på mig och utstötte hemfä, ihållande tjut. Ja, min herre, det war en shn, som kunde injagat den modigaste fruktan, jag trodde att den lede själf stod framför mig, och jag swettades af ångest. Men en bön, som jag uttalade med hög röst, ingaf mig åter mod. Då jag bad och nämnde Jesu Kristi namn, tjöt widundret med än större raseri och utbröt slutligen i rhyliga hädelser och förbannelser. Då ropade jag: »Du fördömde fälle, sluta upp med dina hädelser och gif dig, annars skjuter jag ned dig!» Då kastade sig människan qwidande till marken och bönföll om förskoning. Min jägare kom, och wi grepo och ledde hem mannen, där jag, i affikt att nästa dag anmäla tilldragelsen för myndigheterna, lät inspärta honom i tornet på huset här bredwid. Så snart han kom in i tornfammaren, föll han i wanmakt. Då jag nästa dag besökte honom, satt han på sitt halmläger och grät häftigt. Han föll ned för mina fötter och bad att jag skulle ha förbarmande med honom, sedan flera weckor lefde han

i skogen och hade lifnärt sig enbart af örter och wildfrukt, han war en kapuciner från ett aflägsset kloster, som hade rymt ur fängelset, där man inspärrat honom på grund af hans wanfinne. Mannen war werfligen i ett ömfansvärdt tillstånd, jag hade medlidande med honom och lät gifwa honom mat och win, hwarpå han synbart repade sig. Han bad mig på det enträgnaste att ännu under ett par dagar tåla hans närvaro i huset och att skaffa honom en ny ordensdräkt, sedan ämnade han frivilligt återvända till sitt kloster. Jag uppfyllde hans önskan, och wanfinnet tycktes werfligen ge wika, enär paroxysmerna blefwo allt sällsyntare och mindre häftiga. Under raseriutbrotten utstötte han hädisst tal, och jag iakttog att han, om man tilltalade honom hårdt och hotade honom med döden, öfvergick till ett tillstånd af inre förfroffelse, hwarunder han spätte sig, ja, anropade Gud och helgonen om befrielse från sina helwetesqwal. Wid sådana tillfällen tycktes han anse sig wara den helige Antonius, liksom han under raserianfallen alltid wäsnades om att han wore en grefwe och härskare, som skulle mörda oss alla, när hans tjänare anlände. Under de ljusa mellanstunderna bad han mig att för Guds skull icke förskjuta honom, enär han trodde att hans uppehåll hos mig kunde bota honom. Blott en enda gång kom det åter till ett häftigt uppträde med honom, och det war, då fursten jagat i reviret och öfvernattat hos mig. Sedan han sett fursten och hans glänsande swit, blef munken alldeles förändrad. Han blef butter och sluten och aflägsnade sig hastigt, när wi bådo. En räkning genomför hans lemmar, så snart han hörde ett andäktigt ord, och han betraktade min dotter Anna med så lyftna blickar, att jag beslöt mig för att undanskaffa honom för att förhindra vidare ofog. Men natten före den dag, då jag tänkte sätta min plan i werket, wäckte mig ett genomträngande skrik från korridoren, jag hoppade ur sängen och sprang

hastigt med ett tändt ljus bort till det rum, där mina döttrar sov. Munken hade brutit sig ut ur tornet, där jag stängt honom inne under nätterna, och hade i djurisk brunst skyndat till mina döttrars rum, hwars dörr han sprängde med en spark. Till all lycka hade en outhärdlig törst drifvit Frans ur rummet, där pojkarne sov, och han skulle just gå ned till köket för att hämta watten, då han hörde munken gå öfwer gången. Han skyndade dit och grep honom bakifrån just i det ögonblick, då han stötte in dörren. Men gossen var för flen att få bukt med den rasande, de slogos i dörren, under det att de ur sömnen väckta flickorna skrek af förskräckelse, och jag kom till stället, just då munken fastat gossen till golfwet och fått ett mördande grepp om hans strupe. Utan att besinna mig, grep jag tag i munken och ruckte honom bort från Frans, men plötsligt, utan att jag visste hur det gått till, blänkte en knif i munkens näsve. Han stötte till efter mig, men Frans, som hämtat sig, fick tag i hans arm och snart nog lyckades jag, som väl kan gälla för en stark man, att trycka den rasande så hårdt upp mot väggen, att andedräften tycktes förgå honom. Väcka af bullret, kommo nu alla gossarne tillskyndande. Vi bundo munken och fastade honom i tornet, men jag hämtade min hundpiska och tilldelade honom som warnagel mot nya dåd af detta slag några kraftiga rapp, så att han jämrade och gwed erbarmligt, men jag sade: »För din skändliga affikt att wåldföra min dotter och trakta efter mitt lif, är detta för litet, egentligen borde du dö!» Han tjöt af ångest och fasa, ty fruktan för döden tycktes alldeles förintat honom. Nästa morgon blef det mig möjligt att föra honom bort. Han låg då, lif en död, i en fullständig asfattning och ingaf mig ett verkligt medlidande. I ett bättre rum lät jag bädda en god säng åt honom, min gumma wårdade honom, kokte en stärkande soppa och räckte honom ur vårt husapotek de läkemedel,

som kunde wara honom tjänliga. Min hustru har den goda wanan att, då hon sitter ensam, ofta uppstämma uppbhggliga sånger, men om hon riktigt will känna sig wäl till mods, låter hon Anne sjunga en sådan sång för sig. Så skedde det nu wid den sjukes bädd. Då suckade han djupt och såg på min hustru och Anne med sorgsna ögon, under det att tårarna sköljde hans kinder. Då och då rörde han hand och fingrar, som om han wille forsa sig, men handen föll åter ned kraftlös. Så småningom började han synbarligen att tillfriskna, nu gjorde han ofta nog på munkarnes wis forstecknet och bad thst. Men helt oförmodadt beghnte han sjunga latinska psalmer, som, ehuru de ej kunde förstå orden, med fina högtidliga toner grepo min hustru och Anne på det mäktigaste, så att de ej nog kunde tala om hur stor uppbhggelse de hade af den sjuke. Munken war snart så påß återställd, att han kunde stå upp och gå omkring i huset, men hans utseende och wäsen woro helt och hållet förändrade. I stället för att som förr lyssna af en elak eld, blickade hans ögon nu mildt framför sig, på klosterwis gick han thst och andäktigt omkring med knäppta händer, och hwarje spår af wanfinne war förswunnet. Han njöt aldrig något annat än grönsaker, bröd och watten, och endast sällan kunde jag på sista tiden förmå honom till att slå sig ned wid mitt bord, äta af deß rätter och dricka en flunk win därtill. Wid sådana tillfällen läste han bordsbönen och förtjuste ofß med sitt tal, som han förstod att lägga så wäl, som få andra. Ofta wandrade han ensam omkring i skogen, och så kom det sig att jag en gång träffade honom där och utan någon egentlig biaffitt frågade honom om han ej snart tänkte återwända till sitt kloster. Han såg ut att blifwa mycket rörd, fattade min hand och sade: »Min wän, dig har jag att tacka för min själs wälfärd, du har räddat mig från ewigt fördärf, än står jag icke ut med att skiljas från dig, låt mig stanna! Ni fann mig,« fort-

satte han efter en stunds thystnad, »i ett alldeles urartadt tillstånd och anar kanske ännu icke att jag en gång war en rikt utrustad yngling, hwilken en swärmis håg för ensamhet och studier förde i kloster. Mina bröder älskade mig högt, och jag lefde så lyckligt, som man endast kan det i ett kloster. Genom min fromhet och mitt exemplariska uppförande swingade jag mig upp, och man såg i mig den blifwande priorn. Då hände sig att en af bröderna återkom från widsträckt resor och förde med sig åttifilliga relikter, som han skaffat sig på vägen. Bland dessa fanns också en tillsluten flaska, som den helige Antonius skulle ha frantagit djäfwulen, som däri förwarat en trolldruck. Äfwen denna relik gömdes sorgfälligt, fastän hela saken syntes mig osmaklig och strida mot den andakt, som de sanna relikerna borde inge. Men ett obeskrifligt begär att utforska hwad som egentligen war i flaskan, bemäktigade sig mig. Jag lyckades få fatt på den, öppnade den och fann däri en härligt doftande och sött smakande, stark drink, som jag tömde till sista droppen. Huru sedermera hela mitt sinnelag förändrades, huru jag nu greps af en brännande törst efter wärldslig lust, och lasten i förförisk gestalt thucktes mig som lifwets högsta goda, allt detta will jag icke tala om, kortligen mitt hela lif blef en följd af skändliga förbrutelser, så att jag, när jag, oaktadt min djäfwuliska list, blef ertappad, af priorn dömdes till ewigt fängelse. Sedan jag tillbragt flera weckor i en unken och fuktig fängelsehåla, förbannade jag mig själf och min tillwaro och utstötte hädelser mot Gud och helgonen. Då uppenbarade sig i ett rödt sken satan själf för mig och lofwade mig befrielse, om jag helt och hållet wille wända min själ från himlen och tjäna honom. Med ett tjut störtade jag på knä och utropade: icke Gud är det jag tjänar, du är min herre och ur ditt glöd strömmar all lifwets lust!' Då brusade det i luften som af en orkan, murarna brakade, som skakade af en jordbäfning, ett skärande hwin

hwen genom fängelsehwalfwet, fönstergallren föllo i sthuf en, och utslungad af en oshnlig kraft, stod jag ute på flostergården. Månen sken klart fram mellan molnen, och i dess strålar lyfte den helige Antonius' staty, som war upprest wid springbrunnen midt på gården. En outsäglig ångest sönderstöt mitt bröst, förkrossad kastade jag mig ned för helgonet, afswor mig det onda och bad om försköning, men swarta moln skockade sig åter, ånho brusade en orkan genom rhymden, och jag förlorade medwetandet, för att först wafna i skogen, där jag wansinnig af hunger och förtwiflan, rasande ströfwade omkring, och hwarur ni sedermera räddade mig.» Så berättade munken, och hans historia gjorde på mig ett så starkt intrick, att jag efter flera år ännu är i stånd att ord för ord upprepa den. Sedan den tiden har munken alltjämt uppfört sig så fromt och godmodigt, att wi alla lärt oss hålla af honom, och så mycket obegripligare synes det mig att hans wanjwett under föregående natt ånho kunde komma till utbrott."

"Wet ni då icke", föll jag jägmästaren i talet, "ur hwilket floster den olycklige rhymt?"

"För mig har han förtegit det", sade jägmästaren, "och jag wille så mycket mindre fråga därom, som jag är nästan wiß om att det är samma olyckliga människa, om hwilken det war tal wid hofwet, fastän ingen anade att han war i närheten, och jag jußt där till munkens sanna bästa icke omtalade denna min mening." — "Men jag kan väl få weta den", fortsatte jag, "då jag ju är en främling och till på köpet med hand och mun lofwar att ingenting säga?" — "Ja, ni kan få weta, fortsatte jägmästaren, "att hystern till vår furstinna är abbedissa i ***. Hon hade antagit sig och låtit uppfostra sonen af en fattig qwinna, hwilkens man haft wissa hemlighetsfulla förbindelser med vårt hof. På grund af en inre kallelse blef han kapucinermunk och wida bekant som andlig wäl-

talare. Abbedissan skref ofta till sin syster om sin skändsling och förjde för en tid sedan högligen öfver förlusten af honom. Genom misbruket af en relik lär han gjort sig skyldig till en swår synd och förvisats ur det kloster, hwars prydnad han varit. Allt detta känner jag till genom ett samtal, som jag åhörde, mellan furstens lifmedikus och en af de andra herrarne wid hofwet. De omnämnde äfwen andra egendomliga omständigheter, som blifwit mig oförståeliga och undfallit mig, emedan jag icke i grund och botten lärt känna dessa historier. Om nu också munken på annat sätt berättar om sin befrielse ur klosterfängelset, och påstår den vara skedd med satans bistånd, så anser jag detta för en inbillning, som är en rest af hans wanfinne, och menar att munken ej är någon annan än just broder Medardus, som abbedissan lät uppfostra för det andliga standet och djävulen förledde till allehanda synder, ända till det Gud straffade honom med djuriskt wantwett."

När jägmästaren nämnde Medardus' namn genomför mig en rysning, ja, hela hans berättelse hade genomborrat min innersta warelse lifsom med dödliga dolfskuggn. Jag war endast allt för säker på att munken talat sanning, och att just en sådan helwetesdrift, som hans lyshetenhet förledt honom att smaka, hade störtat honom i fördömmelsen af ett hädligt wantwett. Men jag själf hade sjunkit ned till en eländig lefsak, för en ond och hemlighetsfull makt, som höll mig fången i oupplösliga fjättrar, så att jag, när jag menade mig vara fri, endast kunde röra mig i den bur af järn, hwari jag hölls inspärrad utan hopp om räddning. Den fromme Chrillus' goda lärdomar, som jag lämnat obeaktade, grefvens och hans lättfinnige hofmästares besök, allt detta rann mig i minnet. Nu förstod jag hur jäsnungen inom mig och min förändrade sinnesstämning uppkommit, jag blygdes öfver mina brott, och denna känsla af skam höll jag i detta

ögonblick för den ånger och förtroffelse, som jag bort känna i sann bot. Sålunda var jag försänkt i djup eftertanke och lyhnade knappast till den gamle, som nu återkommit till sitt älsflingsämne, jakten, och skildrade mången dust, som han hade haft med de elaka friskyttarne.

Åstonen hade brutit in, och wi stodo framför de busfsnår, där rapphönsen borde vara dolda; jägmästaren ställde mig på min plats och infärpte mig att hvarken tala eller röra mig och att noga lyhna med bössan i ordning. Jägarne smögo sig tyst till sina platser och jag stod ensam i mörkret, som blef allt djupare. Då framträdde i skogen gestalter ur mitt förgångna lif. Jag såg min moder och abbedissan, de betraktade mig med förebrående blickar. Med dödsblekt ansikte smög sig Eufemia in på mig och stirrade mot mig med mörka och glödande blickar, hon lyfte hotfullt sina blodiga händer, det var blodsdroppar på dem, blodsdroppar, som runnit ur Hermodenes' banesår — jag skrek till. Då hörde jag öfver mitt hufvud flaxande wingslag, på måfå sköt jag i luften, och två höns föllo träffade ned. „Bravo“, ropade jägaren, som stod mig närmast, och sköt ned det tredje. Nu knallade skotten rundtomkring, och jägarne samlade sig, hvar och en medförande sitt bytte. Sice utan att ge mig en listig sidoblick, berättade nu jägaren hur jag, lifsom försträckt, skrifit till, när rapphönsen strukit fram öfver mitt hufvud, och hur jag, utan att ens sitta, på måfå aflossat mitt gewär, ja, i mörkret hade han tyckt att jag hållit bössan i helt annan riktning, och lifwäl hade rapphönsen fallit. Den gamle jägmästaren skrattade högljudt åt att jag blifwit så skrämde af hönsen, och att jag endast knallat på lifsom till nödvarn. „För öfrigt hoppas jag, min herre“, fortsfor han skämtsamt, „att ni är en from och ärlig jägare och inte någon friskytt, som är i förbund med den onde och skjuter ned allt hwad ni behagar, utan

att bomma." Detta helt wißt affiktslösa skämt af gubben träffade min innersta själ, och min lyckoträff, hwartill naturligtwis endast slumpen bar skulden, uppfyllde mig själf med fasa. Mitt eget jag, mer än någonsin sönderstyckadt, föreföll mig själf problematiskt, och en hemsk rösning genomför hela min warelse.

När wi kommo hem, berättade Kristian att munken förhållit sig alldeles lugn i tornet, att han ej sagt ett enda ord och ej heller welat taga till sig någon föda. "Sag kan ej längre behålla honom hos mig", sade jägmästaren, "th hwem står mig god för att hans, som det tyckes, obotliga wansinne icke ånho utbrhyter och anställer någon fruktanswärd olycka i mitt hem. Tidigt i morgon måste han med Frans och Kristian fara till staden; min redogörelse för saken är längesedan i ordning, och så kan han bli öfwerförd till dårhuset."

När jag åter stod ensam i min kammare, såg jag framför mig Hermogenes' gestalt, och när jag tog den i skarpare ögonfifte, förwandlade den sig i den wansinnige munken. För mitt medwetande flöto båda tillsammans i ett. Jag kom att stöta till forgflaskan, som ännu låg qwar på golfwet. Munken hade tömt den till sista droppen, och jag war sålunda befriad från hwarje frestelse att ytterligare smaka på djäfswulsdrycken, men till och med flaskan, hwarur det strömmade en stark och berusande doft, kastade jag ut genom fönstret öfwer gårdsmuren, för att så göra om intet hwarje werkan af det ödesdigra elixiret.

Så småningom blef jag lugnare, ja, den tanken ingaf mig mod att jag dock i hwarje hänseende war upphöjd öfwer denne munk, som en dryck snarlik min försatt i wildt wansinne. Jag kände att detta fasansfulla öde gått mig förbi; ja, att den gamle jägmästaren hållit munken för den olycklige Medardus — för mig själf, war mig en

fingerwisning att en högre makt icke wille låta mig ned-
sjunka i samma tröstlösa elände.

Jag kände mig oemotståndligt dragen till residenset. Min fostermors syster, som efter hwad jag wiste genom de bilder, jag sett af henne, i hög grad skulle lifna denna, borde wara ämnad att återföra mig till det fromma, skuldlösa lif, som en gång stod i blom, th därtill fordrades under min numvarande sinnessämning endast hennes åsyn och de därigenom wäckta hågkomsterna. Jag wille öfwerlämna åt slumpen att föra mig i hennes närhet.

Det hade knappast hunnit dagas, när jag hörde jägmästarens röst nere på gården. Bittida skulle jag afresa tillsammans med hans son, och jag kastade hastigt på mig mina kläder. Då jag kom ned, stod ett arbetsfordon med halmsäten framför husdörren, man förde ned munken, som tåligt och med dödsblekt och förstördt utseende lät sig leda. Han svarade icke på några frågor och wille icke äta, thcftes knappast ens warsna människorna omkring sig. Man lyfte upp honom i wagnen och band fast honom med ett rep, emedan hans tillstånd ännu såg betänfligt ut, och man wille wara säfer för ett plötsligt utbrott af hans återhållna raseri. Då man fastsnörde hans armar, gingo frampaktiga räkningar öfwer hans ansikte, och han jämrade sig sakta. Hans belägenhet gjorde mig ondt; den war besläktad med min, ja, jag hade kanske hans fördärf att tacka för min räddning. Kristian och en jägare satte sig bredwid honom i wagnen. Först wid affärden kom hans blick att falla på mig, och han såg ut som slagen med förwåning. Medan wagnen aflägsnade sig, wände han hufwudet tillbaka och höll blicken oafbrutet riktad mot mig. „Ser ni“, sade den gamle jägmästaren, „hur skarpt han betraktar er, jag tror att er oförmodade närvaro i matsalen i hög grad bidrog att wäcka hans raseri, th till och med under sina goda mellantider förblef han märkwärdigt styggh och hade

alltid en misstänke att en främling skulle komma och döda honom. För döden hade han alltid en omätlig rädsla, och genom hotelse att omedelbart låta skjuta honom har jag ofta funnat kufwa hans utbrott af raseri."

Jag kände mig lätt till sinnes, när denne munk af-lägsnats, hwilkens uppenbarelse lifsom i förvridna och fäsansfulla drag reflekterade mitt eget jag. Jag glädde mig åt färden till residensstaden, ty det förefom mig som om jag där skulle befrias från bördan af det mörka öde, som nedtryckt mig, ja, som skulle jag där få krafter att slita mig lös från den onda makt, som gripit in i mitt lif. När wi ätit frukost, förde en med raske hästar förspänd reswagn fram. Med knapp nöd lyckades jag för all den åtnjutna gästfrihet påtruga frun litet penningar och förmå de två bildsöna döttrarna att mottaga ett par galanterisaker, som jag händelsewis hade med mig. Från hela familjen tog jag ett så hjärtligt afsked, som om jag länge varit befant i hemmet, och jägmästaren stämtade ännu åtskilligt öfwer min talang som jägare. Glad och munter, for jag därifrån.

Lifwet wid furstehofwet.

Furstens residens bildade lifsom en motsats till den handelsstad, jag lämnat. Till omfånget betydligt mindre, war den regelmässigare och wackrare byggd, fast tämligen folktom. Flera gator, planterade som alleer, tycktes mig snarare tillhöra en park, än en stad. Allt rörde sig tyst och högtidligt, och endast sällan hörde man bullret af en wagn. Till och med i inwånarnes, ända ned till den lägre klassens, dräkt och beteende härskade en wiß afmätthet och en sträfwan att wisa yttre bildning.

Det furstliga palatset war allt annat än stort, ej heller byggt i stor stil, men med afseende på elegans och riktiga måttförhållanden en af de skönaste byggnader jag någonsin sett. Därtill anslöt sig en behaglig parkanläggning, som den liberale fursten öppnat till promenadplats för inwånarne.

I wärds huset, där jag tagit in, sade man mig att den furstliga familjen om aftnarna brukade promenera i parken, och att många af inwånarne aldrig läto tillfället gå sig ur händerna att där se sin godmodige landsfader. På bestämd tid skyndade jag till parken, fursten kom ut ur flottet i sällskap med sin gemål och en fåtalig uppvaktning. Åh, snart såg jag ingen utom furstinnan, som i hög grad lifnade min fostermor! Samma höghet, samma behag i rörelser, samma sjäfsfulla blick, samma öppna panna och ett lika himmelskt leende! Endast tycktes hon mig skelligare till wärten och yngre än abbedissan. Hon underhöll sig älsfwärdt med flera damer, som för tillfället befunno sig i alleen, under det att fursten war inbegripen i ett intressant och ifrigt samtal med en allwarlig man. Den furstliga familjens dräkt, sätt och omgifning, allt harmonierade med tonen i det hela. Man såg att det sakra lugn och den anspråkslösa sirlighet, som kom till sh-

nes i residensstaden, utgick från hofwet. Sändelsevis stod jag bredvid en waken och liflig man, som wikte besked om alla möjliga frågor och förstod att i swaren infläta allehanda lustiga anmärkningar. När den furstliga familjen gått förbi, föreslog han mig att göra en spatser-tur i parken och erbjöd sig att för mig, främlingen, wisa alla de smaffulla anläggningar, som man där kunde påträffa. Detta erbjudande kom mig lägligt, och jag fann i själfwa werket att öfwerallt behag och ordnad smak gjorde sig gällande, ehuruwäl i de i parken strödda byggnaderna sträfwan efter en antik form, som endast fördrar de mest grandiosa dimensioner, narrat byggherren till bagateller. Antika pelare, hwars kapital en stormuren karl kan räcka med sin hand, äro wäl tämligen löjliga. Lifaledes fanns i en motsatt konstart i en annan del af parken ett par gotiska byggnader, hwilka i sin litenhet togo sig alltför smått ut. Jag tror att efterlifnandet af gotiska former är ännu farligare, än eftergörandet af antika. Th om det också är riftigt att små kapell ge den byggmästare, som är underkastad begränsning i afseende på bygghwerkens storlek och kostnad, en fär anledning att bygga i denna stil, så skulle det dock icke wara färdigt med spetsbågar, bisarra pelare och snirflar, som man efterapar ur den eller den kyrkan, när endast den byggmästaren kan åstadkomma något äfta i denna wäg, hwilken känner sig besjälad af det djupsinne, som war eget för dessa gamla mästare, hwilka förstodo att till ett tankedigert och bethdelsefullt helt förbinda det som tycktes willkorligt ja, heterogent. Det will med ett ord säga, han måste besitta den sällsynta känsla för det romantiska, som måste leda den gotiske byggmästaren, då här ej kan bli tal om det skolmässiga och stilenliga, som han kan hålla sig till, då det gäller antika former. Jag sade allt detta till min följeslagare, som fullkomligt instämde med mig, men för de småaktigheter framdrog som ursäkt att den i

en parf nödvändiga omvärlingen och behofvet att här och där finna byggnader som tillflyktsorter mid plötsliga omväder eller blott och bart till hviloplatser, så godt som af sig själf haft dessa misgrepp till följd. Jag genmälte härtill att de enflaste, anspråkslösaste trädgårdspaviljonger, halmtaf, stöttade af trädstammar och dolda i nättaste buskgrupper kunde fylla samma ändamål och more mig färare än alla dessa småtempel och kapell, och skulle det nu en gång timras och muras, så kunde det väl för en intelligent byggmästare stå en stil till buds, som närmade sig den antika eller gotiska utan småaktig efterapning, utan anspråk att söka hinna storartade gamla mönster, endast afstjande ett behagligt inträff på åskådaren.

„Sag är helt och hållet af er åsikt“, genmälte min följeslagare, „emellertid härröra alla dessa byggnader, ja parkanläggningen i sin helhet från fursten själf, och denna omständighet brjter udden af allt flander, åtminstone bland oss infödingar. Fursten är den bästa människa, som det kan finnas på jorden, och alltifrån början har han lagt i dagen den sant landsfaderliga grundsatsen att undersåtarne ej äro till för hans skull, utan fastmer han för undersåtarnes. Friheten att yttra allt det, som man tänker, de små statterna och det därpå härfljtande låga priset på alla lifsförnödenheter, den obethdliga roll, som polisen här har att fylla, i det den endast har att utan buller sätta gräns för brottsligt öfvermod, utan att få pina borgare och främlingar med sin förhatliga ämbetsifwer, frånvaron af all militarism, det behagliga lugn, hwari yrken och affärer här idkas och bedrifwas, allt detta skall för er göra wistelsen i vårt lilla land angenäm. Jag slår wad om att ingen hittills har frågat er om namn eller stånd, och att wärds huswården icke, som det lär wara fallet i andra städer, redan under första qwartten högtidligt kommit anrjckande med den stora boken, hwari man med trubbig penna och bleft bläck har

att inflottra sitt eget signalement. Kortligen, hela inrättningen af vårt lilla statsväsen, i hwilket verklig lefnadswisshet gör sig gällande, härrör från vår utmärkte furste, under det att, efter hwad man berättat mig, folket fordom plågades af det dumma pedanteriet hos ett hof, som war en upplaga i fickformat af det större grannhofwet. Fursten älskar konst och wetenskap, och hwarje skicklig konstnär och snillrik lärd är honom därför wälkommen, och dennes kunskapsgrad är den enda pröfning af anträdet, som ger honom rätt att wiå sig i furstens näraste omgifning. Men just i afseende på konst och wetenskap hade hos den mångsidigt bildade fursten insmugit sig en smula af det pedanteri, som wid hans uppfostran verkfat beflämnande, och som nu kom till uttryck i ett slafwiskt fasthängande wid formen. Byggmästarne förefref han med ängslig noggrannhet hwarje detalj i byggnaden, och hwarje liten afwikelse från de uppställda mönstren, som han med mycken möda sökt fram ur antiqvariska verk, kunde ängsla honom på samma sätt, som om ett eller annat icke wille foga sig i de nya måttförhållanden, som de mindre resurserna påtvingo. Fursten fick än wurm för det, än för ett annat, men utan att därigenom träda någon annans rätt för nära. När parken anlades, war han en passionerad arkitekt och trädgårdsmästare, sedan blef han hänryckt af musik, och denna förfärlig för musik ha wi att tacka för inrättandet af ett utmärkt musikkapell. Därpå ihjellsatte han sig med att måla, inom hwilken konstgren han själf åstadkom owanligt goda saker. Till och med i de dagliga förströelserna wid hofwet ägde samma omwägling rum. Förr dansades det mycket, numera hålles en faraobant wid mottagningarna, och utan att på minsta sätt wara en verklig spelare, förnöjer sig fursten med att iakttaga slumpens egendomliga nycker, men det behöfves endast en impuls i en annan riktning, för att bringa en annan sak på dagordningen.

Denna snabba wärpling i böjelser har åsamkat honom förebråelsen för bristande grundlighet, men efter min mening gör man honom orätt, emedan, oaktadt denna hans andliga liflighet, intet ädelt och skönt förglömmes eller ens försummas. Däraf kommer det sig att ni ser parken så väl skött, att vår teater fortfarande på alla möjliga sätt understödes och förkofras, och att tafwelsamlingen riftas efter måttet af hans krafter. Och hwad ombytet i hofwets nöjen beträffar, så är det en lek och wedergwikkelse, som man väl kan unna fursten efter det ofta mödosamma arbetet."

Wi gingo jußt förbi några wackra och med werfligt sinne för det måleriska grupperade träd och buskager. Jag gaf uttryck åt min beundran, och min följeslagare sade: „alla dessa planteringar och blomgrupper äro den utmärfta furstinnans werk. Hon är själf en utmärft landskapsmålarinna, och naturkonstnären är hennes älsflingswetenkap."

Det war redan sent på aftonen, då wi lämnade parken, och min följeslagare mottog min inbjudning att äta med mig i wärdshuset och presenterade sig som inspektör för det furstliga konsthalleriet. När wi wid måltiden blifwit mer bekanta, yttrade jag min önskan att komma den furstliga familjen närmare, och han försäkrade att intet wore lättare, emedan hwarje bildad och spirituell främling wore wälkommen wid hofwet. Jag hade endast att aflägga en wisit hos hofmarskalken och bedja honom att föreställa mig för fursten. Detta diplomatiska sätt att få företräde för fursten föll mig så mycket mindre i smaken, som jag knappast kunde hoppas att undgå wissa beswärliga frågor om hwarifrån jag kommit, och om mitt stånd och karaktär. Jag beslöt mig därför att förlita mig på slumpen, som kanske kunde wisa mig en genare wäg, och detta blef också snart fallet.

När jag en morgon wandrade i den wid denna tid folktomma parken, mötte mig fursten, klädd i en enkel ytterrock, jag hälsade på honom lifsom om han varit mig fullkomligt obekant. Han stannade och öppnade samtale med att fråga om jag wore främling på platsen. Jag bejaade detta och tillade att jag kommit för ett par dagar sedan och endast wore stadd på genomresa, men att ortens behag och den lugna gemtlighet, som härskade öfwerallt, hade förmått mig att stanna. Öberoende, som jag war, och endast och allenast lefwande för konst och wetenskap, hade jag beslutat mig för att wara qwar rätt länge, emedan trakten i sin helhet i högsta grad tilltalade mig. Detta tycktes behaga fursten, och han erbjöd sig att i egenkap af ciceron wisa mig anläggningarne i parken. Jag aftade mig för att förråda att jag redan sett allt, utan lät tåligt föra mig genom alla grottor, tempel, gotiska kapell och pabiljonger och åhörde de widlyftiga kommentarier, som fursten gaf öfwer allting. Han frågade mig om min mening; jag berömde platsens skönhet, den hyppiga wärtligheten, men underlät icke heller att med afseende på byggnaderna yttra mig på samma sätt som till galleriinspektorn. Han åhörde mig uppmärksam och syntes ej helt och hållet förkasta en del af mina yttranden, men affskar hwarje ytterligare diskussion genom att anmärka, att jag wisseligen, ideelt sedt, kunde ha rätt, men att det fattades mig praktiska kunskaper i frågan. Samtalet kom nu att röra sig om konst, jag dokumenterade mig som en god kännare af målarkonsten och utöfwande tonkonstnär, wågade inwända åtskilligt mot hans omdömen, som snillrikt och precis gafwo uttryck åt hans öfwerthgelse, men äfwenledes röjde att hans konstnärliga bildning wida öfwerträffade den, som de store i allmänhet åtnjuta, och dock war för ytlig för att pejla de djup, ur hwilka den sanne konstnären öser sin konst. Mina infäst och åsikter gällde för honom som bewis på en dille-

tantism, som vanligen icke upplyses af en verklig praktisk insikt i ämnet. Han gaf mig åtskilliga lärdomar om målarkonstens och musikens sanna uppgift, öfver taflans och operans betingelser. Jag fick åhöra mycket om kolorit, draperi, pyramidalgrupper, om allvarlig och komisk musik, om effekt, ljusdunkel o. s. w. Jag lyfnade utan att afbrjta fursten, hwilken tycktes finna nöje i detta slags samtal. Slutligen afslippte han själf samtalets tråd med den plötsliga frågan: „spelar ni farao?” Jag sade nej. „Det är ett härligt spel”, fortsfor han, „i sin höga enkelhet sannerligen ett spel för intelligent folk. Man lifsom lämnar sig själf, eller rättare, man ställer sig på en ståndpunkt, hwarifrån man kan se de egendomliga knutar och maskor, som den hemlighetsfulla mask, som wi kalla slumpen, twinnar med sina ohylliga trådar. Vinst och förlust äro de båda hafar, hwarpå denna mekanism rör sig, som wi sätta i gång, men som dess egen inneboende natur godtyckligt drifwer vidare. Ni måste lära er detta spel, och jag will själf bli er lärare.” Jag försäkrade att jag hittills ej känt någon lust för ett spel, hwilket, enligt hwad man försäkrat mig, skulle wara farligt och fördärfbringande. Fursten log, och betraktande mig med sina klara och lifliga ögon, fortsfor han: „Ät det är barnsligt att påstå något sådant, men till slut håller ni mig wäl för en spelare, som will locka er i sina garn. Jag är fursten, om ni trifs här i residenset, så stanna och besök min krets, i hwilken wi ofta spela farao, utan att jag medger, att någon där ruinerat sig med detta spel, oaktadt insatserna måste wara betydliga för att intressera, th slumpen är trög, när man anförtror den obethdligheter!”

Redan i begrepp att lämna mig, wände sig fursten om och frågade: „Men med hwem har jag talat?” Jag swarade att jag hette Leonard och war en privatlärare, för öfrigt wore jag ingalunda adelsman och kunde kanske där-

för icke begagna mig af den nådiga inbjudningen att wisja mig i hofcirkeln. „Swad är adel, hwad är adel?“ utropade fursten med häftighet, „ni är, som jag själf öfwerthgat mig om, en bildad och snillrik man. Wetandet adlar er och qwalificerar er att uppträda i min närhet. Adjö, herr Leonard, och wälkommen!“

Så war då min önskan snarare och lättare uppfylld, än jag wäntat. För första gången i mitt lif skulle jag uppträda wid hofwet, ja, i en wiß mening lefwa där, och en mängd äfwenthrliga historier, sådana som roman- och komediskribenter fläcka ut, om hofwens ränker, intriger och fabaler, kommo mig i hufwudet. Enligt deras utsago måste en furste omges och förblindas af allehanda skurfar, i synnerhet måste hofmarskalken wara en osmaklig, andrhg narr, förste ministern en girig och ränkfull hof, kammarjunkarne lösaffiga qwinnoförförare. Swarje ansikte måste kunna läggas i konstmässigt wänliga weck, medan swef och bedrägeri lura i hjärtat. Alla lifsom smälta af artighet och wänstaplighet, de bocka och buga, men enhwar är den andres oförsonlige fiende. Hofdamerna äro fula, högfärdiga, ränkfulla och till på köpet förälsfade, de ställa ut giller och garn, för hwilka man har att afsta sig som för eld. Sådan war min uppfattning af ett hof, sådan jag fått den genom läsning i seminariet, och oaftadt Leonard berättat mig om hofwen åtskilligt, som ej wille passa i mitt fram, qwarstod likwäl hos mig en wiß skugghet, som nu gjorde sig gällande, då jag själf stod i begrepp att se en hofhållning i werfligheten. Min åstundan att komma furstinnan närmare, och en inre röst, som oupphörligt tillropade mig att mitt öde här skulle afgöras, förde mig oemotståndligt med sig, och på bestämd timme stod jag, icke utan en inre beflämning, i den furstliga försalen.

Min tämligen långa wistelse i riks- och handelsstaden hade warit mig till nytta genom att fullständigt afflipa

det othmpliga, stela och kantiga i mitt uppförande, som widlådde mig sedan klosterlifvet. Min af naturen smidiga och utomordentligt wälbyggda gestalt wande sig lätt wid den fria och otwungna hållning, som är wärldsmannens färmärke. Blefheten, som wanprydt den unge munkens wackra ansikte, war förswunnen, jag stod i min kraftigaste ålder, mina kinder rodnade och mina ögon sköto blyxtar, mina mörkbruna lockar dolde hwarje rest af tonsuren. Därtill kom att jag bar en fin swart kostym efter nyaste mod, som jag fört med mig från handelsstaden, och så kunde jag ej undgå att genom mitt uppträdande göra ett behagligt intryck på de församlade, hwilka också wisade detta genom ett förefommande bemötande, som aldrig kändes närgånget, emedan det hölls inom gränserna för den finaste taft. Lifsom efter min ur romaner hämtade teori fursten wid orden, som han talade till mig i parken: „jag är fursten“, egentligen hastigt bort knäppa upp öfwerrocken och låta en stor stjärna blyxta emot mig, så borde också dessa herrar, som utgjorde furstens swit, gå omkring i broderade rockar och sthswa frishrer, och jag blef icke litet förwånad öfwer att endast se enkla och smaffulla dräkter. Jag warseblef att mina begrepp om hoflifwet endast varit en barnslig fördom, min stelhet förswann, och fursten gaf mig helt och hållet mitt mod tillbaka, då han gick fram emot mig med orden: „Se där, herr Leonard!“ och sedan skämtade öfwer den stränga konstdomaremin, hwarmed jag granskat parken. Sthgeldörrarna öppnades, och furstinnan inträdde i konversationsalen, endast åtföljd af två hofdamer. Jag bätwade wid hennes åsyn, nu wid ljusskenet, hur lifnade hon ej min fostermoder! Damerna omringade henne, man presenterade mig, och hon såg på mig med en blick, som förrådde häpnad och inre rörelse, hon hwiskade några ord, som jag ej förstod, och sade sedan något med låg röst till en gammal dam, som syntes orolig däröfwer och

skarpt såg på mig. Allt detta tog endast ett ögonblick i anspråk. Nu delade sig sällskapet i större och mindre grupper, och lifliga samtal kommo i gång. Det rådde en fri och otwungen ton, och dock kände man att man befann sig i en hofcirkel och i furstens närhet, utan att denna känsla på minsta sätt förnamns tryckande. Annapast en enda figur fanns där, som passat in i den bild af hofwet, som jag tänkt mig det. Hofmarskalken war en gammal waken, lefnadsfrisk man, kammarjunkarne woro hurtiga unga män, som icke alls sågo ut att föra något ondt i skölden. De båda hofdamerna, som sågo ut att wara hyst-rar, woro mycket unga och obethdliga, men till all lycka på samma gång mycket anspråkslöft flädda. Alldeles utomordentlig war en liten man med trubbnäsa och pigga ögon, svartklädd med en lång stålwärja wid sidan, som med otrolig snabbhet rörde sig ibland sällskapet och öfwerallt uppwäckte lif och rörelse med sina hundratala witsar och sarkastiska infall, hwilka sprutade som eldgnist-or omkring honom. Det war furstens lifmedikus. Den gamla damen, som talat med furstinnan, förstod att så skickligt kretsa omkring mig, att jag snart, utan att weta hur, kom att stå ensam med henne wid ett fönster. Hon inlät sig med mig i ett samtal, som, hur slugt hon än gick till werket, snart förrådde hennes affikt att utfråga mig om mina lefnadsförhållanden. Jag war beredd på dylikt, och öfwerthgad att i sådana fall den enfaste och anspråkslösaste berättelsen tillika är den ofarligaste och minst skadliga, instränkte jag mig till att säga henne att jag fordom studerat teologi, men sedan jag ärft min rike fader, af egen lust och böjelse ständigt war på resor. Min födelseort förlade jag till det polska Preußen och gaf den ett sådant tänder och tunga rådbråfande namn, att den gamla damen miste all lust att än en gång fråga därest er. „Ach, ach“, sade den gamla damen, „ni har ett ansikte, som här wäcker en del sorgliga minnen, och ni kanske är

mer, än ni vill synas, åtminstone tyder icke er hållning på en teologie studerande."

Sedan förfriskningar serverats, gingo vi in i en sal, där faraobordet stod i beredskap. Hofmarskalken höll banken, men var, enligt hvad man sade, på så sätt i kompani med fursten, att denne lät honom behålla vinsten, men ersatte förlusten, för så vidt den förswagade bankfonden. Herrarne samlades omkring bordet med undantag af läfaren, som aldrig spelade, utan sällade sig till damerna, hvilka icke deltog i spelet. Fursten kallade mig till sig, och jag måste stanna hos honom. Han valde mina kort, sedan han kortfattadt förklarar mig det mekaniska af spelet. Fursten tappade på alla sina kort, och så noga jag än följde furstens råd, var jag alltjämt i förlust, som blef bethdande, emedan en louisdor gällde som den lägsta poängen. Min kassa var tämligen på upphållningen, och jag hade redan ofta tänkt på hur det skulle gå, när jag gifvit ut min fjärde louisdor. Deßmer var mig detta spel fatalt, som på en gång kunde göra mig utfattig. En ny gifning tog wid, och jag bad fursten lämna mig på egen hand, emedan det såg ut som om jag i egenkap af afgjordt oläglig spelare äfwen bragte honom förlust. Fursten menade leende att jag väl skulle återvinna förlusten, om jag fortsore att följa en erfaren spelares råd. Emellertid wille han nu se hvad jag skulle företaga, då jag litade så mycket på mig själf. Jag tog af mina kort ett på måfå, det var damen. Det är kanske löjligt att omtala att jag i kortets bleka, liflösa ansikte tyckte mig igenkänna Aurelias drag. Jag stirrade på kortet och kunde med knapp nöd dölja min rörelse. Bankirens fråga om spelet blifwit gjordt wäckte mig ur min bedöfning. Utan att betänka mig, tog jag ur min ficka de fjärde fem louisdorer, som jag bar på mig, och satte dem alla på damen. Son wann, och nu wågade jag gång på gång på damen och alltjämt högre, så att vinsten steg.

För hvar gång, då jag satte in på damen, ropade spelarne: „Nej, det är omöjligt, nu måste damen bli otrogen“ — och alla de andra spelarnes kort tappade. „Det är mirakulöst, det är oerhördt“, ljud det från alla håll, under det att jag stilla och inåtvänd, med tankarna helt och hållet upptagna af Aurelia, knappast gaf ett på det guld, som bankiren gång på gång sköt öfver till mig. Kort sagdt, i de fyra första gifningarna hade damen oupphörligt vunnit, och jag hade fickorna fulla af guld. Det var inemot två tusen louisdorer, som lyckan skänkt mig genom damen, och fastän därigenom befriad från hvarje förlägenhet, kunde jag icke värja mig för en hemsk känsla. Jag fann ett egendomligt, hemligt sammanhang mellan måfåskottet, som nyligen träffat rapphönsen, och dagens spellucka. Det blef mig flart att icke jag, utan en främmande kraft, som trädte i besittning af mitt innersta väsen, åstadkomme allt detta underbara, och att jag själf endast wore ett verktyg, hvaraf denna kraft begagnade sig för sina mig obekanta syftemål. Men vetenskapen om denna twedkraft, som fientligt splittrade mitt inre, ingaf mig tröst, emedan den för mig fungjorde min egen styrkas tillväxt, som starkare och starkare borde motstå och bekämpa fienden. Detta ewinnerliga afspelande af Aurelias bild kunde ej vara annat än en olycksalig lockelse till ogärningar, och just detta brottsliga misbruk af en from och älsflig bild uppfyllde mig med fasa och afsky.

I den mörkaste sinnesstämning smög jag mig morgonen därpå genom parken, då jag mötte fursten, som wid denna tid också brukade taga sig en promenad. „Nå, herr Leonard“, ropade han, „hvad tycker ni om mitt faraspel? Swad säger ni om den slumpens lyck, som öfver såg med ert galna spelsätt och hopade guld framför er? Lyckligtvis råfode ni på damen, men så blint får ni icke en gång lita på ett favoritkort.“ Han utbredde sig nu öfver favoritkortets begrepp, gaf mig de bästa uttänkt reg-

ler för att spela slumpen i handom och slöt med en förmodan, att jag nu ifrigt skulle fullfölja min spellucka. Jag försäkrade nu frimodigt att det var min fasta föresats att aldrig mer röra wid ett kort. Fursten betraktade mig förvånad. „Just min underbara tur i går“, fortsfor jag, „har hos mig födt detta beslut, ty allt hvad jag förr hört om det farliga och fördärfliga i detta spel, har därigenom bekräftats. För mig låg det något hemiskt i att jag, medan det lifgiltiga kort, som jag tog på måfå, hos mig väckte ett smärtsamt minne, greps af en obekant kraft, som fastade till mig spelluckan, den snöda penningwinsten, som om jag med tanken på det wäsen, som strålade mot mig i glödande färger från det liflösa kortet, kunde bjuda öfwer slumpen, som kände jag deß hemligaste trådar.“ „Sag förstår er“, afbröt mig fursten, „ni har älskat olyckligt, och kortet återfallade i ert minne bilden af er förlorade kärlek, ehuru det, med förlof sagdt, förekommer mig en smula löjligt, när jag tänker på det breda och komiska kortansiktet hos den hjärterdam, ni fick tag på. Dock, ni tänkte nu en gång på den älskade, och hon var er i spelet trognare och mera huld, än kanske i lifwet; men att däri skulle ligga något hemiskt och förfräckligt, det kan jag ej förstå. Är nu öfwerhufwud den ominösa förbindelsen mellan spelluckan och er älskade så hemiskt för er, så bär icke spelet skulden därför, utan er individuella stämning.“ „Må wara, nådig herre“, svarade jag, „men nu känner jag tydligt att det icke så mycket är faran att genom en bethdlig förlust råka i en swår belägenhet, som gör detta spel så fördärfligt, utan fastmer dristigheten i att, så att säga, i öppen fejd upptaga kampen med denna hemliga kraft, som lysande träder fram ur dunklet och, lif en sveffull stenbild, lockar oss in i en region, där den kan gripa och förinta oss. Striden med denna kraft förefaller människan som ett lockande wägs spel, och barnsligt troende på sin egen styrka, upptar hon

den gärna, och en gång börjad, kan den ej mera upphöra, th beständigt ända in i dödskampen, hoppas människan på segern. Därifrån härleder sig enligt min tro, den wansinniga lidelsen hos faraospelarne och den andliga fönderflitenhet, som förstör dem, och ej ensamt kan förflaras ur blotta penningförlusten. Men också i detta underordnade hänseende kan denna förlust störta äfwen den lidelsefria spelaren, öfwer hwilken den fientliga makten icke wunnit något herrawälde, i tusen obehag, ja, i fullständig nöd. Wägar jag tillstå för er, nådig herre, att jag i går war nära att se min hela restassa förskingrad." „Det skulle jag ha wetat", inföll fursten, „och jag skulle ha ersatt er förlusten tredubbelt, th jag önskar ej att någon ruinerar sig för mitt nöjes skull, och för öfrigt kan det ej förefomma hos mig, emedan jag känner mina spelare och ej släpper dem ur synhåll." — „Men denna inskränkning, nådig herre, upphäfwer ju spelets frihet och sätter gränser för dessa slumpens förwecklingar, som gör spelet så intressant. Förlåt mig min frimodighet, ers nåd! Jag tror defutom, att hwarje inskränkning i en, låt vara misbrukat frihet är snörrätt stridande mot och odräglig för människonaturen." — „Ni thyses i alla punkter wara af olika mening med mig, herr Leonard", sade fursten häftigt och aflägsnade sig, i det att han tillkastade mig ett kort „adjö". Jag wiste knappast själf hur jag kommit att yttra mig så oförbehållsamt. Det gjorde mig ondt att jag förspillt furstens gnnest och förlorat min rätt att deltaga i hofcirkeln och göra furstinnans närmare bekantskap. Jag hade emellertid misstagit mig, th redan samma afton mottog jag inbjudningskort till en hofkonsert, och i förbigående sade fursten till mig med wänlig humor: „God afton, herr Leonard, himmelen gifwe att mitt kapell hedrar sig i dag, så att min musik faller er bättre i smaken än min park."

I själfwa werket war musiken rätt wacker, och utförandet war precist. Walet af sthycken tycktes mig likwäl ingalunda lyckligt, emedan det ena förtog werkan af det andra, och ishinnerhet werklade ett sthycke långtrådigt, som föreföll att wara komponerad öfwer ett wißt uppgifwet tema. Jag åttade mig noga att yttra min innersta tanke och hade gjort så mycket klokare däri, som man sedan berättade mig att den långa switen varit en egenhändig komposition af fursten.

Utan betänktande infann jag mig wid hofwets nästa mottagning och ämnade till och med, för att helt och hållet försona mig med fursten, taga del i faraospelet, men jag blef icke litet förundrad, då jag icke såg till någon bank, utan endast ett par wanliga spelbord, under det att ett lifligt samspråk tog wid bland öfriga herrar och damer, som satt sig ned i en krets omkring fursten. Den ena efter den andra wiste något intressant att berätta, ja, skarpuddade anekdoter försmåddes ingalunda. Min talgästwa kom mig wäl till påß, och det war antydningar ur mitt förslutna lif, som jag under den romantiska diktens hölje på ett fängslande sätt förstod att föredraga. Så förwärfwade jag mig de närwarandes bifall och uppmärksamhet; fursten tyckte mest om det lustiga och humoristiska, och i detta hänseende kunde ingen öfwerträffa hans lifmedikus, som war outtömlig på lustiga infall och wändningar.

På detta sätt pratades det hit och dit, till deß den furstliga familjen drog sig tillbaka till sina rum, och sällskapet skildes åt wid det bästa lymne.

Gurtig och lefnadsglad, rörde jag mig i denna nya värld. Ju mera jag kom in i lifwets lugna och angenäma hwardagsgång i residensstaden och wid hofwet, ju mer man inrymde mig en ställning, som jag med heder kunde förswara, deß mindre tänkte jag på det förslutna och på möjligheten af att det närwarande kunde undergå

någon förändring. Fursten såg ut att finna ett särskildt behag i mig, och af olika, flyktiga antydningar kunde jag sluta mig till att han på något sätt önskade bereda mig en fast anställning i sin omgivning. Så mycket fursten än gjorde för att utmärka mig, så mycket jag än själf sökte tilldraga mig furstinnans uppmärksamhet, förblef hon likväl kall och sluten. Ja, min närvaro såg ofta ut att särskildt oroa henne, och endast med möda kunde hon twinga sig till att i likhet med de andra i förbigående ge mig ett par vänliga ord. Hos damerna, som omgäfwat henne, war jag lyckligare; mitt yttre tycktes ha gjort ett gunstigt intryck, och, emedan jag ofta rörde mig i deras krets, lyckades jag snart förvärfa denna underliga världsmannabildning, som man kallar galanteri, och som ej består i något annat, än att också i konversationen kunna inför denna yttre, kroppsliga smidighet, hwarigenom man ser ut att passa in öfverallt, där man går eller står. Det är denna särskilda gåfwa att kunna med stora ord tala om ingenting och så uppväcka en känsla af välbehag hos qvinnorna, för hwars uppkomst de ej kunna ge sig räkenkap. Att detta högre och egentliga galanteri icke kan begagna sig af plumpet smicker är klart af det redan sagda, ehuru i ett sådant där intressant prat, som flingar som en hymn till den tillbedda, ligger ett inträngande i qvinnornas innersta väsen, som förklarar för dem deras eget jag och låter dem med välbehag spegla sig i reflexen däraf. — Hvem skulle nu i mig kunna igenfänna den forne munken! — Det enda ställe, som kanske ännu war mig farligt, war kyrkan, där jag hade swårt att undwika dessa flosterliga andaktsöfningar, som en wiß rytm och takt känneteckna.

Furstens läfware war den ende, som icke antagit den prägel, som annars stämplade alla som likwärdiga mynt, och detta drog mig till honom på samma sätt, som han flöt sig till mig, emedan jag, som han rätt väl wiste, i

början opponerat mig, och mina yttranden, som trängt sig på den för sanningen mottaglige fursten, på en gång gjort en ända på det honom förhatliga faraospelet.

Så kom det sig att wi ofta woro tillsammans och än talade om wetenskap och konst, än om lifwet, som det tedde sig för oss. Läkaren gaf uttryck åt en lika djup wördnad för furstinnan, som jag. Wid detta tillfälle underlät jag icke att beklaga mig öfwer att jag, utan att kunna utforska orsaken, ofta genom min närvaro tycktes uppväcka hennes obetwingliga misbehag. Läkaren reste sig upp och hämtade, när wi just befunno oss i hans rum, från skrifbordet ett miniaturporträtt och räckte mig det med uppmaning att taga det i noga betraktande. Jag gjorde det och blef icke litet förwånad, när jag i anletsdragen af den man, som bilden föreställde, igenkände mina egna. Endast en ändring af frishren och den urmodiga dräkten, endast tillfogandet af Belcampos mästertycke, det starka kindstägget, war af nöden för att göra bilden till mitt eget porträtt. Jag sade detta helt öppet till läkaren. „Och just denna lifhet är det“ sade han, „som skrämmar och oroar furstinnan, så ofta ni kommer i hennes grannskap, ty ert ansikte uppväcker minnet af en olycklig händelse, som för flera år sedan drabbade hofwet som ett förödande olycksflag. Min företrädare, som dog för några år sedan, och hwilken lärjunge i wetenskapen jag är, anförtrodde mig en gång denna händelse inom furstefamiljen och gaf mig tillika bilden, som föreställer furstens forna gunstling, Francesco, och hwilken, som ni ser, äfwen är ett målarkonstens mästerverk. Den härrör från den underlige, utländske målare, som förr befann sig wid hofwet och just i denna tragedi spelade hufvudrollen.“ Då jag betraktade bilden kände jag inom mig wissa förvirrade aningar, som jag förgäfwes försökte att tydligt uppfatta. Denna händelse tycktes mig wilja hysa en hemlighet, hwari jag själf war indragen, och desto if-

rigare ansatte jag läfaren att anförtro mig något, som min tillfälliga lifhet med Francesco syntes göra mig berättigad att weta. „Sag förstår“, sade läfaren, „att denna högst märkwärdiga omständighet ej litet måste reta er nyfikenhet, och så ogärna jag egentligen will tala om en sak, öfwer hwilken åtminstone för mig en hemlighetsfull flöja ännu hwilar, som jag inte ens will lyfta, så skall ni likwäl få weta allt, som jag själf känner till om händelsen. Många år ha förgått sedan deß, hufwudpersonerna ha afträdt från scenen, det är endast minnet, som ännu werkar bittert. Sag her er att icke omtala för någon hwad ni fått weta.“ Detta lofwade jag, och läfaren begynte på följande sätt sin berättelse:

„Sust wid tiden för vår furstes förmälning kom hans broder tillbaka från widsträckt resor i sällskap med en man, som han kallade Francesco, oaktadt man wiste att han war en thyst, samt en målare. Prinsen war en af de skönaste män, som man kunde se, och redan däri öfwerträffade han vår furste, som han också war öfwerlägsen i spänstighet och andlig begåfning. Han gjorde ett starkt inträff på den unga furstinnan, som på den tiden war liflig ända till uppsluppenhet, och för hwilken fursten war mycket för mycket kall och formell, och på samma gång blef prinsen intagen af sin broders unga och bildsköna gemål. Utan att tänka på ett straffbart förhållande, måste de ge efter för den oemotståndliga kraft, som hade betingelserna för sitt wälde i deras innersta wäsen, och så nära en låga, som smälte dem sammans till ett. Francesco war den ende, som i alla hänseenden kunde ställas wid sidan af wännen, och så som prinsen werfde på sin broders gemål, på samma sätt werfde Francesco på furstinnans äldre systers. Francesco warsnade snart sin lycka, begagnade sig däraf med genomtänkt slughet, och prinsessans böjelse wärte snart till en lågande kärleksbrand. Fursten war för säker på sin gemåls dygd för

att icke förakta allt nesligt samvaller, fastän det spända förhållandet till brodern tryckte honom. Endast Francesco, som han fäst sig vid på grund af dennes sällsynta snille och kloka företänksamhet, kunde upprätthålla hans själs jämvikt. Fursten ville befordra honom till de förnämsta ställningar vid hofvet, men Francesco nöjde sig med sina hemliga företrädesrättigheter som förste gunstling och prinsessans kärlek. Under dessa förhållande lefde, så godt sig göra lät, hofvet sitt lif, men endast fyra med hemliga band förbundna personer woro lyckliga i det kärlekens Eldorado, som de skapat och höllo stängdt för de öfriga. Utan att någon visste därom, lagade då fursten att till hofvet anlände en italiensk prinsessa, som förr varit tilltänkt till prinsens gemål, och för hwilken denne tydligt visat sin böjelse, då han på en resa wistades wid hennes faders hof. Hon lär ha varit utomordentligt skön och behaget själf, och detta visar också det härliga porträttet, som ni kan se i galleriet. Hennes närvaro lifwade också den dyster tråfgheten wid hofvet, hon öfverglänste alla, furstinnan och hennes syster icke undantagna. Francescos uppförande ändrade sig snart efter italienskans ankomst på ett i ögonen fallande sätt. Det föreföll, som om en hemlig sorg tärde honom, han blef butter och sluten och försummade sin furstliga älskarinna. Prinsen blef också melankolisk och greps af känslor, som han ej kunde motstå. I furstinnans hjärta stötte italienskans ankomst en dolk. För den för swärmeri anlagda prinsessan war all lefnadslucka försvunnen med Francescos kärlek, och sålunda woro de fyra afundswärda lyckliga, alla försänkta i grämelse och bekymmer. Prinsen hämtade sig först, när han, på grund af sin swägerskas stränga dygd, icke kunde emotstå lockelserna af den sköna, förföriska qwinnan. Hans barnsliga, omedelbara förhållande till furstinnan gick under i den namnlösa lust, som förbindelsen med italienskan lofwade, och så kom det sig

att han snart på nytt låg slagen i de gamla bojor, hvarifrån han för ej länge sedan gjort sig fri. Nu mera prinsen hängaf sig åt denna sin kärlek, desto mera påfallande blef Francescos beteende. Man såg honom numera knappast wid hofwet, utan han swärmade omkring allena och war ofta i weckor frånvarande från residenset. Däremot lät den underlige, folkskygge målaren se sig oftare än förr, och arbetade ishunnerhet gärna i den ateljee, som italienskan låtit inrätta åt honom i sitt hem. Han målade henne ofta med en intensitet i uttrycket utan life, furstinnan visade han sig föga huld och wille absolut icke måla henne, däremot målade han ett lifft och wackert porträtt af prinsessan, utan att hon en enda gång suttit för honom. Italienskan visade denne målare så mycken uppmärksamhet, och han å sin sida bemötte henne med så förtroligt galanteri, att prinsen blef swartsjuk på målaren; och när han en gång påträffade denne arbetande i ateljeen och målaren med blicken fäst på duken, där han återigen framtröllat italienskans hufvud, icke ens märkte hans inträde, sade han rent ut att han skulle göra honom den tjänsten att icke vidare arbeta där, utan söka sig en annan atelje. Målaren gjorde helt lugnt ren penseln och tog thyst ned taflan från staffliet. Med owilja ryste prinsen den ur handen på honom och sade att porträttet blifwit så träffande lifft, att han önskade äga det. Målaren, alltjämt lugn och behärskad, bad endast om tillåtelse att med några drag få göra bilden färdig. Prinsen ställde taflan tillbaka på staffliet. Efter ett par minuter gaf målaren honom den åter och skrattade högljudt till, när prinsen blef försträckt wid anblicken af det gräsligt förwridna ansiktet, hwartill porträttet nu blifwit förwandladt. Långsamt lämnade nu målaren salen, men hunnen till dörren, wände han sig om, såg på prinsen med en allwarlig och genomträngande blick och sade doft och högtidligt: „Du är du förlorad.“

Detta hände, när italienskan redan blifwit förklarad som prinsens trolovade och få dagar, innan förmålningen skulle äga rum. Prinsen brödde sig så mycket mindre om målarens beteende, som denne i allmänhet ansågs ibland ha anfäll af galenskap. Efter hwad man berättade, satt han nu igen i sin lilla kammare och stirrade, så lång dagen var, på en stor, uppspänd duk, i det han försäkrade att han juft nu arbetade på en härlig målning och på samma gång glömde hofvet och blef af detsamma förgäten.

Prinsens förmålning med italienskan försiggick i furstens palats med de största högtidligheter. Furstinnan hade fogat sig i sitt öde och afstätt från sin ändamålslösa böjelse. Prinsessan var som förklarad, ty hennes älskade Francesco hade återvändt, mera lefnadsglad och blomstrande än någonsin. Prinsessan skulle med sin gemål bebo flottsflugeln, som fursten för detta ändamål låtit ställa i ordning. Vid detta hyggande var han i sin riftiga verkningstrets, man såg honom aldrig annat än omgifwen af arkitekter, målare och tapetserare, bläddrande i stora böcker, och med planer, utkast och skisser framför sig, som han till en del själf gjort och icke alltid fått så särdeles lyckade. Swarten prinsen eller hans brud fingo se något af den inre inredningen förr än sent på aftonen af bröllopsdagen. Då blefwo de i långt högtidligt tåg förda af fursten till de verkfligen med smaffull pratt deforerade rummen, och en bal i en wacker sal, som lifnade en blomstrande trädgård, afslutade festen. Under natten uppstod i prinsens flugel ett doft buller, allt högljuddare blef larmet, så att fursten själf wakenade. Anande en olycka, steg han upp, skyndade, beledsagad af wakten, till den aflägsna flugeln och trädde in i den breda korridoren, då man i samma ögonblick bar dit prinsen, som man funnit mördad med ett knifstyg i halsen framför dörrarna till brudgemaket. Man kan föreställa sig furstens fasa, prin-

seffans förtwiflan, furstinnans hjärtslitande sorg. När fursten blifwit lugnare, började han undersökningen om hur mordet skett och hur mördaren kunnat komma undan genom de öfverallt med wakter besatta korridorerna; alla smygtrårar genomföttes, men utan resultat. Bagen, som betjänat prinsen, berättade huru hans herre varit mycket orolig, som om han varit gripen af en rädd aning, och länge gått fram och tillbaka i sitt kabinett, men att han slutligen fått kläda af honom och sedan med en kandelaber i handen lyft honom till rummet utanför brudgemaket. Prinsen hade tagit staken från honom och sändt honom tillbaka, men knappt war han ur rummet, förr än han hörde ett doft skri, ett slag och slamret af den fallande kandelabern. Strax hade han sprungit tillbaka och wid stenet af ljuset, som ännu brann på golfwet, sett prinsen ligga framför dörren af brudgemaket och bredwid honom en liten knif, därpå hade han ögonblickligen gjort allarm.

Efter den berättelse, som den olycklige prinsens gemål aflade, hade han hastigt utan ljus kommit in i rummet, strax efter det hon bortskickat sina kammarfruar, hastigt utsläckt alla ljus, och stannat hos henne wid på en half timme, men sedan aflägsnat sig; först några timmar efteråt skedde mordet.

När man uttömt sig i gissningar om hwem som kunde vara mördaren, när ej ett enda medel att komma gärningsmannen på spåren kunde upptäckas, uppträdde en af prinsessans kammarfruar, som i ett bredwidliggande rum, hwars dörr ståt öppen, lagt märke till uppträdet mellan prinsen och målaren; detta berättade hon nu med alla biomständigheter. Ingen betwiflade att målaren på ett obegripligt wis förstått att smyga sig in i palatset och mördat prinsen. Målaren skulle häftas, men war sedan två dagar försvunnen från sitt hem. Ingen wiste hwart, och alla efterforskningar woro förgäfves. Hofwet

var förslunket i den djupa ste sorg, hwilken delades af hela hufvudstaden, och det var Francesco, som nu alltid mistades wid hofwet, som ensam förstod att i den trängre familjekretsen framtrolla en och annan solstråle ur de mörka molnen.

Prinsessan kände sig hafwande, och då det war tydligt att prinsens mördare misbrukat sin likhet i gestalt med denne till ett nesligt swef, begaf hon sig till ett fursten tillhörigt aflägsset slott, för att nedkomsten skulle blifwa hemlig, och frukten af det djäwulska brottet icke skulle ådraga den olyckliga makens skam inför världen, för hwilken tjänarnes lättfinne hysat bröllopsnattens händelser.

Francescos förbindelser med furstinnans syster blef under denna sorgens tid allt fastare och innerligare på samma gång det furstliga paret's wänskap för honom tillwäxte. Fursten war redan länge inwigd i Francescos hemlighet, snart kunde han icke längre motstå furstinnans och prinsessans enträgna böner, utan gaf sitt tillstånd till Francescos hemliga förmälning med prinsessan. Francesco skulle i tjänst hos ett aflägsset hof swinga sig upp till en hög militärisk post, och sedan kunde ättenskapets offentliggörande äga rum.

Dagen för föreningen war inne, fursten med sin gemål samt två förtrogne af hofwet (min företrädare war en af dem) woro de enda, som i det lilla kapellet i furstepalatset skulle närwara wid wigseln. En enda page, som war inwigd i hemligheten bewakade dörrarne.

Paret stod framför altaret, furstens biftfader, en gammal äremördig präst, började wigselformuläret, sedan han läst en stilla mässa. Då blefnade Francesco och med stela, mot hörnpelaren wid högaltaret riktade blickar, ropade han med dof röst: „hwad will du mig?“ Stödd mot hörnpelaren, stod där målaren i sällsam och främmande dräkt, med en violett mantel fastad öfwer skuldran och genomborrade Francesco med spökaktiga blickar ur de

djupt liggande, swarta ögonen. Prinsessan var nära att falla i wanmakt, alla bäfwade af fasa, endast prästen förblef lugn och sade till Francesco: „hwarför förfräcker dig denne mans gestalt, om du har rent samwete?" Då reste sig Francesco ur sin knäböjande ställning och störtade med en liten knif i handen fram mot målaren. Men innan han nått fram till honom, sjönk han wanmäktigt samman med ett dämpadt skri, och målaren förswann bakom pelaren. Alla wafnade som ur en bedöfning, man skyndade till Francescos hjälp, hwilken låg där som en död. För att undwika allt uppseende, bars han af de två förtrogne in i furstens rum. När han wafnade ur sin wanmakt, begärde han häftigt att genast få återwända hem till sig och wille icke beswara någon af furstens frågor om den hemlighetsfulla händelsen i kyrkan. Nästa morgon hade Francesco flytt från residenset med alla de kostbarheter, för hwilka han hade prinsessan och fursten att tacka.

Fursten försummade intet för att komma hemligheten med målarens spöfattiga uppenbarelse på spåren. Kapellet hade endast två ingångar, hwaraf den ena ledde från palatsets rum till hoflogen wid högaltaret, den andra däremot från den breda hufwudforridoren in i kapellet midtskepp. Denna senare ingång hadepagen bewakat för att förhindra nysifna att komma in, den andra war stängd; det war därför alldeles obegripligt hur målaren funnat komma in i kapellet och ut därifrån. Den knif, som Francesco dragit mot målaren, behöll han under sin wanmakt frampaktigt i sin hand, och pagen (densamme som på den olycksaliga bröllopsqwällen flädde af prinsen och som nu bewakat kapelldörren) påstod att det war densamma, som legat bredwid prinsen, emedan den på grund af dess blänkande silfwerfkaft warit lätt att lägga märke till.

Idet långt efter dessa hemlighetsfulla händelser kommo underrättelser från prinsessan. På samma dag, som Francescos förmälning skulle äga rum, hade hon födt en son och dött strax efter förlofningen. Fursten förjde öfver förlusten af henne; ehuru hemligheten med bröllopsnatten tynade på henne och på wißt sätt mot henne själf väckte en kanke orättwis misstanke. Hennes son, frukten af ett skändligt brott uppfostrades i fjärran länder under namn af grefve Viktorin. Prinsessan (jag menar furstinnans syster) uppsakat af alla dessa förskräckliga olyckor, som på så kort tid drabbade henne, valde flostret till tillflyktsort. Hon är, som ni kanke wet, abbedissa i cistercienserfloret i ***.

I ett underbart och hemlighetsfullt sammanhang med dessa händelser wid vårt hof står en tilldragelse, som nyligen timade på baron G:s flott och splittrade denna familj liksom fordom war. Abbedissan upptog nämligen, bewett af en fattig qwinnas nöd, hwilken, med sitt lilla barn stadd på pilgrimsfärd från den heliga linden, tagit vägen till flostret, hennes — —"

Ett besök afbröt här läfaren's berättelse, och jag lyckades dölja den storm, som rasade i mitt bröst. Det stod så klart för mig: Francesco war min fader, han hade dödat prinzen med samma knif, hwarmed jag dödade Hermogenes. Jag beslöt att inom få dagar resa till Italien och så frigöra mig ur den fets, inom hwilken en mig fientlig makt bundit mig. Samma afton besökte jag hofcirkeln; man talade mycket om en strålande wacker, adlig fröken, hwilken denna dag i egenkap af hofdam första gången skulle wisa sig i furstinnans uppvaktning, enär hon först anländt under gårdagen.

Gylgeldörrarne öppnades, furstinnan trädde in och med henne den främmande. — Jag igenkände i henne Aurelia.